

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ BİLEŞENLERİ

EĞİTİM
FELSEFEMİZ

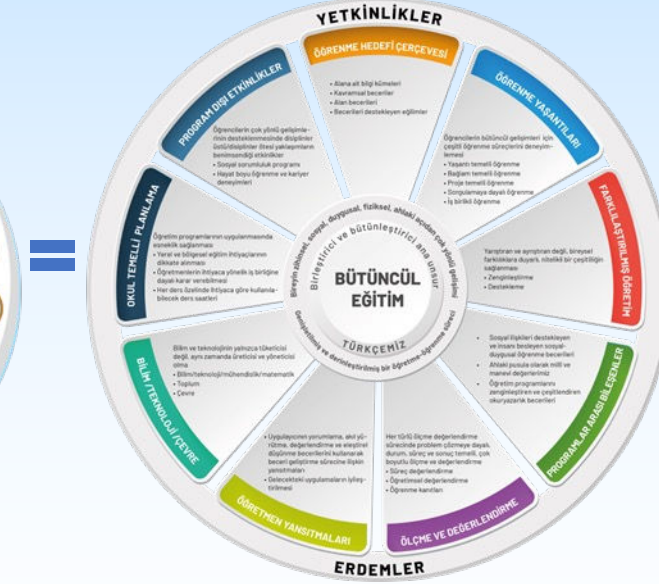
ÖĞRENCİ
PROFİLİ

ERDEM DEĞER
EYLEM MODELİ

BECERİLER
ÇERÇEVESİ

BÜTÜNCÜL EĞİTİM
PROGRAM MODELİ

“Köklerden Geleceğe”

Ahlaklı, erdemli, milleti ve insanlık için iyi, doğru, faydalı ve güzel olanı yapmayı ideal edinmiş, eleştirel düşünebilen, sorgulayan, araştıran, mesuliyet ve ülkü sahibi, yalnızca medeniyete uyum sağlayan bir nesil değil, etkin olarak medeniyet kurucusu ve geliştiricisi bilge nesilleri hedefliyoruz

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

EĞİTİM FELSEFEMİZ

Sahip olduğu mefkûre ile toplumu ve ülkesini imar eden şahsiyetler yetiştirmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ele alıyoruz

Millî bir şahsiyet için ahlâklı, erdemli, eleştirel düşünebilen nesiller

Eğitim felsefesi, öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde programların tasarımı, uygulanmasına ve değerlendirilmesine rehberlik edip temel çerçeveyi ve ilkeleri sağlaması bakımından önemlidir. Eğitim felsefemiz temelinde hazırlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bütün ideolojilerin üstünde millî bir şahsiyetin oluşumuna katkı sağlamak ve millî bilince sahip şahsiyetlerden oluşan bir toplum oluşturabilmek adına ahlâklı, erdemli; milleti ve insanlık için iyi, doğru, faydalı ve güzel olanı yapmayı ideal edinmiş; eleştirel düşünebilen, sorgulayan, araştıran, mesuliyet ve ülkü sahibi; yalnızca medeniyete uyum sağlayan değil etkin olarak medeniyet kurucusu ve geliştiricisi bilge nesilleri hedefler.

Eğitim sisteminin her unsuru bu hedef doğrultusunda zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki olarak dengeli ve güçlü insanlar yetiştirmek için yapılandırılır. Bireylerin kendilerini tanımlarına ve keşfetmelerine imkân tanınarak ilgi ve yeteneklerine uygun esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı bir hak ve gelişim temelli öğrenme süreci yapılandırılır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bilginin kendisi ve bilme eylemi kadar bilgiyle üstlenilen sorumluluk da eğitim sistemimizde önemli bir yer tutar. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sahip olduğu mefkûre ile toplumu ve ülkesini imar eden şahsiyetler yetiştirmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ele alır.

Geleceğe yön veren bilge nesiller yetiştiriyoruz

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğitim, herkesin hayat boyu erişiminin teminat altına alındığı temel bir hak olarak görülür.

Eğitim alma ve öğrenme, hayatın toplumsal açıdan herkes için daha güvenli, müreffeh ve iyi kılınması; birlikteliğimizin pekiştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik vizyonuyla güçlü bir şekilde var olması bağlamında bir ödev olarak kabul edilir.

Tüm politika ve uygulamalar, eğitim hakkının kullanımını ve fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla uygulamaya geçirilir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre dil; insanın varlık dünyasına erişiminin, düşünce oluşturmalarının, değer üretmesinin ve dolayısıyla kendini ve başkalarını anlamlandırmasının temel aracı olarak önem kazanır.

Türkçemiz, toplum içinde iletişim kurma, bu iletişimi anlamlandırma çabalarına ve kültürel unsurlarımızın nesilden nesile aktarılmasına liderlik ve eşlik eder. Dilin öğretimi ve geliştirilmesi eğitim sistemimizin temel politikalarından biridir. Bu nedenle Türkçemizin etkili kullanılmasına yönelik becerilerin kazandırılması tüm derslerin ortak hedefidir.

“Köklerden Geleceğe”

Değerlerimiz; kişinin bir açıdan varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet ederek içinde yaşadığımız toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

ERDEM-DEĞER EYLEM MODELİ

Huzurlu Aile ve Toplumla
Yaşanabilir Çevrede
Huzurlu İnsan

Kendi medeniyet dünyamızın referansları olan millî ve manevi değerlerimiz

Çatı değerler diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet çatı değerler olarak yer almaktadır.

Eylemden değere, değerden erdeme uzanan yolculuk

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları erdemli insan yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemleri programlar arası bileşenler olarak ele alır. Böylece değerler; programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin temel dayanağını millî ve manevi değerlerimiz olan kendi medeniyetimizin referansları oluştururken aynı zamanda modelde değerlerin evrensel boyutunu da göz önünde bulundurulmuştur. Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan"a ulaşmaktır. Erdem-Değer-Eylem modelinde çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır.

Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insanı; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevreyi; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevreyi kapsamaktadır. Değerlerin hangi alanla ilgili olduğuna karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Bu açıdan Erdem-Değer-Eylem Modeli; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan"a ulaşmaya katkıda bulunur.

Değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler, ünite/tema ile tutarlı biçimde öğretme-öğrenme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler, programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapı yerine öğrencilerin gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak birikimli bir yapıda desteklenmektedir.

“Köklerden Geleceğe”

Ontolojik Bütünlük:
Ruh ve Beden Bütünlüğü

Epistemolojik Bütünlük:
Bilgi ve Bilgelik

Zamansal Bütünlük:
Geçmişten Geleceğe Eğitim

Aksiyolojik Olgunluk:
Değerler, Ahlaki Bilinç ve
Estetik Bakış Açısı

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

ÖĞRENCİ PROFİLİ

Geleceğe yön veren
bilge nesiller
yetiştiriyoruz

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Değer ve ilkelere uygun davranma yeteneği ile çevresini algılamada, düşüncelerini tasarıma geçirmede ve üretmede estetik bakış açısına sahip olma

Günümüz eğitim sistemlerinde öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanmanın yeterli olmadığı ilgili bütün çevrelerce kabul görmektedir çünkü eğitim, insanların sadece zihinsel gelişimiyle sınırlı değildir. Gerçek anlamda bütüncül bir eğitim yaklaşımı zaman içinde ontolojik açıdan ve bilgiye erişimde bütünlüğü içermelidir. Bu açıdan öğrenci profili oluşturulurken ontolojik, epistemolojik ve zamansal bütünlüğün nasıl sağlanacağı ve bu bakış açılarının aksiyolojik olgunluk ile nasıl tamamlanacağı üzerinde durulmuştur.

- Dengeli beslenen
- Düzenli uyuyan ve dinlenen
- Düzenli spor ve egzersiz yapan
- Temiz
- Bağımlılıktan kaçınan ve bağımlılıkla mücadele eden
- Manevi sağlığını koruyan

- Adil
- Başkalarının haklarına saygı duyan
- Tabiata ve toplumsal sorunlara duyarlı
- Güvenilir
- Saygılı
- Doğru
- Dürüst

- Güzelliğe duyarlı
- Olgun
- Seçici
- Zarif
- Ölçülü
- Sanatsal yeteneklerini bilen ve kullanan

- Bayrağını seven
- Türkçeye sahip çıkan
- Vatandaşını, milletini seven ve savunan
- Gelişmiş bir devlet bilicisine sahip olan
- Ülke çıkarlarını üstün tutan
- Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını bilen
- Millî kültürüne ve manevi değerlere bağlı

- Kararlı ve iddialı
- Tutarlı
- İlkel
- Kendine güvenen
- Öfkesini kontrol eden
- Sorumluluk alan

- Meraklı
- Eleştirel düşünen
- Araştırmacı
- Esnek
- İş birliği yapabilen
- Problem çözen

- Hayal ve hedefleri olan
- Çalışkan
- Öğrenmeye istekli
- Azimli ve sabırlı
- İletişime ve dayanışmaya açık
- Yaratıcı

Değer ve ahlaki ilkeleri anlama ve değerlendirme

Beden ve ruh, insanın fiziksel ve zihinsel boyutlarını ifade eder. İnsanın bedeni fiziksel varlığını temsil ederken zihin ruhtaki, düşünme, öğrenme, anlama ve anlamlandırma süreçlerini; kalp ise yönelimleri, meyilleri ve duygusal deneyimleri temsil eder.

Ruhun düşünme yeteneklerini ifade eden zihin, bedenle birlikte çalışarak insanın bütünsel deneyimini oluşturur. Başka bir deyişle madde ve mana, insanın bütünlüğünde beden ve zihin kavramına denk gelir. Ayrıca bu kavram, "bedensel-zihinsel bütünlük" olarak da adlandırılabilir. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğrenci profili, on profil özelliğine ayrılmıştır.

“Köklerden Geleceğe”

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

Alan Bilgisi

Soyut Düşünceleri Eyleme
Dönüştüren

Kavramsal Beceriler

Alana Özgü Beceriler

Bireysel Farklılıkları
Merkeze Alan ve Becerilerin
Tetikleyicisi

Eğilimler

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

ÖĞRENME ÇIKTISI
ÇERÇEVESİ

Değişimin doğal bir
parçası olma sürecinde
zihinsel faaliyetleri
anlamlandıran insan

Adımlanabilir Yapı

Zihinsel süreçler, daha anlaşılır ve adımlanabilir bir yapıda sunuluyor

Günümüzde sosyal, kültürel alanlar ile ekonomi, teknoloji alanlarında gerçekleşen hızlı değişim ve dönüşümler insanların sahip olması gereken bilgi ve becerilerin farklılaşmasını, eğilimlerin farklı şekilde işe koşulmasını gerektirmektedir.

Değişim sürecinde zihinsel faaliyetlerin insanlar tarafından anlamlandırılıp kullanılması için değişim ve dönüşümün bir bütün olarak tanımlanması gerekmiştir. Buna göre söz konusu dönüşümlerin birer yansıması olarak öğrencileri günümüzün gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak için çeşitli yenilikçi politika ve uygulamaları öğretim programları aracılığıyla hayata geçirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretim programları, özellikle soyut zihinsel süreçleri daha anlaşılır ve adımlanabilir bir yapıda görünür hâle getirerek öğrencilerin zihinsel süreçleri somutlaştırmalarına destek olmaktadır.

ALAN BİLGİSİ

KAVRAMSAL BECERİLER

ALAN BECERİLERİ

EĞİLİMLER

Yenilikçi Yaklaşım:
Zihinsel süreçlerin anlaşılır hâle getirilmesi

Çağın gereksinimlerine ayak uydurma ve değişimin doğal bir parçası olma sürecinde zihinsel faaliyetlerin insanlar tarafından anlamlandırılıp kullanılması için değişim ve dönüşümün bir bütün olarak tanımlanması gerekmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde öğrenme çıktısı çerçevesi, alana ait bilgi kümelerini; çıkarım yapma, çözümlenme, sorgulama, akıl yürütme gibi bütünleşik becerileri; karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme ve üst düzey beceriler gibi kavramsal becerileri; Türkçe, matematik, fen ve sosyal bilimler alan becerilerini; becerileri destekleyen merak, bağımsızlık, azim ve kararlılık, empati, sorumluluk, gerçeği arama, açık fikirlilik, analitik düşünme gibi eğilimleri kapsamaktadır.

“Köklerden Geleceğe”

Bütüncül bir eğitim anlayışı, eğitimin sadece akademik başarıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda öğrencinin bütünsel olarak yetiştirilmesiyle ilgili olduğunu kabul eder. Bu açıdan bütüncül eğitim modeli, öğretim programlarında zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki boyutlar da dahil olmak üzere öğrenci gelişiminin tüm yönlerinin ele alınmasını sağlar. Bütüncül eğitim anlayışı ve öğretim programları programın tasarımını, uygulanmasını ve değerlendirilmesini şekillendiren felsefi temel ve yol gösterici ilkeler doğrultusunda birbirini destekleyen ve besleyen bir yapıdadır.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

BÜTÜNCÜL EĞİTİM MODELİ

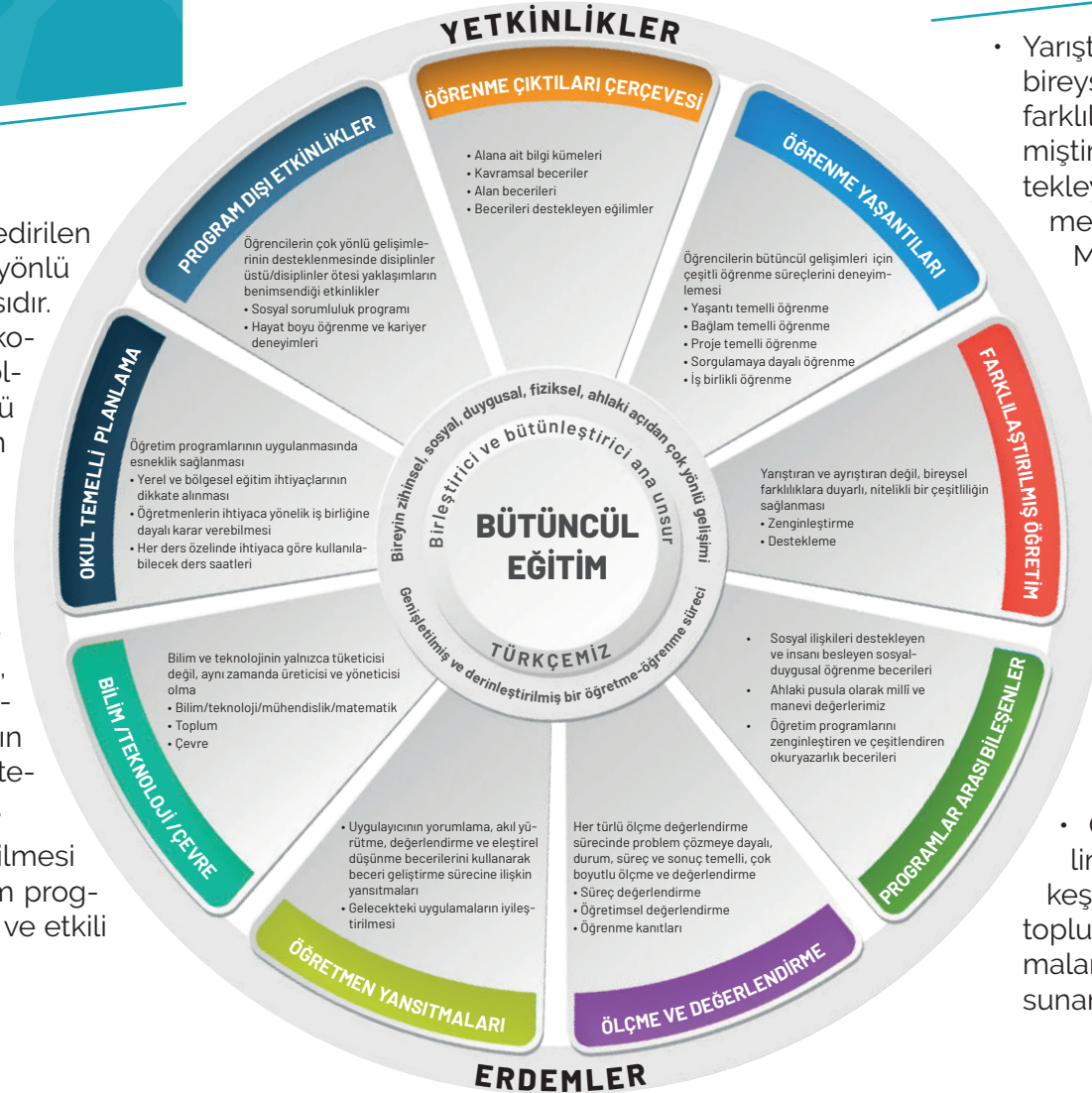
Zihinsel, sosyal, duygusal,
fiziksel ve ahlaki yönden
güçlü insan

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; insanı bilgi, beceri, eğilim ve değerler bütünlüğü içerisinde geliştirmeyi hedefler

Bütüncül eğitim yaklaşımıyla şekillendirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, çok yönlü bir varoluşu gerçekleştirme çabasıdır. Bu model; insanın fitri özelliklerini koruma ve geliştirmeyi, karakterini olgunlaştırmayı, şahsiyet bütünlüğünü sağlamayı merkeze alarak insanın kendi yeteneklerini ve potansiyelini gerçekleştirmeyi ve toplumla insan arasında akılcı ve ahlaki bir uyum oluşturmayı hedefler.

- Her öğrencinin kendini tanıması ve keşfetmesine imkân tanınarak ilgi, ihtiyaç, kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci inşa edilir.
- Türkçemizin öğretimi ve geliştirilmesi temel politika olmak üzere öğretim programlarında dilin öğretimine, doğru ve etkili kullanımına titizlikle dikkat edilir.

Genişletilmiş ve derinleştirilmiş bir öğretme-öğrenme süreci

- Yarıştıracı ve ayırtıracı anlayışlardan uzak, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı benimsenmiştir. Öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen millî ve manevî değerlerimiz istikametinde oluşturulan Erdem-Değer-Eylem Modeli, sistem okuryazarlığı ile birlikte sosyal ve duygusal öğrenme becerileri programlar arası bileşenler olarak tüm derslerin önemli bir parçasıdır.
- Somut ve gözlemlenebilir öğrenme kanıtlarıyla ölçme ve değerlendirme süreçlerinin daha nesnel ve açık hâle getirilmesi amaçlanmıştır. Süreç ve durum temelli ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına yer verilmiştir.
- Bilim ve teknolojinin üretici ve yöneticisi olan, dijital yetkinliğe ve hayat boyu öğrenme kültürüne sahip fertler yetiştirmek hedeflenir.
- Öğrencilerin disiplinler üstü ve disiplinler ötesi deneyimler ile ilgi alanlarını keşfetmeleri, yeteneklerini geliştirmeleri, toplum bilincine sahip aktif vatandaşlar olmaları için okul dışı öğrenme deneyimleri sunan program dışı etkinliklere yer verilmiştir.

“Köklerden Geleceğe”

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

İnsanların yeni durumlara kendilerini uyarlayabilmeleri, değişimi fark edebilmeleri, kendi kendilerine öğrenebilmeleri ve gelişen teknolojilerle birlikte bu yenilikleri uygulayabilmeleri için alandan bağımsız okuryazarlığın bir beceri olarak öğrencilere kazandırılması Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öncelikli amaçlarından biridir.

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

SİSTEM
OKURYAZARLIĞI

Yaşamın her alanında
okuryazar bireyler için
sistem düşüncesi

Derstlerin çeşitli içerik formlarıyla beslenmesine, ğretim programlarının çeşitlendirilmesi ve zenginleşitilmesine katkıda bulunur

Öğretim programları çerçevesinde belirlenen okuryazarlık türlerinin bütüncül modelde okul öncesinden başlanarak sarmal bir yapı içerisinde kazandırılması amaçlanmaktadır.

Okuryazarlık becerilerinin bir sistem yapısı içerisinde ele alınması önemlidir. Öğrencilerin sistem okuryazarı olarak yetiştirilmesi, günümüz eğitim anlayışlarının oldukça önemli bir parçası hâline gelmiştir.

Sistem okuryazarlığı ile geliştirilmek istenen sistem düşüncesi, dört temel durumun anlaşılmasını amaçlamaktadır. Bu durumlar;

- sistemin farkında olunması,
- sistemi oluşturan parçaların bilinmesi,
- sistemi oluşturan parçalar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi,
- sistemin amacının ve işlevinin anlaşılmasıdır.

Öğretim programlarında farklı okuryazarlık becerileri öğrenme yaşantılarına yansıtılırken bir **sistem yapısı** içerisinde hareket edilmesi amaçlanmaktadır.

Sistem Düşüncesi

- Farkındalık
- işlevsellik
- Eylemsellik

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan okuryazarlık becerilerine ait süreç bileşenleri öğrencilere kazandırılmak üzere üç düzeyde kurgulanmıştır. Bu üç düzey; okuryazarlık türünde geçen temel bilgileri, terimleri, kavramları, olguları tanımlama, anlama, bunların farkında olma ve duyarlılık göstermeye yönelik **farkındalık**; öğrencilerin bu bilgi, terim, kavram ve olgulara yönelik bütünsel ilişkiyi fark etmelerine yönelik **işlevsellik**; edinilen bilgilere dayanarak öğrencilerin eyleme geçeceği **eylemsellik** düzeyidir.

Öğretim programı kapsamında **bilgi, kültür, vatandaşlık, veri, sürdürülebilirlik, sanat, dijital, finansal, görsel okuryazarlık** türlerine yer verilmiştir. Bu nedenle program kapsamında belirlenen öğrenme çıktısına yönelik sınıf içinde ve dışında yapılacak olan tüm etkinliklerde uygun yerlere okuryazarlık süreç bileşenleri nüfuz ettirilerek okuryazarlık becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

“Köklerden Geleceğe”

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri, öğrencilerin okul içi ve okul dışı hayatlarında başarılı olabilmeleri için onları destekleyecek bir yeterlik kümesi olarak ele alınmaktadır.

Kökeninde
Bilgi,
Odağında
Beceri,
Hedefinde
Gelecek!

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

Yeni durumlara kolaylıkla uyum sağlayan, sadece zihinsel değil sosyal ve duygusal yönden de gelişen insan

Türkiye Yüzyılı Maarif Model'indeki diğer becerilerin gelişiminin desteklenmesinde aracı rol oynayan önemli bir beceri seti

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde sosyal-duygusal öğrenme becerileri ayrı bir içerik veya öğrenme çıktısı olarak değil öğretim programlarının tamamına nüfuz eden ve bu yönüyle öğretim programındaki diğer becerilerin gelişimini destekleyen bir beceri seti olarak işlev görmektedir. Bu model sosyal-duygusal öğrenme becerilerini alan ve kavramsal becerilerle işe koşmayı amaçlayan ve öğrencilerin öğrenme çıktısına ulaşmasını sağlarken sosyal-duygusal yönden de bütüncül gelişimini destekler. Bu yapı, aynı zamanda dinamik niteliğiyle öğrencilerin bireysel farklılıklarına, okul ve çevrenin koşullarına, zamanın ruhuna ve geleceğin beklentilerine uyum sağlayabilme özelliğine sahiptir.

SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

(i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlanma (i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlanma (i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlanma (i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlanma

Benlik Becerileri

(i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık

Sosyal Yaşam Becerileri

(i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme

Ortak/Birleşik Beceriler

Büyük Düşün, Güçlü Hisset, Mutlu Yaşa!

Benlik Becerileri

Benlik becerileri, bireyin ihtiyacı olan kişisel kaynakları geliştirerek kullanabilmesini ifade etmektedir ve bu açıdan bireyin kendiliği ve kişiliğiyle ilgili süreçleri yakından ilgilendirmektedir.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarında (i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlanma olmak üzere üç benlik becerisi tanımlanmıştır.

Sosyal Yaşam Becerileri

Sosyal yaşam becerileri, bireyin toplumsal hayata aktif bir şekilde katılmasını sağlayan ve günlük yaşamda karşılaştığı sorunların üstesinden gelmesine yardımcı olan becerileri ifade eder ve bu açıdan bireyin toplumsal yönüyle ilişkilidir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarında (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık olmak üzere üç sosyal yaşam becerisi tanımlanmıştır.

Ortak/Birleşik Beceriler

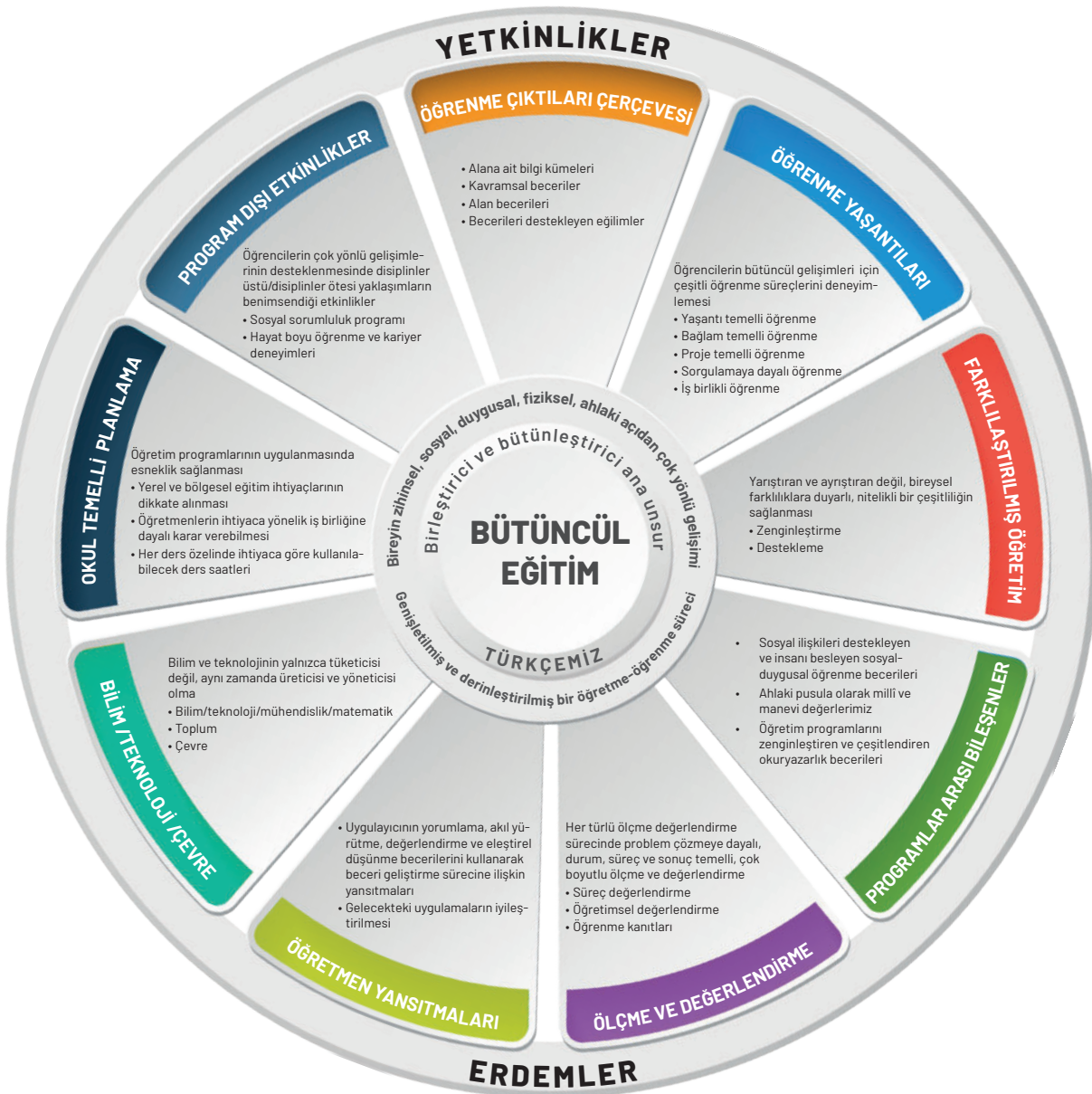
Ortak/birleşik beceriler, benlik becerileriyle sosyal yaşam becerilerinin kesişim noktasında bulunur. Bu yönüyle bireyi hem kişisel hem de toplumsal yönden destekler.

Öğretim programlarında (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme olmak üzere üç ortak/birleşik beceri tanımlanmıştır.

BÜTÜNCÜL EĞİTİM YAKLAŞIMI: TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

İnsan; doğası gereği çok yönlü bir varlıktır. Bu doğrultuda insanın zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel, ahlaki bakımdan çok yönlü gelişimini destekleme ihtiyacı "bütüncül eğitim yaklaşımı"ni gerektirmektedir. Bütüncül eğitim, insan ve toplum hayatında yer alan tüm alanların dikkate alındığı bir eğitim yaklaşımıdır. Bütüncül eğitimin en genel hedefi; insanı temel değerler doğrultusunda yetiştirmek, insana kendisi dâhil tüm varlıkların varoluşunun değerini bir varoluşsal bütünlük içinde kavratarak hayatı anlamlı kılmaktır. Değerli olan, arzu edilen beceri ve davranışların kendi hayatlarında somutlaşmasını sağlamaktır. Bu bakış açısıyla Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, çok yönlü bir varoluşu gerçekleştirme çabasıdır. Bu model; insanın fıtrî özelliklerini koruma ve geliştirmeyi, karakterini olgunlaştırmayı, şahsiyet bütünlüğünü oluşturmayı merkeze alarak insanın kendi yeteneklerini ve potansiyelini gerçekleştirme ve toplum ile insan arasında akılcı ve ahlaki bir uyum oluşturmayı hedefler. İnsanı bilgi, beceri, eğilim, değer, tutum ve davranış bütünlüğü içerisinde geliştirmeyi hedefler. Öğrenenin hem şahsiyet gelişimine hem sosyal ilişkilerinin zenginleşmesine hem de doğal çevre ile barış içinde yaşamasına katkı sağlar. Kişisel sorumluluk ile sosyal sorumluluk bütünlüğünü ve insan-insan, insan-toplum, insan-doğa ilişkilerinin gelişiminin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için çaba harcamayı sağlayacak becerilerle öğrencilerimizin donatılması bu modelin temel gayesidir.

Bütüncül eğitim yaklaşımı esas alınarak oluşturulan **Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli** program tasarımı bileşenleri aşağıda verilen şekil ile sunulmaktadır.

İnfoğrafik: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde

- Her öğrencinin kendini tanıması ve keşfetmesine imkân tanınarak ilgi, ihtiyaç, kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci inşa edilir.
- Türkçemizin öğretimi ve geliştirilmesi temel politika olmak üzere öğretim programlarında Türkçenin öğretimine, doğru ve etkili kullanımına titizlikle dikkat edilir.
- Bilgi kümeleri ile birlikte kavramsal beceriler, alan becerileri, bu becerileri destekleyen eğilimler ve programlar arası bileşenler çerçevesinde beceri örgüsüne dayalı bir yaklaşım esas alınmıştır.
- Öğretme-öğrenme yaşantıları; öğrencinin aktif ve çevresiyle etkileşim içinde olduğu, öğrenme sorumluluğunu aldığı öğrenme yaklaşımları etrafında şekillenir.
- Yarıştırıcı ve ayrıştırıcı anlayışlardan uzak, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı benimsenmiştir.
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimini destekleyen millî ve manevî değerlerimiz istikametinde oluşturulan Erdem-Değer-Eylem Modeli, sistem okuryazarlığı ile birlikte sosyal ve duygusal öğrenme becerileri programlar arası bileşenler olarak tüm derslerin önemli bir parçasıdır.
- Somut ve gözlemlenebilir öğrenme kanıtlarıyla ölçme ve değerlendirme süreçlerinin daha nesnel ve açık hâle getirilmesi amaçlanmıştır. Süreç ve durum temelli ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına yer verilmiştir.
- Bilim ve teknolojinin üretici ve yöneticisi olan, dijital yetkinliğe ve hayat boyu öğrenme kültürüne sahip fertler yetiştirmek hedeflenir.
- Öğrencilerin disiplinler üstü ve disiplinler ötesi deneyimler ile ilgi alanlarını keşfetmeleri, yeteneklerini geliştirmeleri, toplum bilincine sahip aktif vatandaşlar olmaları için okul dışı öğrenme deneyimleri sunan program dışı etkinliklere yer verilmiştir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Adalet, hikmet, merhamet, iyilik, doğruluk, çalışkanlık, faydalı olmak ve güzellik gibi değerler üzerinde yükselen bir medeniyet mirasına sahip olan milletimiz, Türkiye Yüzyılı'nda eğitim adına kararlı adımlarla geleceğe hazırlanmaktadır. Türk eğitim sistemi bütün ideolojilerin üstünde millî bir şahsiyetin oluşumuna katkı sağlamak ve millî bilince sahip şahsiyetlerden oluşan bir toplum oluşturabilmek adına ahlaklı, erdemli; milleti ve insanlık için iyi, doğru, faydalı ve güzel olanı yapmayı ideal edinmiş bilge nesilleri hedefler. Eleştirel düşünebilen, sorgulayan, araştıran, mesuliyet ve ülkü sahibi; yalnızca medeniyete uyum sağlayan değil etkin olarak medeniyet kurucusu ve geliştiricisi nesiller yetiştirmek diğer hedefleri arasındadır. Eğitim sisteminin her unsuru; zihinsel, duygusal, bedensel, sosyal, manevî olarak dengeli ve güçlü insanlar yetiştirmeye hizmet etmek için yapılandırılır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin merkezinde insan vardır. İnsan; zihinsel, duygusal, bedensel, sosyal ve manevî gelişim yönleriyle bütüncül olarak ele alınır. Böylece insanın kendini tanımasına ve keşfetmesine imkân tanınarak kişilerin ilgi ve kabiliyetleri ölçüsünde esnek ve özgür öğrenme ortamlarının yaygınlaştırıldığı hak ve gelişim temelli bir öğrenme süreci yapılandırılır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bilme ile sorumluluk, birbirini bütünleyen iki temel kavramdır. Bilginin kendisi ve bilme eylemi kadar bilgiye sahip olmayla üstlenilen sorumluluk da eğitim sistemimizde önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda sorumluluk; kişinin kendi varlığını dengeli biçimde geliştirme azminin yanında çevreye, topluma, insanlığa ve dahası tüm kâinata yönelik eylemlerle desteklenmiş bir bütün olarak değerlendirilir.

İnsan madde ve manadan oluşur. İnsanın varoluşunu olgunlaştırması, kemale erdirmesi esas itibarıyla eğitim ile gerçekleştirilebilir. İnsanın hayatında iyi, doğru, faydalı ve güzel; hep bu çerçevede farklı şekillerde ortaya çıkar. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sahip olduğu mefkûre ile toplumu ve ülkesini imar eden şahsiyetler yetiştirmeyi ahlaki bir sorumluluk olarak ele alır. Bu çerçevede değerler, geniş bir perspektifle sistemi bütünleyen anlamlı bir olgu olarak ele alınır; programların ruhunda tabii bir şekilde yer alır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğitim, herkesin hayat boyu erişiminin teminat altına alındığı temel bir hak olarak görülür. Eğitim alma ve öğrenme; hayatın toplumsal açıdan herkes için daha güvenli, müreffeh ve iyi kılınması, birlikteliğimizin pekiştirilmesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dinamik vizyonuyla güçlü bir şekilde var olması bağlamında bir ödevdir. Tüm politika ve uygulamalar, eğitim hakkının kullanımını ve fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla uygulamaya geçirilir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; öğrencilerin inanç, kimlik ya da sosyoekonomik durumları nedeniyle dezavantajlı olmadığı bir öğrenme sürecini tasarlar ve bu farklılıkları dikkate alarak gerektiğinde olası dezavantajları giderici tedbirlerle herkes için adil bir eğitim sürecini tahkim eder.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde dil; insanın varlık dünyasına erişiminin, düşünceyi oluşturmasının ve değer üretmesinin, dolayısıyla kendini ve başkalarını anlamlandırmasının temel aracı olarak önem kazanır. Türkçe bütün zenginliğiyle toplumun birbiriyle iletişimine, bu iletişimi anlamlandırma çabalarına ve kültür unsurlarımızı nesilden nesile aktarılmasına öncülük ve eşlik eder. Bu nedenle Türkçemizin öğretimi ve geliştirilmesi, eğitim sistemimizde temel bir politika olarak yer alır. Eğitimin her aşamasında Türkçenin öğretimine, doğru kullanımına titizlikle dikkat edilir. Türkçenin zenginliği, derinliği, estetiği ve inceliğinden faydalanılarak oluşturulan eğitim programları ile bu programlar doğrultusunda hazırlanan kitaplar, uygulanan etkinlikler; dilin birleştirici ve bütünleştirici bir ana unsur olarak ön plana çıkmasını sağlar. Türk eğitim sisteminde Türkçe, eğitim süreçlerinde hem istifade edilen büyük bir kültür ve hazine hem de bilginin ve sanatın aktarımında kullanılan temel araçtır. Bu nedenle Türkçemizin etkili kullanılmasına yönelik becerilerin kazandırılması tüm derslerin ortak hedefidir.

Nihayetinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, fertlerin bütün yönleriyle gelişimini amaçlar ve bu çerçevede bütüncül bir eğitim yaklaşımını esas alır. Bu bağlamda eğitim süreçlerini zenginleştirmek üzere disiplinler arası niteliğinin yanında disiplinler üstü ve disiplinler ötesi yaklaşımlardan da yararlanır. Medeniyetimizin üzerine inşa edildiği temel kavramlar olan akliselim, kalbiselim ve zevkiselim sahibi nesiller yetiştirmek için madde-mana, akıl-duygu, nefis-vicdan, insan-toplum ve zaman-mekân dengesini gözetir.

Bu doğrultuda eğitim anlayışımızın somut tezahürleri olan öğretim programları, insanın bütün yönleriyle gelişimini esas alır. Programlarda bilgi, beceri, tutum ve davranışlar; yetenek, ilgi, ihtiyaç ve bireysel farklılıklarla güçlendirilerek ele alınır. Programların teknik açıdan gerektiğinde yenilenen, güncellenen, sadeleşen bir esnekliğe sahip olması ve aynı zamanda millî, manevî ve insani değerlerimiz istikametinde hayata geçirilmesi amaçlanmıştır.

ÖĞRENCİ PROFİLİ: YETKİN VE ERDEMLİ İNSAN

Günümüz eğitim sistemlerinde öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanmanın doğru olmadığı, ilgili bütün çevrelerce kabul görmektedir. Çünkü eğitim, insanların sadece zihinsel gelişimiyle sınırlı değildir. Gerçek anlamda bütüncül bir eğitim yaklaşımı; zaman içinde, ontolojik açıdan ve bilgiye erişimde bütünlüğü içermelidir. Bu açıdan öğrenci profili oluşturulurken ontolojik, epistemolojik ve zamansal bütünlüğün nasıl sağlanacağı ve bu bakış açılarının aksiyolojik olgunluk ile nasıl tamamlanacağı açıklanmıştır.

Ontolojik Bütünlük: Ruh ve Beden Bütünlüğü

Ontolojik bütünlük; bir öğrencinin bireysel gelişiminin ruh ve beden boyutlarını içeren bütünsel bir bakış açısıyla ele alınmasıdır. Kalp ve zihnimizi içeren ruh; beden ile birlikte iki ontolojik yanımızı ifade eder. Bir öğrenci sağlıklı bir bedene, ruhun yetenekleri olan ahlaki olgunluk taşıyan bir kalbe ve sonuçlara göre hareket edebilmeyi başarabilen dengeli bir aklın bulunduğu bir zihne sahipse tam anlamıyla kendini gerçekleştirmiş olarak kabul edilebilir. Sağlıklı bir beden ve ahlaklı yani duyguları kontrol edebilen iradeli bir kalp, bir öğrencinin eğitimindeki temel bileşenlerdir. Bedenin sağlığı; düzenli beslenme, uyku, egzersiz ve bağımlılıktan kaçınma gibi faktörlere dayanır. Ruhun sağlığı ise kalbin iradesi ve iradeye bağlı kararlılık, disiplin, sorumluluk ve güvenilirlik gibi özelliklerle tanımlanır. Ruhun merkezi ve asli yeteneği olan kalp; meyillerimizi, yönelimlerimizi ifade eden iradenin merkezini, dolayısıyla ahlaki değerleri, inancı; vatanseverlik, merhamet, şefkat, iyilikseverlik ve seçicilik gibi insanın içsel dünyasını şekillendiren özellikleri içerir. Dolayısıyla bir insanın ontolojik anlamda bütünlüğü hem kendisi hem de toplum için daha sağlıklı ve dengeli bir insan olması anlamına gelir.

Epistemolojik Bütünlük: Bilgi ve Bilgelik

Epistemolojik bütünlük, bir öğrencinin çok yönlü bir bilgi ve düşünme yelpazesi geliştirmesini amaçlar. Öğrencinin değişmezlik demek olan bilgiye nasıl eriştiği, bu bilgiyi nasıl öğrendiği ve nasıl düşündüğüyle ilgilidir. Bir öğrencinin meraklılık, eleştirel düşünme, analitik düşünme, esneklik ve problem çözme gibi eğilim ve becerilerini geliştirmesi önemlidir. Bilgi aynı zamanda sanat ve kültür gibi alanların yanı sıra bağımsız düşünebilmeyi de kapsar.

Zamansal Bütünlük: Geçmişten Geleceğe Eğitim

Zamansal bütünlük; bir öğrencinin eğitim sürecinin sadece anlık başarılarıyla değil, geçmişten geleceğe uzanan bir süreç olarak ele alınması gerektiğini vurgular. Eğitim, insan hayatının her aşamasında devam eden bir yolculuktur. Diğer bir ifade ile her toplum ve bu toplumun ferdi olan öğrenci, ortak bir geçmişe sahiptir. Edinilen bilgi ve tecrübeler, gerek toplumun gerekse öğrencinin başarılı olmasına zemin hazırlar. Bu aynı zamanda millet ile birlikte olma bilincine hazırlıktır. Bu nedenle bir öğrencinin eğitim profili oluşturulurken bireysel ve toplumsal çerçevede başarıları, deneyimleri ve öğrenme süreçleri de dikkate alınmalıdır. Her öğrencinin geçmişe özgü bir hikâyesi vardır ve bu hikâye, gelecekteki başarıları şekillendirmede önemli bir rol oynar.

Aksiyolojik Olgunluk: Değerler, Ahlaki Bilinç ve Estetik Bakış Açısı

Aksiyolojik olgunluk; bir öğrencinin değerleri ve ahlaki ilkeleri anlama, değerlendirme; bu değer ve ilkelere uygun davranma yeteneği ile çevresini algılamada, düşüncelerini tasarıma geçirmede ve üretmede estetik bakış açısına sahip olmasını ifade eder. Başka bir ifade ile aksiyoloji; insanın değer, hakikat ve bilgi ile nasıl etkileşimde bulunduğunu anlamamıza yardımcı olur. Bu sayede öğrenci ahlaki bilinç geliştirir, güzellik anlayışını ve değerleri eylemlerine yansıtır. Dolayısıyla aksiyolojik olgunluk, öğrenci profili modelinin birleştirici ve tamamlayıcı boyutu olarak duyuşsal temelini oluşturmaktadır. Bir öğrenci profili oluştururken ontolojik, epistemolojik, zamansal bütünlük ve aksiyolojik olgunluğu göz önünde bulundurmak; insanların sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda insan olarak nasıl geliştiklerini ve topluma nasıl katkıda bulduklarını da anlamamıza yardımcı olur. Her bir öğrencinin kendine özgü potansiyeli vardır ve bütüncül bir eğitim yaklaşımı, bu potansiyelin en iyi şekilde ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir. Bu nedenle öğrenci profilleri oluşturulurken bu bütünlük göz önünde bulundurulmuş ve çok yönlü gelişim amaçlanmıştır.

Eğitimde bütünlüğü sağlamak için iki temel bakış açısının nasıl kullanılacağı yukarıda açıklanmıştır. Bu yaklaşıma göre eğitimde nihai hedef olan "kendini gerçekleştiren insan" ya da başka bir bakış açısıyla "kâmil insan"a ulaşmak için insanın "kalp ile zihni içeren ruh" ve "beden" boyutları açısından ele alınması gerekir. Modelin temel yaklaşımına göre belirlenen bu iki boyut, devam eden bölümde açıklanmış ve alt alanlar ve özelliklere ayrılarak ayrıntılarıyla verilmiştir. Her bir boyut, öğrencinin bireysel gelişiminin ayrılmaz bir parçasıdır ve öğrencinin kendini gerçekleştirmesi için dikkate alınmıştır. Bu yaklaşım; öğrencilerin akademik gelişimlerinin yanında bedensel, zihinsel, duygusal ve manevi gelişimlerini anlamamıza yardımcı olur. Öğrencilerin kendilerini tam bir insan olarak gerçekleştirmelerine katkı sağlar.

Modeli Oluşturan İki Ana Bütünlük Alanının Özeti: Beden ve Ruh

Beden ve ruh, insanın fiziksel ve zihinsel boyutlarını ifade eder. İnsanın bedeni fiziksel varlığını temsil ederken zihin de ruhtaki, düşünme, öğrenme, anlama ve anlamlandırma; kalp ise yönelimleri, meyilleri ve duygusal deneyimler gibi süreçleri ifade eder. Ruhun düşünme yeteneklerini ifade eden zihin, bedenle birlikte çalışarak insanın bütünsel deneyimini oluşturur. Başka bir deyişle madde ve mana, insanın bütünlüğünde beden ve zihin kavramına denk gelmektedir. Ayrıca bu kavram, "bedensel-zihinsel bütünlük" olarak da adlandırılabilir. Çünkü insanın bedeni ve zihni birbirinden ayrı değil, birbirleriyle bağlantılıdır. Örneğin fiziksel sağlık ve iyi bir beslenme, zihinsel sağlığı büyük oranda etkiler. Zihinsel sağlık ve düşünce süreçleri de fiziksel sağlığı etkiler. Stres bunun önemli örneklerinden biridir. Stres, zihinsel olarak yaşanırken fiziksel olarak da vücutta gerilim ve sağlık sorunlarına neden olabilir.

Eğitimde ruh ve beden ilişkisinin yani ruhtaki zihin ve kalbin beden ile ilişkisinin hesaba katılması, insanın bütünlüğünü anlamamıza yardımcı olması açısından önemlidir. İnsanın fiziksel ve zihinsel sağlığı arasındaki dengeyi korumak hayat kalitesini artırır. Bu nedenle öğrencilerin hem eğitimlerinde hem de bir insan olarak kemale ulaşma süreçlerinde fiziksel ve ruhsal sağlığa dikkat edilmesi gerekir. Beden ve ruh bütünlüğünü korumak; insanın daha sağlıklı, dengeli ve huzurlu bir hayat sürdürmesine katkı sağlamaktadır.

Modelde yer alan kalp ve zihin kavramları, insanın duygusal, manevi ve bilgisel boyutlarını ifade eder. Kalp ve zihin, madde ve mana bütünlüğündeki mana kısmı olarak kabul edilir. Çünkü insanın kalbi; eğilimlerini, yönelimlerini, duygusal deneyimlerini, değerlerini, ahlaki inançlarını ve içsel dünyasını temsil ederken; zihni ise, düşüncelerini, farkındalıklarını, bilgi ve öğrenme süreçlerini ifade eder. Başka bir ifade ile ruhun organları gibi olan kalp ve zihin, insanın içsel dünyasının merkezi olarak kabul edilir ve insanın duygusal ve bilgisel gelişimini şekillendirir. Kalp; insanın sevgi, merhamet, saygı gibi duygusal değerlerini taşıırken aynı zamanda insanın içsel dünyası ve kişisel değerleri de kalp kavramıyla ifade edilir. Ayrıca insanın duygusal zekâsı da kalp ile bağlantılıdır. Zihin ise insanın akli ve bilgisel boyutunu ifade eder. İnsanın zihni; anlam arayışı, farkındalık, derin içsel deneyimler ve kendini gerçekleştirme yolculuğunu yansıtır. Kalp ve zihnin doğru birlikteliği, insanın içsel dengeyi sağlayarak hem öğrenmeye açık bir zihin yapısına hem de manevi tatmini elde etmesine yardımcı olur. Ruhsal sağlık ya da kalbi ve zihinsel denge, insanın hayatı anlamasını kolaylaştırır ve hayattan zevk almasını destekler. Bütün bunların yanında öğrenmenin kimyasında duyguların rolü açısından bakıldığında, bilginin öğrenmeye dönüşme sürecinde duyguların kaynağı olarak kalbin etkin rolü karşımıza çıkmaktadır.

Öğrenci profilini oluşturan iki bütünlük alanı, on profil özelliğine ayrılmıştır. Bu profil özellikleri ve bunları oluşturan bileşenler aşağıda verilmiştir.

İnfografik: Öğrenci profili

1. Sağlıklı

- Dengeli beslenen: Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını benimser.
- Düzenli uyuyan ve dinlenen: Yeterli uyku süresini korur ve dinlenmeye önem verir.
- Düzenli spor ve egzersiz yapan: Fiziksel aktiviteleri düzenli olarak yerine getirir.
- Temiz: Kişisel temizlik kurallarına uyar, çevresini temiz ve düzenli tutar.
- Bağımlılıktan kaçınan ve bağımlılıkla mücadele eden: Zararlı alışkanlıklardan kaçınır. Madde kullanımı gibi bağımlılık yapıcı davranışlardan uzak durur, bağımlılıkla mücadele eder.
- Manevi sağlığını koruyan: İçsel huzur ve dengesini sürdürmek için manevi değerlere önem verir, ruhsal gelişimine özen gösterir ve manen gelişmiş hayat tarzını benimser.

2. İradeli

- Kararlı ve iddialı: Hedeflerine ulaşmak için kararlılıkla çalışır ve zorluklar karşısında yılmaz. Hedeflerini gerçekleştirme konusunda iddialı olur.
- Tutarlı: Farklı görevler ve öğrenme süreçlerinde tutarlıdır, sürekli çaba gösterir.
- İlkeli: Yaptığı iş ve görevlerde ahlaki kuralları temel alır, ahlaki ve toplumsal değerleri hayatının bir parçası hâline getirir.
- Kendine güvenen: Kendine güveni yüksektir, zorluklarla karşılaştığında güveni sarsılmaz. Kendi yeteneklerine ve potansiyeline inanır.
- Öfkesini kontrol eden: Zorlayıcı durumlar veya stresli anlarda öfkesini kontrol eder.
- Sorumluluk alan: Çalışmaları ve görevleriyle ilgili sorumluluk alır ve bu görevleri düzenli olarak yerine getirir.

3. Sorgulayıcı

- Meraklı: Öğrenme sürecine merakla yaklaşır ve konulara derinlemesine ilgi gösterir.
- Eleştirel düşünen: Bilgi, olgu, olay ve meseleleri değişik referans kaynaklarıyla değerlendirir.
- Araştırmacı: Sorunları ve konuları daha iyi anlamak için araştırma yapmaya isteklidir, araştırmacılığı bir tavır olarak edinir.
- Esnek: Değişen koşullara uyum sağlama becerisine sahiptir ve yeni fikirlere açık bir şekilde öğrenmeye devam eder.
- İş birliği yapabilen: Etkili iletişim kurar, grup çalışmalarına katkı sağlar ve farklı bakış açılarına saygı duyar.
- Problem çözen: Karşılaştığı problemleri tanımlar, yaratıcı ve etkili bir şekilde çözer; çözüm odaklıdır.

4. Üretken

- Hayal ve hedefleri olan: Ülkesi ve kendi geleceğiyle ilgili hayal kurar ve hedefler belirler. Bu hedeflere ulaşmak için plan yapar, kendini bu hayal ve hedeflere adar.
- Çalışkan: Öğrenme sürecine aktif ve düzenli bir şekilde katılır, emek harcar ve öğrenmeye odaklanır.
- Öğrenmeye istekli: Yeni bilgileri öğrenmeye ve becerilerini geliştirmeye isteklidir. Hayat boyu öğrenir ve öğrenme fırsatlarını arar.
- Azimli ve sabırlı: Zorluklarla karşılaştığında yılmaz, hedeflerine ulaşmak için azimle çalışır.
- İletişime ve dayanışmaya açık: Etkili iletişim kurar, bir ekibin parçası olur, dayanışma içinde grup çalışmalarına katılır.
- Yaratıcı: Yeni fikirler üretme konusunda yeteneklidir. Sorunları farklı perspektiflerden ele alır ve yenilikçi çözümler geliştirir.

5. Bilge

- Bağımsız ve özgür düşünen:** Kendi düşünce süreçlerini geliştirir, farklı görüşleri eleştirip analiz eder, düşünce ve inançlarını özgürce ifade etme becerisi kazanırken kendi değer ve inançlarıyla uyumlu bir şekilde düşünerek karar vermeyi öğrenir, başkalarının haklarına saygı duyar ve bağımsız düşünme becerilerini kullanır.
- Belagat sahibi:** Dilin inceliklerini, söz sanatlarını ve iletişim becerilerini başarılı bir şekilde kullanır.
- Bilgilerini paylaşan:** Bilgi ve deneyimlerini aktarır, iletişim yoluyla bilgi alverişine katkı sağlar.
- İlme ulaşan:** Dünyayı anlama ve anlamlandırma için bilgiye ulaşmaya istekli bir şekilde ilerler, ilmi ister ve arar.
- Estetik duyarlılık sahibi:** Çevresindeki sanat eserleri ve kültürel değerler konusunda bilinçli ve duyarlıdır.

6. Cesaretli

- Yiğit ve mert:** Korkularına rağmen cesur davranır, yolundan dönmez ve zorluklarla yüzleşmekten çekinmez.
- Risk alan:** Yeni deneyim ve fırsatlara cesaretle yaklaşır, risk almaktan çekinmez.
- İnisiyatif alan:** Kendi başına hareket etme yeteneğine sahiptir, fikir üretebilir. İşlerin başlatılması ve yönlendirilmesi konusunda liderlik yapar.
- Öfkesini kontrol eden:** Duygusal zekâsı sayesinde olumsuz duygularını başkalarına zarar vermeden yönetir ve çatışmaları yapıcı bir şekilde çözer.
- Destekleyici:** İnsanlara destek sağlamada duyarlıdır, yardım etmek için çaba gösterir.
- Girişimci:** Zor durum veya belirsizliklerde ilk adımı cesurca atan bir kişilik gösterir.

7. Merhametli

- Şefkatli:** Diğer insanlara şefkatli bir yaklaşım sergiler, onların ihtiyaçlarına duyarlıdır.
- Affedici:** Hataları affedebilir, insanlara ikinci bir şans vermeye meyillidir.
- İyiliksever:** İyilik yapmaktan mutluluk duyar ve topluma faydalı olmak için çalışır.
- Yardımsever:** İhtiyaç sahibi olanlara yardım etmeye meyillidir, toplumsal sorumluluklarını yerine getirir.
- Paylaşımçı:** Bilgiyi, kaynakları ve zamanını diğerleriyle paylaşır; iş birliği ve dayanışma içerisinde grup çalışmalarına katılır.
- Sevecen:** İnsanlarla olumlu ilişkiler kurar, onlara sevgi ve saygıyla yaklaşır.

8. Vatansever

- Bayrağını seven:** Bayrağına ve millî sembollere saygı gösterir.
- Türkçeye sahip çıkan:** Türkçeye hâkimdir; güzel yazar, güzel konuşur ve dilini geliştirir.
- Vatanını, milletini seven ve savunan:** Vatanını, milletini sevgi ve bağlılıkla savunurken tarihini, kültürel mirasını anlar; toplumsal sorumluluklarını yerine getirme bilinci geliştirir.
- Gelişmiş bir devlet bilicine sahip olan:** Devletin millet için anlamını bilir.
- Ülke çıkarlarını üstün tutan:** Millî çıkarları ön planda tutar ve ülkesinin kalkınmasına katkı sağlamaya çalışır.
- Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını bilen:** Vatandaşlık hak ve sorumluluklarını bilir, bu hakları kullanırken sorumlu davranır ve topluma karşı sorumluluğunu yerine getirir.
- Millî kültürüne ve manevi değerlerine bağlı:** Ülkesinin kültürel ve manevi değerlerine bağlıdır; gelenekleri ve tarihine saygı gösterir, bu değerleri gelecek nesillere aktarmaya önem verir, kültürüne duyarlıdır.

9. Estetik

- a) **Güzelliğe duyarlı:** Güzel bakmayı bilir, estetik değerlere duyarlıdır ve güzellikleri takdir eder. Ahlaki değerlerle uyumlu bir şekilde güzellik anlayışını oluşturur.
- b) **Olgun:** Zorlukları olgunlukla karşılar. Sorumluluklarını yerine getirme konusunda tutarlıdır.
- c) **Seçici:** Karar alırken seçicidir, seçimlerini dikkatli yapar, etkili ve nitelikli sonuçlar elde etmeye çalışır.
- ç) **Zarif:** Zarif bir davranış ve iletişim tarzına sahiptir, başkalarına saygılı ve nazik bir şekilde yaklaşır.
- d) **Ölçülü:** Dengeli bir şekilde davranır, aşırılıklardan kaçınır ve ölçülü bir hayat tarzını benimser.
- e) **Sanatsal yeteneklerini bilen ve kullanan:** Kendi sanatsal becerilerinin farkında, sanat eserleri üretme veya sanatsal ifadelerde bulunma konusunda isteklidir.

10. Ahlaklı

- a) **Adil:** Herkesin eşit haklara sahip olduğuna inanır ve adaleti benimser.
- b) **Başkalarının haklarına saygı duyan:** Dürüstlük, adalet ve empati gibi ahlaki değerleri hayatının bir parçası hâline getirerek başkalarının hak ve mahremiyetlerine saygı gösterir.
- c) **Tabiata ve toplumsal sorunlara duyarlı:** Tabiata ve toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır, toplumun daha adil ve eşit bir düzene sahip olması için çalışır.
- ç) **Güvenilir:** Verdiği sözleri tutar, başkaları tarafından güvenilir biri olarak kabul edilir.
- d) **Saygılı:** İnsanlara, diğer canlılara, çevreye, farklı inançlara, başkalarının haklarına, üzerinde emeği olanlara saygı gösterir ve onları gözetir.
- e) **Doğru:** Gerçek, yalan olmayan. Akla, mantığa, gerçeğe veya kurala uygun, yasa, yöntem ve ahlaka bağlı, dürüst ve namusludur.
- f) **Dürüst:** Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmaz, kendisine güven duyulur, yalan söylemekten kaçınır.

Erdem-Değer-Eylem Modeli

Sağlıklı bir kişilik yapısı; insanın kişisel anlamda tekâmülü, sosyal açıdan yaşadığı topluma uyumu ve fiziksel çevresiyle etkileşimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu noktada kişilik yapısının temel taşlarından biri olan değer; insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duygu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir. Değer; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet eder. Diğer yandan ise içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder. İnsanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre açısından gerekli bir yapıdır.

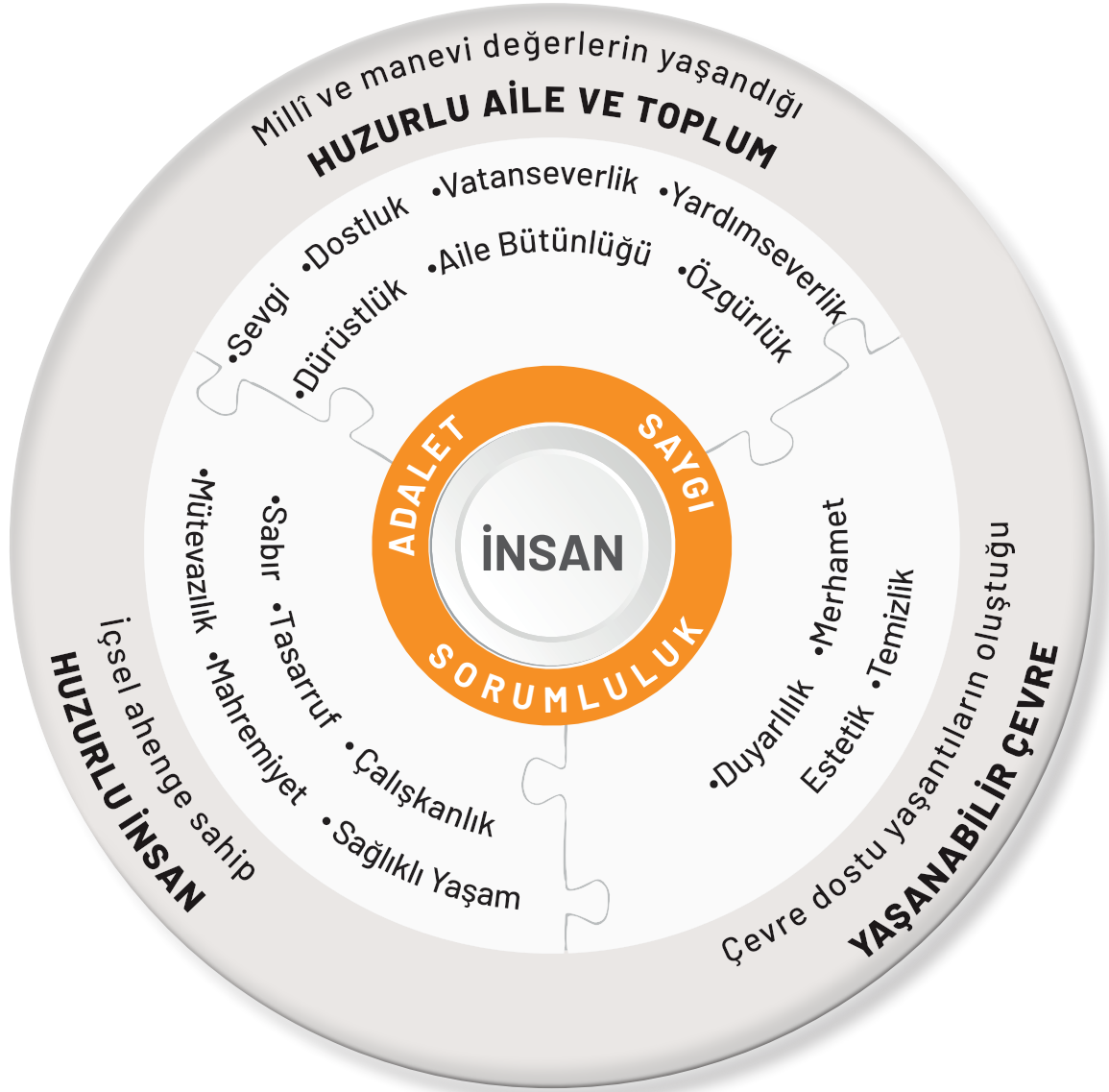
Erdemler, eğitim-öğretim etkinlikleri sonucunda bireye kazandırılması hedeflenen kişiliğin güçlü yanlarını ifade etmektedir. Bu erdemlere ise kişiler yaşantıları sonucu geliştirdikleri değerler aracılığıyla ulaşabilmektedir. Bireyin sahip olduğu değerler ise eylemlerinde kendini göstermektedir. Bu bakış açısı ile tutarlı olarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kişiyi erdemlere ulaştıran ve dahası eylemleri aracılığıyla gözlemlenebilen değerler Erdem-Değer-Eylem Modeli ile kavramsallaştırılmaktadır. Modelde yer alan değerlerin temel dayanağını kendi medeniyet dünyamızın referansları olan millî ve manevi değerlerimiz oluşturmuş, değerlerin evrensel boyutu da göz ardı edilmemiştir. Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan" a ulaşmaktır.

Erdem-Değer-Eylem modelinde çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır. Çatı değerler diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet çatı değerler olarak yer almaktadır. Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insan; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevre; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevre alanlarında yer almaktadır. Değerlerin hangi alanla ilgili olduğuna karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Erdem-Değer-Eylem Modeli; eğitim öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade, değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı, kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir.

Bu yolla değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler ünite/tema/öğrenme alanı ile tutarlı biçimde öğretme-öğrenme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapıda değil, öğrencilerin gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak birikimli bir yapıda desteklenmektedir. Nihayetinde, programın diğer bileşenleri ile bütüncül bir şekilde ve öğretim sürecinin doğasına uygun olarak bireylerin sahip olduğu değerlerin gelişimine ve içselleştirilmesine katkı sağlanmaktadır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir.

İnfoğrafik: Erdem-Değer-Eylem Modeli

Bu yolla değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler ünite/tema/öğrenme alanı ile tutarlı biçimde öğretme-öğrenme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapıda değil, öğrencilerin gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak birikimli bir yapıda desteklenmektedir. Nihayetinde, programın diğer bileşenleri ile bütüncül bir şekilde ve öğretim sürecinin doğasına uygun olarak bireylerin sahip olduğu değerlerin gelişimine ve içselleştirilmesine katkı sağlanmaktadır.

EKLER

EK-1

ERDEM-DEĞER-EYLEM TABLOLARI

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D1 ADALET	Hak ve özgürlükleri, eşitliği, etik davranmayı, hakkaniyeti, ön yargısızlığı, ölçünlülüğü ve liyakati kapsar.	D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak	D1.1.1. Her insanın yaşama, eğitim alma, sağlık hizmeti alma hakkı; din ve vicdan hürriyeti gibi temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder. D1.1.2. Hakkını aramanın meşru yollarını bilir. D1.1.3. Ailede, okulda, toplumda hak ve özgürlükleri ile ilgili sorunlara çözüm arar. D1.1.4. Kendi hak ve özgürlüklerini uygun şekilde kullanır. D1.1.5. Hak ve özgürlüklerinden yararlanırken diğer insanların haklarını da savunur. D1.1.6. Toplumsal hayatta kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu bilir. D1.1.7. İnsanları sahip oldukları fiziksel özellik, sosyoekonomik düzey, etnik köken, inanç gibi özelliklerine göre ayırmadan tutum ve davranışlarına göre değerlendirir.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama)
		D1.2. Hakkaniyetli davranmak	D1.2.1. Toplumsal karar alma süreçlerinde farklı görüşler olabileceğini kabul eder. D1.2.2. Hakkı olmayanı verilse dahi almaz. D1.2.3. Haksızlıkların düzeltilmesi konusunda kararlı davranır. D1.2.4. İnsan ilişkilerinde yakınlık, menfaat, ön yargı vb. gözetmeksizin tarafsız davranır. D1.2.5. Görev ve sorumluluklarını kuralına uygun olarak yerine getirir. D1.2.6. Bireysel farklılıkların haklardan yararlanmaya engel olmaması gerektiğini bilir. D1.2.7. Görev, sorumluluk ve ödül paylaşımında adil davranır.	- Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem
		D1.3. Ölçülü ve dengeli olmak	D1.3.1. Adalet ve merhamet arasındaki dengeyi sağlar. D1.3.2. Haksızlık karşısında duygu ve davranışlarını kontrol eder. D1.3.3. İnsan davranışlarını hukuki ve ahlaki açıdan değerlendirir. D1.3.4. Adalet ve eşitlik kavramlarını ayırt eder.	- İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama
		D1.4. Liyakate önem vermek	D1.4.1. Yeterliğe göre yapılan tercihlerin adil olduğunu fark eder. D1.4.2. Görev paylaşımı yaparken kişilerin yeterliğini dikkate alır. D1.4.3. Yeteneklerine uygun görevleri almada istekli olur. D1.4.4. Karar verme sürecinde ön yargılı olmaktan kaçınır.	Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D2 AİLE BÜTÜNLÜĞÜ	Aile içi iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi, ailede sorumlulukları yerine getirmeyi, aileyle vakit geçirmeyi; saygı, sevgi ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı kapsar.	D2.1. Aile birliğine önem vermek	D2.1.1. Aile birliğinin sağlanması için karşılıklı saygı, sevgi ve güvenin gerekli olduğunu bilir. D2.1.2. Aile kurumunun önemini benimseyerek devamlılığı için çaba gösterir. D2.1.3. Aile bağlarına zarar verebilecek davranışlardan kaçınır. D2.1.4. Aileye ait olma duygusunu ve aile bağlarını geliştirir. D2.1.5. Aile fertlerinin aile bütünlüğünü korumadaki rolünü açıklar. D2.1.6. Aile içi mahremiyeti korur. D2.1.7. Ülkesinin geleceği için aile ve nüfusun önemini bilir.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama)
		D2.2. Aile içi dayanışma göstermek	D2.2.1. Aile fertlerinin birbirine destek olması gerektiğini fark eder. D2.2.2. Duygu ve düşüncelerini, öğrendiği bilgileri ailesiyle paylaşmaya istekli olur. D2.2.3. Aile üyelerinin sevinç ve üzüntülerini paylaşır. D2.2.4. Ailede yaşanan problemlere çözüm yolları üretir.	- Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma
		D2.3. Aile içi iletişimi güçlendirmek	D2.3.1. Aile ilişkilerine önem verir. D2.3.2. Aile içi etkili iletişimin sağlayacağı yararları fark eder. D2.3.3. Ailece yapılan yemek, piknik, oyun, akraba ziyareti, tatil gibi etkinliklere katılmaya istekli olur. D2.3.4. Saygı ve sevgi temelli bir iletişimin aile huzuruna katkıda bulunacağını savunur. D2.3.5. Aileyi ilgilendiren kararlarda tüm aile fertlerinin görüşlerini almaya önem verir. D2.3.6. Aile bağlarını güçlendirmek için mizahı bir araç olarak kullanır. D2.3.7. Anne, baba ve aile büyüklerine hürmet gösterir. D2.3.8. Karar alırken ailesiyle istişare eder.	- Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D2.4. Aile içi sorumlulukları yerine getirmek	D2.4.1. Aile içinde iş birliği yapmanın önemini fark eder. D2.4.2. Aile içi görevleri yerine getirmenin önemini fark eder. D2.4.3. Aile içindeki görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde ve zamanında yapar.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D3 ÇALIŞKANLIK	Disiplinli, planlı ve istikrarlı olmayı; bilimselliğe önem vermeyi, iç motivasyon ve öz denetim sahibi olmayı, hayat boyu öğrenmeyi, görev ve sorumluluk üstlenmeyi kapsar.	D3.1. Azimli olmak	D3.1.1. Hırs ve azim arasındaki farkı ayırt eder. D3.1.2. Gayretli olmanın hedeflere ulaşma üzerindeki etkisini fark eder. D3.1.3. Disiplinli ve istikrarlı çalışma alışkanlıkları geliştirir. D3.1.4. Zorlukları aşmak için gayret gösterir. D3.1.5. İçsel motivasyon yollarını (ilgi, merak, gelişim, özerklik, keşif) geliştirir. D3.1.6. İstek ve motivasyonunu artıracak amaçlar belirler. D3.1.7. Yenilgi ve başarısızlıklarında tekrar deneme gücünü kendinde bulur.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme
		D3.2. Planlı olmak	D3.2.1. Düzenli çalışmanın başarı üzerindeki etkisini fark eder. D3.2.2. Açık ve ulaşılabilir hedefler belirler. D3.2.3. Görev ve sorumlulukları yerine getirmek için etkili bir yol haritası çizer. D3.2.4. Hedeflere ulaşmak için hazırladığı planı uygular. D3.2.5. Zamanı etkili bir şekilde yönetir. D3.2.6. Hedef ve planları gerektiğinde yeniden düzenler.	- Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap
		D3.3. Araştırmacı ve sorgulayıcı olmak	D3.3.1. Bilimsel gelişim için merak duygusunu kullanarak takip etmesi gerektiğini fark eder. D3.3.2. Doğru ve güvenilir bilgiyi ayırt eder. D3.3.3. Güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilir. D3.3.4. Edindiği bilgileri eleştirel bakış açısıyla değerlendirir. D3.3.5. Yaratıcılığını geliştirecek faaliyetlere katılır. D3.3.6. Çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur. D3.3.7. Ödev ve sorumluluklarını akademik dürüstlüğe uygun şekilde yerine getirir. D3.3.8. Bilim, sanayi ve teknoloji alanındaki güncel gelişmeleri takip eder.	- Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama
		D3.4. Çalışmalarda aktif rol almak	D3.4.1. Grupla çalışma becerisi sergiler. D3.4.2. Sosyal sorumluluk ve toplum hizmeti çalışmalarında aktif görev alır. D3.4.3. Kendine uygun görevleri almaya istekli olur. D3.4.4. Kişisel ve grup içi etkinliklerde sorumluluklarını yerine getirir.	Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D4 DOSTLUK	Sosyal ilişkilerde duyarlılık göstermeyi dayanışma içinde olmayı; etkili iletişimle sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkiler kurmayı; nitelikli vakit geçirmeyi ve evrensel bağ kurmayı kapsar.	D4.1. Arkadaşlarına destek olmak	D4.1.1. İyi ve kötü zamanlarında arkadaşlarına destek olur. D4.1.2. Arkadaşlarının sorunlarını çözmek için çaba gösterir. D4.1.3. Ortak hedeflere ulaşmak için arkadaşlarıyla dayanışma içinde olur. D4.1.4. İhtiyaç duyduğunda arkadaşlarından yardım ister. D4.1.5. Arkadaşlarının bireysel gelişimini ve hedeflerini destekler. D4.1.6. Arkadaşlarını iyiliğe teşvik ederek onları kötülüklerden uzaklaştırmaya çalışır.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme
		D4.2. Arkadaşları ile etkili iletişim kurmak	D4.2.1. Arkadaşlarını etkin bir şekilde dinler. D4.2.2. Arkadaşlarıyla duygu ve düşüncelerini paylaşır. D4.2.3. Arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır. D4.2.4. Arkadaşlarına karşı nazik davranır.	- Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem
		D4.3. Güvene dayalı ilişkiler kurmak	D4.3.1. Arkadaşlarının özel bilgi ve durumlarını başkalarıyla paylaşmaz. D4.3.2. Arkadaşlarına verdiği sözleri yerine getirir. D4.3.3. Dürüst ve samimi davranışlar sergiler. D4.3.4. Değerlerinden ödün vermez. D4.3.5. Arkadaşının hakkını onun bulunmadığı ortamlarda da savunur.	- Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma
		D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek	D4.4.1. Arkadaşlarıyla vakit geçirmekten keyif alır. D4.4.2. Arkadaşlarıyla kaliteli zaman geçirir. D4.4.3. Arkadaşlarının düzenlediği sosyal etkinliklere katılmaya istekli olur. D4.4.4. Arkadaşlarının fikir ve görüşlerine değer verir. D4.4.5. Arkadaşlarının kişisel alan ve sınırlarını korumaya özen gösterir. D4.4.6. Arkadaşlarının farklılıklarını kabul eder. D4.4.7. Arkadaşlarının olumlu yönlerini örnek alır.	- Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun
		D4.5. Farklı kültürlerle bağ kurmak	D4.5.1. Ülkeler arası yardımlaşmanın, dostluğun gelişmesine katkıda bulunacağını bilir. D4.5.2. Dünya barışının dostça ilişkiler kurma ve uzlaşma yoluyla tesis edilebileceğini bilir. D4.5.3. Komşu ülkelerle barış içinde yaşamının önemini fark eder. D4.5.4. Uluslararası projelere katılarak ülkeler arası ilişkileri güçlendirir. D4.5.5. Farklı milletlerden insanlarla iletişim kurarken millî kimliğini ve kültürünü muhafaza eder.	- Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D5 DUYARLILIK	Kendisine, içinde yaşadığı topluma, kültürel zenginliklere, tüm varlıklara değer vermeyi; sürdürülebilirliği önemsemeyi ve afetlere karşı hazırlıklı olmayı kapsar.	D5.1. İnsana ve topluma değer vermek	D5.1.1. İnsanlara nazik davranır. D5.1.2. Kendi istekleri ile diğer insanların istekleri arasında denge oluşturur. D5.1.3. Sosyal ilişkilerinde sabırlı ve anlayışlı olmaya gayret eder. D5.1.4. Yaşlıların ve özel gereksinimli bireylerin toplumsal hayata etkin katılımını destekler. D5.1.5. Toplumsal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenir. D5.1.6. Şiddetin önlenmesinde sorumluluk alır. D5.1.7. Şiddetin her türüne karşı çıkar. D5.1.8. Kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına yapmaz.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D5.2. Çevreye ve canlılara değer vermek	D5.2.1. Çevre sorunlarına yol açabilecek davranışlardan kaçınır. D5.2.2. Temiz enerji kaynaklarının kullanımını önemser. D5.2.3. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için atık yönetimini önemser. D5.2.4. Tüketim tercihlerini sürdürülebilirliğe katkıda bulunacak şekilde yapar. D5.2.5. Tüm canlıların haklarını korur. D5.2.6. Çevresinde yaşayan canlı türlerini tanımaya istekli olur. D5.2.7. Çevresini korumak ve güzelleştirmek için girişimlerde bulunur.	
		D5.3. Afet bilincine sahip olmak	D5.3.1. Doğal afetlerin her an her yerde gerçekleşebileceğini bilir. D5.3.2. Doğal afetlerin neden olduğu riskleri ve bu riskleri azaltmak için alınabilecek önlemleri bilir. D5.3.3. Afet öncesinde, afet sırasında ve sonrasında yapılması gerekenlerin farkında olur. D5.3.4. Afetlerin neden olduğu stres ve kaygıyı yönetmeye yönelik çalışmalar yapar. D5.3.5. Afet durumlarında ulaşabildiği insanlara ve diğer canlılara yardımcı olur. D5.3.6. Afet sonrası toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur.	

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D6 DÜRÜSTLÜK	Söz ve davranışlarında tutarlı, doğru ve güvenilir olmayı kapsar.	D6.1. Samimi olmak	D6.1.1. Üzerine düşen görevleri kuralına uygun olarak yerine getirir. D6.1.2. Bilgi ve tecrübesini toplumun yararı için kullanır. D6.1.3. Sosyal ilişkilerde tarafsız davranır. D6.1.4. Dürüstlük değerinin toplum hayatında yaygınlaşması için harekete geçer. D6.1.5. Karşılaştığı ikilem durumlarında iyi niyetli ve doğru sözlü davranır. D6.1.6. Kişisel çıkar gözetmeksizin doğruları söyler.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme
		D6.2. Doğru ve güvenilir olmak	D6.2.1. Duygu ve düşüncelerini açıkça ifade eder. D6.2.2. Söz, inanç ve davranışlarında tutarlı olur. D6.2.3. Kendisine emanet edilenlere sahip çıkar. D6.2.4. Söz verdiği işleri zamanında ve eksiksiz yapar. D6.2.5. Her koşulda doğru olmaya dikkat eder. D6.2.6. Yaşamında yalan, hile ve aldatmaya başvurmaz. D6.2.7. İnsanların arkasından, duyduklarında onları rahatsız edecek şekilde konuşmaz.	
D7 ESTETİK	Sanatsal bakış açısı kazanmayı, sanatsal ve kültürel varlığı koruyup zenginleştirmeyi, doğal güzelliklerin ve çevrenin korunması ile ilgili duyarlı olmayı ve sorumluluk üstlenmeyi, estetik aracılığıyla özgün üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemeyi, sanatı hayatın bir parçası hâline getirmeyi kapsar.	D7.1. Duyusal derinliği anlamak	D7.1.1. Estetikle ilgili güzellik, sanat, uyum, simetri, özgünlük, zevk, denge ve eleştiri gibi kavramları açıklar. D7.1.2. Estetiğin sanat ve doğada önemli bir yere sahip olduğunu fark eder. D7.1.3. Renk, desen, doku gibi duyuşal özelliklerin estetik algı ile ilişkisini fark eder. D7.1.4. Güzelliğin göreceli olduğunu fark eder. D7.1.5. Sanat eserini kendi deneyim ve değerleriyle ilişkilendirerek yorumlar. D7.1.6. Sanat eserlerini inceleyerek sanatçıyla ilgili çıkarımlarda bulunur. D7.1.7. Estetik açıdan nitelikli tasarımları ve çevresel güzellikleri takdir eder.	- Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D7.2. Üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek	D7.2.1. İnsanın ruhsal esenliğine sanatın etkisini fark eder. D7.2.2. Çevresindeki doğal güzelliklerin ve sanatsal öğelerin kişiliğine etkilerini değerlendirir. D7.2.3. Sanat eserleriyle donatılmış bir çevrenin insanın gelişimine ve olgunlaşmasına katkı sağlayacağını fark eder. D7.2.4. Estetik bakış açısıyla özgün eserler ortaya koyar.	
		D7.3. Sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek	D7.3.1. Geleneksel sanatlara ve yerel kültüre yönelik etkinliklere katılır. D7.3.2. Çevresindeki estetik unsurların korunmasında aktif görev alır. D7.3.3. Hayatını görsel sanatlar, mimari, müzik, edebiyat gibi alanlarda estetik unsurlarla zenginleştirir.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D8 MAHREMİYET	Kendisinin, ailesinin ve başkalarının kişisel alanını ve bilgilerini korumayı; başkalarının özgürlüklerini ihlal etmemeyi, kişisel sınırlarına saygı duymayı ve millî ve manevî değerlerde mahremiyetin sınırlarını kapsar.	D8.1. Kişisel özgürlük alanını korumak	D8.1.1. Her ferдин karar alma ve fikir belirtme hakkının olduğunu savunur. D8.1.2. Özel hayatın korunmasını güvence altına alan yasaları araştırır. D8.1.3. Özel alanını ihlal edebilecek fiziksel temasları ayırt eder. D8.1.4. Özel konuşma, mesajlaşma vb.nin başkalarıyla paylaşımaması gerektiğini bilir. D8.1.5. Sosyal ilişkilerinde kişisel sınırlarını belirler.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D8.2. Kişisel bilgilerin gizliliğini korumak	D8.2.1. Sosyal medyada kişisel bilgi, belge ve fotoğraflarının erişilebilirliğini sınırlar. D8.2.2. Kişisel bilgilerinin yer aldığı dijital araçları bilinçli ve güvenli bir şekilde kullanır. D8.2.3. Kişisel bilgilerin gizliliği ihlalinin olası sonuçlarını araştırır. D8.2.4. Kendisiyle paylaşılan sosyal, kurumsal ya da kişisel bilgileri üçüncü kişilerle paylaşmaz. 9.2.5. Dijital mahremiyetin yasal sorumluluğunu bilir.	
		D8.3. Aile içi ilişkilerde gizliliğe önem vermek	D8.3.1. Aile üyelerinin kişisel alanlarını koruması gerektiğini bilir. D8.3.2. Aile içinde konuşulan konuların dışarıya taşınmaması gerektiğini fark eder. D8.3.3. Tüm aile fertlerinin duygusal ve bedensel gizliliği olduğunu kabul eder. D8.3.4. Aile içindeki her ferдин kendi bedensel mahremiyetini koruması için gerekli özeni gösterir. D8.3.5. Evin ortak kullanım alanlarında aile fertlerine saygı gösterir.	
		D8.4. Sosyal ilişkilerde kişisel alanları korumak	D8.4.1. Bedensel ve mekânsal mahremiyetin korunmasına özen gösterir. D8.4.2. Ortak kullanım alanlarında bedensel gizliliği ve kişisel eşyaları korumaya, başkasını rahatsız edecek davranışlarda bulunmamaya dikkat eder. D8.4.3. Hak ve özgürlüklerden yararlanırken diğer insanların kişisel sınırlarını gözetir. D8.4.4. Başkalarının görüntülerini izinsiz paylaşma, kişisel yaşam alanlarına izinsiz girme gibi özel hayatın gizliliğini ihlal edecek davranışlardan kaçınır. D8.4.5. Siber zorbalık içeren davranışlardan kaçınır. D8.4.6. Zorbalığa maruz kaldığında yardım ister. D8.4.7. Zorbalığa uğradığında bu durumla baş etmenin yollarını bilir. D8.4.8. Başka insanların özel hayatını ve kusurlarını öğrenmeye çalışmaz.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D9 MERHAMET	İnsanlara ve diğer canlılara karşı vicdanlı, şefkatli, sevgi dolu, duyarlı ve sorumlu olmayı kapsar.	D9.1. Vicdanlı olmak	D9.1.1. Öz eleştiri yaparak davranışlarını düzenler. D9.1.2. Ahlaki değer ve ilkelere bağlı kalır ve bunları savunur. D9.1.3. İnsanlara karşı adil davranır. D9.1.4. İnsanların acılarına karşı duyarlı davranır. D9.1.5. Haksızlıklar karşısında haklı olanı savunur.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı
		D9.2. Şefkatli olmak	D9.2.1. Ailenin huzur ve mutluluğu için şefkatin gerekliliğini fark eder. D9.2.2. Kendisine şefkatli davranır. D9.2.3. Yardıma muhtaç kişilere sabırlı ve anlayışlı davranır. D9.2.4. Komşu, arkadaş ve akrabalarına sevecen davranır. D9.2.5. Özel gereksinimli fertlerin duygularına önem verir. D9.2.6. Herkesin hata yapabileceğini kabul eder. D9.2.7. Affetmenin öz şefkatin bir gereği olduğunu kabul eder.	
		D9.3. İnsanı ve doğayı sevmek	D9.3.1. Doğayı korumaya önem verir. D9.3.2. Doğadaki tüm canlıların yaşam haklarını savunur. D9.3.3. Hayvanlara karşı duyarlı olur. D9.3.4. İnsan ve diğer canlılara yardım etmekten mutluluk duyar. D9.3.5. Doğal yaşamı korumaya ve zenginleştirmeye yönelik etkinliklere gönüllü olarak katılır.	
D10 MÜTEVAZILIK	Kendini bilmeyi; gösterişten ve kibirden uzak, sade, sabırlı, saygılı, duyarlı ve yapıcı olmayı kapsar.	D10.1. Kendini tanımak	D10.1.1. Zayıf ve güçlü yönlerinin farkında olur. D10.1.2. Mütevazı insanların öz saygıya sahip olduğunu bilir. D10.1.3. Düşünce ve davranışlarını değerlendirir. D10.1.4. Yeni bilgi, fikir, tavsiye ve eleştirilere açık olur. D10.1.5. Hatalarının sonuçlarını değerlendirerek hatalarını düzeltme yollarını arar. D10.1.6. Gerektiğinde başkalarından yardım talep eder.	- Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D10.2. Gösteriş ve övünmekten kaçınmak	D10.2.1. Sahip olduklarını üstünlük aracı olarak kullanmaz. D10.2.2. Kendi başarı ve yeteneklerini nesnel olarak değerlendirir. D10.2.3. Kibir ile öz güven ayırımı yapar. D10.2.4. Fiziksel özelliklerinin övünç kaynağı olmaması gerektiğini bilir. D10.2.5. Hayatında sadeliği tercih eder.	
		D10.3. İnsan ilişkilerinde yapıcı olmak	D10.3.1. Bencil davranışlardan kaçınır. D10.3.2. Olay ve durumlar karşısında ılımlı ve iyimser yaklaşım sergiler. D10.3.3. Çevresindekilerin başarılarını, olumlu ve güzel yanlarını takdir eder. D10.3.4. Grup çalışmalarında uyumlu davranır. D10.3.5. İnsanlara karşı sabır, nezaket ve anlayış gösterir. D10.3.6. Çevresindeki insanlara karşı duyarlı ve özgeci (diğerkâm) davranışlar gösterir. D10.3.7. Sosyal ilişkilerinde ön yargılı davranmaz. D10.3.8. Olaylar ve durumlar karşısında farklı bakış açıları olabileceğini kabul eder.	

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D11 ÖZGÜRLÜK	Cesur, girişimci ve kararlı olmayı; özgürlüklerini kullanırken kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermeyi, kapsar.	D11.1. Cesaretli ve girişimci olmak	D11.1.1. Kişinin bağımsız olabilmesinin kendine yetebilmesi ile mümkün olduğunu fark eder. D11.1.2. Ülkenin bağımsızlığı için gerektiğinde fedakârlık yapar. D11.1.3. Kendine ve ülke ekonomisine katkıda bulunmak için yeterliklerini geliştirir. D11.1.4. Ülkenin her alanda güçlü olmasına yönelik projeler üretir. D11.1.5. Günlük hayatta aldığı kararları uygulamada cesur davranır. D11.1.6. Gerçek cesaretin akıl ve irade birleşiminin bir sonucu olduğunu bilir.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme
		D11.2. Kararlı olmak	D11.2.1. Kendi kararlarını alma yeteneği gösterir. D11.2.2. Duygu, düşünce, inanç ve izlenimlerini etki altında kalmadan ifade eder. D11.2.3. Bir gruba ait olmak için kendisi olmaktan ödün vermez. D11.2.4. Hak ve özgürlüklerini kullanma ve koruma konusunda taviz vermez. D11.2.5. Verdiği kararların sorumluluğunu alır. D11.2.6. Düşünce, inanç, duygu ve izlenimlerine göre harekete geçme gücünü kendinde bulur. D11.2.7. Gerektiğinde hayır diyebilme becerisi sergiler. D11.2.8. Her alanda millî ve manevî değerlerine sahip çıkar.	- Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme
		D11.3. Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek	D11.3.1. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanlara ve topluma karşı sorumluluklarına önem verir. D11.3.2. Özgürlüklerini kullanırken diğer insanların özgürlük alanlarını ihlal etmez. D11.3.3. Toplumsal düzenin sağlanması için kurallara uyar. D11.3.4. Kendine zarar verecek duygu, düşünce ve davranışların özgürlükle bağdaşmadığını bilir.	- Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D12 SABIR	Olumlu bakış açısına sahip olmayı, zor ve kötü durumlara karşı dayanmayı, istikrarlı davranmayı, süreci yönetmeyi, sorumlulukları yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemleri kontrol etmeyi kapsar.	D12.1. Olumlu bakış açısına sahip olmak	D12.1.1. Yaşadığı problemlerin geçici olduğunu fark eder. D12.1.2. Kendisini zorlukların üstesinden gelebilecek yeterlilikte görür. D12.1.3. Değiştirebileceği ve değiştiremeyeceği olayları ayırt eder. D12.1.4. Sorun odaklı değil, çözüm odaklı düşünür. D12.1.5. Yaşadığı zorlukları, öğrenme için fırsat olarak görür. D12.1.6. Olumlu düşümenin insan sağlığına katkısını bilir. D12.1.7. Zorluklarla karşılaşan insanlara sabırlı olmayı tavsiye eder.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak	D12.2.1. Duygularını dengeleyerek tepkilerini yönetir. D12.2.2. Hedeflerine ulaşmak için dürtülerini kontrol eder. D12.2.3. Olumsuz durumlar karşısında metanetli davranır. D12.2.4. Etkilendiği içsel ve dışsal faktörleri fark edip süreci doğru yönetir. D12.2.5. Sabretmenin toplumsal düzene etkisini fark eder.	
		D12.3. İstikrarlı olmak	D12.3.1. Görev ve sorumluluklarını yerine getirirken kararlı davranır. D12.3.2. Çalışmalarında sebat eder. D12.3.3. Olaylar ve durumlar karşısında motivasyonunu sürdürür. D12.3.4. Sabrın yanlışa boyun eğmek değil, onunla mücadele etmek anlamına geldiğini bilir. D12.3.5. Sabrın bilinçli ve etkin bir bekleme süreci olduğunu fark eder.	
D13 SAĞLIKLI YAŞAM	Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmeyi; sosyal ve sportif etkinliklere katılmayı, bağımlılıktan kaçınmayı, bağımlılıkla mücadele etmeyi ve insan sağlığını önemsemeyi kapsar.	D13.1. Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmek	D13.1.1. Sağlıklı ve sağlıksız besinleri ayırt eder. D13.1.2. Sağlıklı besinleri tercih eder. D13.1.3. Dengeli beslenir. D13.1.4. Vücudu için yeterli miktarda su ve besin alır.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D13.2. Sosyal ve sportif etkinliklere katılmak	D13.2.1. Spor ve egzersiz yapmanın kişilik gelişimine etkisini fark eder. D13.2.2. Spor ve egzersiz yapmanın ve uğraşı sahibi olmanın fiziksel ve psikolojik iyi oluşa katkılarını fark eder. D13.2.3. Yaşına ve fiziksel özelliklerine uygun sosyal ve sportif etkinliklere katılır.	
		D13.3. Bağımlılıktan kaçınmak ve bağımlılıkla mücadele etmek	D13.3.1. Sigara, alkol, madde, teknoloji ve davranış bağımlılığının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini fark eder. D13.3.2. Bağımlılığın sosyal ilişkileri olumsuz etkileyeceğini bilir. D13.3.3. Bağımlılıkla mücadele etmenin yollarını bilir. D13.3.4. Bağımlılık yapan maddelerden uzak durur. D13.3.5. Teknoloji kullanımı, alışveriş gibi konularda davranışlarının bağımlılığa dönüşmemesi için kontrollü davranır.	
D13.4. İnsan sağlığını önemsemek	D13.4.1. Hastalıkların yayılmasını önlemek için gerekli önlemleri alır. D13.4.2. Su, besin kaynakları ve havayı temiz tutmanın sağlık için önemini fark eder. D13.4.3. Gerektiğinde sağlık kuruluşlarından yardım alır. D13.4.4. Hastalıklardan korunma yollarını bilir. D13.4.5. Kimyasal maddelerin zararlı etkilerine karşı önlem alır. D13.4.6. Ergonomik risk faktörlerine karşı önlem alır. D13.4.7. Yeterli ve düzenli uyku alışkanlığı edinir.			

ERDEM		
DEĞER	EYLEM	YAKLAŞIM/YÖNTEM
D14 SAYGI Nazik olmayı, ilkeli davranmayı, empati ve etkili iletişim kurmayı, sağlıklı yaşamayı; kendisine, çevresine, millî ve manevî değerlere önem vermeyi kapsar.	D14.1. Nezaketli olmak D14.1.1. Her ferdin değerli olduğunu kabul eder. D14.1.2. Söz hakkı vermek, söz kesmemek, etkin dinlemek gibi etkili iletişim becerilerini kullanır. D14.1.3. Hata yaptığında özür dilemenin bir erdem olduğunu bilir. D14.1.4. Aile fertlerine nazik ve anlayışlı davranır. D14.1.5. Gerektiğinde teşekkür ve takdir etmenin önemini bilir. D14.1.6. Sosyal hayatında görgü kurallarına uygun davranır. D14.1.7. Başkasının onurunu zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınır. D14.1.8. Nezaketin ince, ölçülü ve zarif davranmak olduğunu bilir. D14.1.9. Olay ve durumları çok yönlü bakış açısıyla değerlendirir. D14.1.10. İnsanlara saygı duymakla birlikte fikirlerinin eleştirilmesine açık olur.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
	D14.2. Kendisine saygı duymak D14.2.1. Kendisinin de her insan gibi değerli olduğunu fark eder. D14.2.2. Kişisel özelliklerini tanıyarak öz saygısını geliştirir. D14.2.3. Kendisini küçük düşürecek davranışlardan kaçınır. D14.2.4. Sağlığına ve öz bakımına dikkat eder. D14.2.5. İnsanlarla ilişkisini karşılıklı saygıya bağlı olarak değerlendirir.	- Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
	D14.3. Çevresine, millî ve manevî değerlerine saygı duymak D14.3.1. Doğayı ve canlıları korur. D14.3.2. Millî ve manevî değerlere duyarlı davranır. D14.3.3. Bir eylemi gerçekleştirirken içinde yaşadığı toplumun millî ve manevî değerlerini dikkate alır. D14.3.4. İnsanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark eder. D14.3.5. Her insanın kendi dinine uygun yaşama hakkı olduğunu kabul eder. D14.3.6. Emeğe, başarıya ve fedakârlığa değer verir.	- Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D15 SEVGİ	Ailesine, dostlarına ve ülkesine karşı vefalı, dürüst, sadık ve özverili olmayı; barışçıl bakış açısına sahip olmayı; misafirperverliği, doğaya ve bütün canlılara karşı merhametli davranmayı kapsar.	D15.1. Anlayışlı ve barışçıl olmak	D15.1.1. İnsanları farklılıklarıyla kabul eder. D15.1.2. Sosyal ilişkilerinde duygusal dengeyi sağlar. D15.1.3. Sorunları sağduyu ile çözmeye çalışır. D15.1.4. Kendisiyle, insanlarla ve içinde yaşadığı doğayla barışiktir. D15.1.5. Dünya barışı için sevginin önemini bilir. D15.1.6. İnsanların kişisel beklenti ve kararlarını anlamaya çalışır. D15.1.7. Duygu ve düşüncelerini anlamak için karşısındakini dikkatle dinler. D15.1.8. Başkalarının sevincine ve üzüntüsüne ortak olur.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D15.2. Vefalı olmak	D15.2.1. Yapılan iyiliklerin değerini takdir eder. D15.2.2. Dostlarıyla bağlarını koparmaz. D15.2.3. Ülkesine sevgi bağıyla bağlanır. D15.2.4. Kültürel mirasın korunmasında duyarlı davranır. D15.2.5. Medeniyetinin gelişiminde katkısı olanların değerini bilir.	
		D15.3. Sadakatli olmak	D15.3.1. Yalan ve hilenin sevgi bağını zayıflattığını bilir. D15.3.2. Dürüstlüğü güvenlilik için gerekli olduğunu bilir. D15.3.3. Ülkesinin değerlerine bağlılık gösterir. D15.3.4. Sevgisini samimi bir şekilde göstermeye istekli olur.	
		D15.4. Özverili olmak	D15.4.1. Sevdikleriyle nitelikli zaman geçirmek için fırsatlar oluşturur. D15.4.2. Sevdiklerinin sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için emek verir. D15.4.3. Sevgiyi ifade etmenin farklı yolları olduğunu bilir. D15.4.4. Aile büyüklerinin ilgi ve bakım ihtiyacını önemser. D15.4.5. Sevdiklerine fedakârlık gösterir.	
		D15.5. Misafirperverlik	D15.5.1. Kültürümüzde misafir ağırlamanın yerini ve önemini bilir. D15.5.2. Misafirlerine güler yüzlü ve nazik davranır. D15.5.3. Ülkesindeki turist, göçmen, mülteci, sığınmacı gibi diğer ülke vatandaşlarına konuksever davranır. D15.5.4. Misafirlerine barınma, yeme içme, eşya paylaşımı gibi konularda elindeki imkânlar doğrultusunda ikramda bulunur.	

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D16 SORUMLULUK	Kendisine ve çevresine karşı görevlerini tam ve zamanında yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve eylemlerinin sonucunu kabul etmeyi kapsar.	D16.1. Kendine karşı görevlerini yerine getirmek	D16.1.1. Kararlarını çevresiyle fikir alışverişi yaparak kendisi alır. D16.1.2. Bireysel gelişimini desteklemeye yönelik planlama yapar. D16.1.3. Öz bakımını doğru biçimde ve zamanında yapar. D16.1.4. Güvenliğini tehlikeye sokacak davranışlardan kaçınır. D16.1.5. Verdiği kararların sorumluluğunu alır.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı
		D16.2. Topluma karşı görevlerini yerine getirmek	D16.2.1. Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma için düzenlenen etkinliklere katılır. D16.2.2. Kamu malları ve ortak yaşam alanlarını özenli ve temiz kullanır. D16.2.3. Vergi vermek, oy kullanmak, kanunlara uymak gibi vatandaşlık görevlerinin önemini bilir. D16.2.4. Ülkede yaşanan olağanüstü durumlarda (salgın, doğal afet vb.) yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katılır. D16.2.5. Toplumsal sorunların çözümü için öneriler sunar. D16.2.6. Toplumun millî ve manevî değerlerini koruyup yaşatmaya istekli olur. D16.2.7. Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun hareket eder.	- Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem
		D16.3. Görev bilincine sahip olmak	D16.3.1. Görevlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirir. D16.3.2. Duygu, düşünce ve davranışlarından sorumlu olduğunu kabul eder. D16.3.3. Yanlış karar ve davranışlarının telafisi için çaba gösterir. D16.3.4. Aldığı görevleri yerine getirirken özverili davranır. D16.3.5. Sorumluluklarını yerine getirmek için iç motivasyon geliştirir. D16.3.6. Sahip olduğu inancın gereklerini yerine getirir.	- İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme

ERDEM

DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D17 TASARRUF	Maddi kaynakları planlı ve kontrollü harcamayı, israftan kaçınmayı, tutumlu olmayı, birikim yapmayı, sahip olduklarının değerini bilmeyi ve bilinçli tüketici olmayı kapsar.	D17.1. Bilinçli tüketici olmak	D17.1.1. Tüketici haklarını araştırır. D17.1.2. Harcamalarında fiş ya da fatura alır. D17.1.3. Satın alacağı ürünleri belirlerken isteklerine değil, ihtiyaçlarına öncelik verir. D17.1.4. Aynı nitelikteki ürünler arasından yerli ve sürdürülebilirliğe katkısı olanı tercih eder. D17.1.5. Satın aldığı ürünle ilgili sorun yaşadığında başvurabileceği mercileri bilir. D17.1.6. Alışveriş sırasında fiyat araştırması yapar. D17.1.7. Satın alacağı ürünlerin sağlıklı, temiz ve inancına uygun olmasına dikkat eder. D17.1.8. İsrafin olası zararlarını fark eder.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme
		D17.2. İsraftan kaçınmak	D17.2.1. Sahip olduklarına kanaat ederek ihtiyaç duyduğundan fazla ürün almaz. D17.2.2. Gıda israfını önlemeye yönelik yapılan çalışmalara katılır. D17.2.3. Zamanı verimli kullanmak için planlama yapar. D17.2.4. Enerji tasarrufuna yönelik planları uygular. D17.2.5. Yer altı ve yer üstü kaynaklarını amacına uygun ve özenli kullanır. D17.2.6. İhtiyaçlarını karşıladıktan sonra maddi kaynaklarının bir kısmıyla birikim yapar. D17.2.7. Harcamalarını aile bütçesine göre planlar.	- Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme
		D17.3. Sahip olduklarının değerini bilmek	D17.3.1. Emek verilerek elde edilenlere değer verir. D17.3.2. Sahip olduklarını en verimli şekilde kullanmanın yollarını araştırır. D17.3.3. Kullanım ömrünü tamamlamış ürünleri dönüştürür. D17.3.4. Sahip olduğu eşyaları özenli kullanır. D17.3.5. Kaynaklarını etkili şekilde kullanarak ailesine ve arkadaşlarına örnek olur.	- Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme

ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D18 TEMİZLİK	Kişisel temizlik ve bakıma dikkat ederek kendisine ve topluma saygı duymayı, yaşadığı ortamın ve çevrenin temizliğine önem vererek toplumdaki genel yaşam kalitesine ve sürdürülebilirliğe katkıda bulunmayı kapsar.	D18.1. Kişisel temizlik ve bakımına önem vermek	D18.1.1. Kişisel temizliğin insan ve toplum sağlığı için önemini bilir. D18.1.2. Beden temizliğini zamanında ve özenli yapar. D18.1.3. Kılık kıyafetinin temiz ve düzgün olmasına dikkat eder. D18.1.4. Kişisel temizlik ve bakımın öz saygı göstergesi olduğunu bilir. D18.1.5. Kişisel temizlik ve bakımın sosyal ilişkilere etkilerini değerlendirir. D18.1.6. Tükettiği ürünlerin temiz ve sağlıklı olmasına özen gösterir.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D18.2. Yaşadığı ortamın temizliğine dikkat etmek	D18.2.1. Temiz ve düzenli bir ortamın üretkenlik, sağlık ve yaşam kalitesi için önemini bilir. D18.2.2. Uygun temizleme araç ve yöntemlerini kullanır. D18.2.3. Ortam temizliğinin yetersiz olmasının yol açabileceği sorunları bilir. D18.2.4. Ev, sınıf, okul bahçesi gibi ortak alanların temizliğinde görev alır.	
		D18.3. Çevresel temizliğe ve sürdürülebilirliğe önem vermek	D18.3.1. Çevre kirliliğinin kaynaklarını, nedenlerini ve sonuçlarını bilir. D18.3.2. Doğal kaynakları temiz tutar. D18.3.3. Çevre sorunlarının azaltılmasına katkıda bulunmak için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. D18.3.4. Ekosistemi korumak için etkili atık yönetiminin önemini bilir. D18.3.5. Temiz enerji kaynaklarının çevre ve toplum sağlığı için önemini bilir. D18.3.6. Davranışlarının çevre temizliği üzerindeki etkilerini fark eder. D18.3.7. Çevre temizliği ve atık yönetimi konusunda örnek davranışlar sergiler. D18.3.8. Gelecek nesillere temiz bir çevre bırakmak için çaba gösterir.	

ERDEM		
DEĞER	EYLEM	YAKLAŞIM/YÖNTEM
D19 VATANSE- VERLİK Millî, manevî, insani, kültürel değerleri ve ülke varlıklarını korumayı, sevmeyi ve onlara saygı duymayı; bağımsızlığa önem vermeyi, ülkesi için sorumluluk almayı kapsar.	D19.1. Millî bilinç sahibi olmak D19.1.1. Türk bayrağındaki renk ve sembolleri açıklar. D19.1.2. Türk bayrağına ve İstiklal Marşı'na saygı gösterir. D19.1.3. Ülkesinin sınırlarını ve sınır komşularını tanır. D19.1.4. Türkçeyi kurallarına uygun kullanır. D19.1.5. Vatandaşlık haklarını ve üzerine düşen sorumluluklarını yerine getirir. D19.1.6. Ülkesinin menfaatini şahsi menfaatinin üstünde tutar. D19.1.7. Vatandaşlık haklarını ve üzerine düşen sorumluluklarını yerine getirir. D19.1.8. Türk kültürünün devamlılığı için çaba gösterir.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı
	D19.2. Millî kimliğini tanımak D19.2.1. Ülkesinin tarihini araştırıp öğrenmeye istekli olur. D19.2.2. Millî bayramların ve anma günlerinin önemini bilir. D19.2.3. Millî ve dinî bayramları coşkuyla kutlar. D19.2.4. Şehit ve gazilere saygı gösterir. D19.2.5. Atalarının başarılarını takdir eder. D19.2.6. Bilim, sanat, spor ve kültür alanında ülkesini temsil edenleri takdir eder.	- Ahlaki muhakeme/ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama
	D19.3. Ülke varlıklarına sahip çıkmak D19.3.1. Ülkesinin ekonomik değerlerini bilir ve korur. D19.3.2. Koruma alanları, müzeler, el işleri, yemekler gibi somut ve ninniler, türküler, bilmece, destanlar gibi somut olmayan kültürel mirasını tanıyarak bunların gelecek nesillere aktarılması için çabalar. D19.3.3. Ülkesinin göl, dağ, canlı türleri, endemik bitki örtüsü gibi doğal güzelliklerini bilir ve korur. D19.3.4. Millî ve manevî değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında sorumluluk üstlenir.	- Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama
	D19.4. Bağımsızlığı korumak D19.4.1. Ülke kaynaklarını sürdürülebilir bir şekilde kullanmanın gerekliliğini fark eder. D19.4.2. Ülkesinin kalkınmasını ve gelişmesini destekler. D19.4.3. Yerli ve millî ürünleri kullanmayı tercih eder.	Proje tabanlı öğrenme

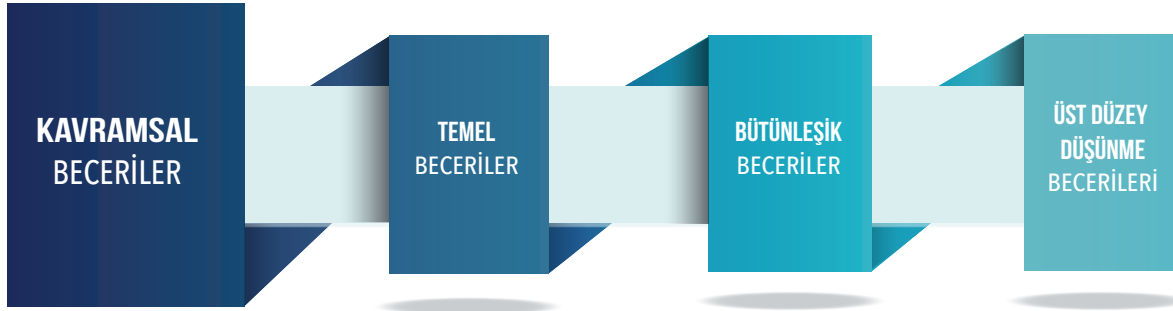
ERDEM				
DEĞER		EYLEM		YAKLAŞIM/YÖNTEM
D20 YARDIMSE- VERLİK	İnsanlara ve canlılara duyarlı olmayı, onları sevmeyi, onlara merhamet etmeyi, cömertliği, dayanışmayı, fedakârlık yapmayı, iyiliksever olmayı kapsar.	D20.1. Cömert olmak	D20.1.1. İmkânları ölçüsünde maddi varlıklarını ihtiyaç sahipleriyle paylaşır. D20.1.2. Sahip olduğu bilgi, deneyim, eşya ve mali kaynaklar gibi değerleri başkalarıyla paylaşır. D20.1.3. İnsanlara yardım etmekten mutluluk duyar.	- Değer telkini - Davranış değiştirme - Gözlem yoluyla öğrenme - Değer belirginleştirme (Açıklama) - Değer analizi yaklaşımı - Ahlaki muhakeme/ ikilem - Eylem öğrenme - Karakter eğitimi - Tartışma - Soru cevap - Rol oynama - Drama - Örnek olay - Gezi gözlem - İş birlikli öğrenme - Yaparak yaşayarak öğrenme - Eğitsel oyun - Görsel, film yorumlama - Proje tabanlı öğrenme
		D20.2. Dayanışma ve fedakârlık göstermek	D20.2.1. İmkânları kullanırken ihtiyaç sahiplerine öncelik verir. D20.2.2. Yardıma muhtaç insanların duygularını anlamaya çalışır. D20.2.3. Özverili davranışların sınırlarını bilir. D20.2.4. İnsan ve topluma katkıda bulunmak için zaman ayırır. D20.2.5. Hastaların, yaşlıların ve özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına öncelik verir. D20.2.6. Aile fertlerinin öncelikli ihtiyaçları için kendi isteklerini erteler. D20.2.7. Ülkesinin ve milletinin menfaati için birlik ve beraberlik duygusu ile hareket eder.	
		D20.3. İyiliksever olmak	D20.3.1. Yardım yapacağı kişi ve kurumları bilinçli bir şekilde seçer. D20.3.2. Millî ve manevi değerlerini göz önünde bulundurarak iyilik yapar. D20.3.3. İnsanlara iyi davranmanın toplumsal bağları güçlendireceğini fark eder. D20.3.4. Doğaya ve hayvanlara iyi davranmanın çevreyi daha yaşanabilir hâle getireceğini fark eder. D20.3.5. Yapılan iyiliklerin sürdürülebilir olmasına önem verir. D20.3.6. Bilimsel bilgiyi insanların ve toplumun yararına kullanır. D20.3.7. Yardım yapılan kişilerin mahremiyetine önem verir.	
		D20.4. Gönüllü olmak	D20.4.1. Gösteriştenden uzak durarak, severek ve isteyerek iyilik yapar. D20.4.2. Yardım kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerine katılır. D20.4.3. İhtiyacı olan herkese destek vermeye istekli olur. D20.4.4. Karşılık beklemeden yardım yapar. D20.4.5. Bilgisini, zamanını ve emeğini iyiliğe dönüştürmekten mutluluk duyar.	

1.4.1. ÖĞRENME ÇIKTILARI ÇERÇEVESİ

Günümüzde sosyal, kültürel alanlar ile ekonomi, teknoloji alanlarında gerçekleşen hızlı değişim ve dönüşümler insanların sahip olması gereken bilgi ve becerilerin farklılaşmasını, eğilimlerin farklı şekilde işe koşulmasını ve değerlerin tabii bir şekilde kazandırılmasını gerektirmektedir. Bu değişim sürecinde zihinsel faaliyetlerin insanlar tarafından anlamlandırılıp kullanılması için değişim ve dönüşümün bir bütün olarak tanımlanması gerekmiştir. Buna göre söz konusu dönüşümlerin birer yansıması olarak öğrencileri çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak için çeşitli yenilikçi politika ve uygulamaları öğretim programları aracılığıyla hayata geçirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretim programları, özellikle soyut zihinsel süreçleri daha anlaşılır ve adımlanabilir bir yapıda görünür hâle getirerek öğrencilerin zihinsel süreçleri somutlaştırmalarına destek olmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde becerilerin gelişimi; zihinsel, sosyal-duygusal, fiziksel ve ahlaki boyutları içeren bütüncül bir yapıda ele alınmaktadır.

1.4.1.1. Kavramsal Beceriler

Kavramsal beceriler; karmaşık bir süreç gerektirmeden edinilen ve gözlenebilen temel beceriler ile soyut fikirleri ve karmaşık süreçleri eyleme dönüştürürken zihinsel faaliyetlerin bir ürünü olarak işe koşulan bütünleşik ve üst düzey düşünme becerilerini ifade eder. Bu eylemler iç içe geçmiş üç farklı boyut (temel, bütünleşik ve üst düzey düşünme) içeren geniş bir beceri kümesinin parçaları olarak tanımlanmıştır. Bu beceri kümesini terminolojik olarak tanımlamak ve tüm boyutları ortak bir yapıda ifade etmek amacıyla becerilerin ilişkisel süreç bileşenlerini ifade eden "Kavramsal Beceri" terimi kullanılmıştır. Temel ve bütünleşik beceriler aşamalı bir durum olmaksızın üst düzey düşünme becerilerinin gerçekleştirilmesinin alt yapısını oluşturmaktadır.

İnfoğrafik: Kavramsal beceriler

Temel Beceriler (KB1)

Karmaşık bir süreç gerektirmeden edinilen, gözlenebilen eylemleri ifade eder. Saymak, okumak, yazmak, çizmek, bulmak, seçmek, belirlemek, işaret etmek, ölçmek, sunmak, çevirmek, kaydetmek gibi eylemler temel beceriler arasında gösterilebilir.

Bütünleşik Beceriler (KB2)

Süreç modellemesi yapılabilen eylemleri ifade eder. Öğretim programlarında (i) çelişki giderme, (ii) gözlemlene, (iii) özetleme, (iv) çözümlene, (v) sınıflandırma, (vi) bilgi toplama, (vii) karşılaştırma, (viii) sorgulama, (ix) genelleme, (x) çıkarım yapma, (xi) gözleme dayalı tahmin etme, (xii) mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etme, (xiii) yapılandırma, (xiv) yorumlama, (xv) yansıtma, (xvi) muhakeme (akıl yürütme), (xvii) değerlendirme, (xviii) tartışma, (xix) mantıksal denetleme ve (xx) sentezleme olmak üzere Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yirmi bütünleşik beceri tanımlanmıştır. Aşağıda bu beceriler ve ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Bütünleşik Beceriler

İki veya daha fazla olay/konu/durum arasındaki tutarsızlığı düzeltme çabasını ifade eder.

KB2.1.
Çelişki Giderme
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.1.SB1. Çelişkinin/tutarsızlığın nerede olduğunu belirlemek
- KB2.1.SB2. İlgili hedefe ulaşmak için olası yolları araştırmak
- KB2.1.SB3. Uygun yolu seçerek harekete geçmek ve takip etmek
- KB2.1.SB4. Elde edilen çözümü değerlendirmek

Doğal ortamdaki nesne ve olaylara ait özelliklerin duyular aracılığıyla belirlenmesini ifade eder.

KB2.2.
Gözleme
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.2.SB1. Gözleme ilişkin amaç-ölçüt belirlemek
- KB2.2.SB2. Uygun veri toplama aracı ile veri toplamak
- KB2.2.SB3. Toplanan verileri sınıflandırmak ve kaydetmek

Bir metnin ya da konuşmanın özünü anlamayı, anladıklarını mantıksal bir çerçevede ana hatlarıyla kısaltarak yorumlamayı ve kendi cümleleri ile aktarmayı/dönüştürmeyi ifade eder.

KB2.3.
Özetleme
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.3.SB1. Metin/olay/konu/durum ile ilgili çözümleme yapmak
- KB2.3.SB2. Metin/olay/konu/durum ile ilgili sınıflandırma yapmak
- KB2.3.SB3. Metin/olay/konu/durumu yorumlamak (kendi cümleleri ile aktarmak)

Bir bütünü parçalarına ayırarak parçalar arasındaki ilişkileri belirlemeyi ifade eder.

KB2.4.
Çözümleme
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek
- KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

Nesne, olgu ve olayları, gözlem ya da ölçme sonucunda belirlenen özelliklerine ve birbirleriyle ilişkilerine göre gruplara ayırmayı ifade eder.

KB2.5.
Sınıflandırma
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.5.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin değişkenleri/ölçütleri belirlemek
- KB2.5.SB2. Nesne, olgu ve olayları ayırtmak veya bölmek
- KB2.5.SB3. Nesne, olgu ve olayları tasnif etmek
- KB2.5.SB4. Nesne, olgu ve olayları etiketlemek

Olay/konu/durum ile ilgili istenen bilgiyi çeşitli yöntemlerle elde etmeyi, doğrulamayı ve kaydetmeyi ifade eder.

KB2.6.
Bilgi Toplama
Becerisi

Süreç Bileşenleri

- KB2.6.SB1. İstenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirlemek
- KB2.6.SB2. Belirlediği aracı kullanarak olay/konu/durum hakkındaki bilgileri bulmak
- KB2.6.SB3. Olay/konu/durumla ilgili ulaşılan bilgileri doğrulamak
- KB2.6.SB4. Olay/konu/durumla ilgili ulaşılan bilgileri kaydetmek

Bütünleşik Beceriler**KB2.7.
Karşılaştırma
Becerisi**

Birden fazla kavram veya durum arasındaki benzerlik ve farklılıkların belirlenmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek

KB2.7.SB2. Belirlenen özelliklere ilişkin benzerlikleri listelemek

KB2.7.SB3. Belirlenen özelliklere ilişkin farklılıkları listelemek

Olay/konu/duruma ilişkin farkında olma, anlamlı sorular sorma, bilgi edinme ve bunları değerlendirme sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak

KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)

KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak

KB2.8.SB4. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek

KB2.8.SB5. Toplanan bilgiler üzerinden çıkarım yapmak

Çeşitli olay/konu/durumları araştırma ve aralarındaki özellikleri ilişkilendirip genişleterek yargıya varmayı ifade eder.

**KB2.8.
Sorgulama
Becerisi****KB2.9.
Genelleme
Becerisi****Süreç Bileşenleri**

KB2.9.SB1. Olay/konu/durum hakkında bilgi toplamak

KB2.9.SB2. Ortak özellikleri belirlemek

KB2.9.SB3. Ortak olmayan özellikleri belirlemek

KB2.9.SB4. Örüntüler üzerinden önermede bulunmak

Önerme ve varsayımlara dayalı olarak sonuca ulaşmayı ifade eder.

**KB2.10.
Çıkarım Yapma
Becerisi****Süreç Bileşenleri**

KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımda bulunmak

KB2.10.SB2. Örüntüleri listelemek

KB2.10.SB3. Karşılaştırmak

KB2.10.SB4. Önerme sunmak

KB2.10.SB5. Değerlendirmek

Mevcut olay/konu/durum ile ilgili ön gözlemlerden veya deneyimlerden yola çıkarak çıkarım yapmayı ve buna ilişkin yargıda bulunmayı ifade eder.

**KB2.11.
Gözleme Dayalı
Tahmin Etme
Becerisi****Süreç Bileşenleri**

KB2.11.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ön gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek

KB2.11.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin çıkarım yapmak

KB2.11.SB3. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin yargıda bulunmak

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin elde edilen veriler üzerinden hesaplamalar yaparak yargıda bulunmayı ifade eder.

**KB2.12.
Mevcut Bilgiye/
Veriye Dayalı
Tahmin Etme
Becerisi****Süreç Bileşenleri**

KB2.12.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin bilgi/veri toplamak ya da ön bilgileri kullanmak

KB2.12.SB2. Elde edilen veriler üzerinde kurala dayalı hesaplama yapmak

KB2.12.SB3. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ileriye yönelik yargıda bulunmak

Bütünleşik Beceriler**KB2.13.
Yapılandırma
Becerisi**

Mevcut olay/konu/durumdan hareketle ilişkileri görme ve bunlardan uyumlu bir bütün oluşturma sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.13.SB1. Mevcut olay/konu/durumu inceleyerek hiyerarşik, nedensel ya da mantıksal ilişkiler ortaya koymak

KB2.13.SB2. Tespit ettiği ilişkilerle ilgili ön bilgilerden yararlanarak uyumlu bir bütün oluşturmak/ortaya koymak

**KB2.14.
Yorumlama
Becerisi**

Mevcut olay/konu/durumu bağlamından koparmadan yeniden açıklamayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek

KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek

KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru ve anlamı değiştirmeyecek şekilde yeniden ifade etmek

**KB2.15.
Yansıtma
Becerisi**

Bir durumu gelecekteki durumlara uygulamak için deneyimlerden yola çıkarak gözden geçirmeyi, çıkarımda bulunmayı ve değerlendirmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.15.SB1. Deneyimi gözden geçirmek

KB2.15.SB2. Deneyime dayalı çıkarım yapmak

KB2.15.SB3. Ulaşılan çıkarımları değerlendirmek

**KB2.16.
Muhakeme
(Akıl Yürütme)
Becerisi**

Tümevarım/tümdengelim/analoji yaklaşımlarını kullanarak mevcut olay/konu/duruma ilişkin çıkarımlara ulaşma sürecini ifade eder.

**KB2.16.1.
Tümevarımsal
Akıl Yürütme
Becerisi**

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin gözleme dayalı örüntü oluşturmayı ve genellemeler yapmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.16.1.SB1. Gözlem yapmak

KB2.16.1.SB2. Örüntü bulmak

KB2.16.1.SB3. Genelleme yapmak

**KB2.16.2.
Tümdengelsel
Akıl Yürütme
Becerisi**

Olay/konu/duruma ilişkin genelden genele veya genelden özele ilişki kurarak düşünmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.16.2.SB1. Olay/konu/durumu belirlemek

KB2.16.2.SB2. Olay/konu/durum arasında bütün-bütün veya bütün-parça ilişkisi kurmak

KB2.16.2.SB3. Genelden genele veya genelden özele çıkarım yapmak

**KB2.16.3.
Analojik Akıl
Yürütme
Becerisi**

En az mevcut iki olay/konu/durum arasındaki yapısal ve işlevsel benzerliklerden hareketle düşünmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

KB2.16.3.SB1. Birden fazla durumu gözlemlemek

KB2.16.3.SB2. Birden fazla durumun niteliklerini tespit etmek

KB2.16.3.SB3. Benzerliklerden çıkarım yapmak

Bütünleşik Beceriler

KB2.17. Değerlendirme Becerisi

Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirleyerek ölçme yapmayı ve ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırarak yargıda bulunmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.17.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirlemek
- KB2.17.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçme yapmak
- KB2.17.SB3. Ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırmak
- KB2.17.SB4. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

KB2.18. Tartışma Becerisi

Herhangi bir konu hakkında görüşlerini mantıksal çerçevede sunmayı, başka görüşleri dinlemeyi ve kendi görüşlerini başka görüşlerle mantıksal açıdan kıyaslamayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.18.SB1. Mantıksal temellendirme yapmak
- KB2.18.SB2. Mantıksal çelişkileri ve/veya tutarsızlıkları tespit etmek
- KB2.18.SB3. Çürütmek veya kabul etmek

KB2.19. Mantıksal Denetleme Becerisi

Bir önerme ya da çıkarımı formel (biçimsel) olarak akıl ilkeleri ve akıl yürütme biçimlerine uygun şekilde işe koşmayı ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.19.SB1. Önergeleri dönüştürmek
- KB2.19.SB2. Ölçüt bağlamında kuralları uygulamak
- KB2.19.SB3. Ölçüt bağlamında yargıda bulunmak

KB2.20. Sentezleme Becerisi

Parçalar arasında ilişki kurarak parçaları özgün bir bütün oluşturmak yolu ile bir araya getirme sürecini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

- KB2.20.SB1. Parçaları belirlemek
- KB2.20.SB2. Parçalar arası ilişki kurmak
- KB2.20.SB3. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak

Üst Düzey Düşünme Becerileri (KB3)

Temel ve bütünlük becerilerin her birinden bir ya da daha fazlasını içeren ve çok boyutlu zihinsel süreçler gerektiren eylemleri ifade eder. Kavramsal becerilerde vurgulandığı üzere temel ve bütünlük beceriler arasında bir aşamalık ilişkisi bulunmamaktadır. Bu beceriler, üst düzey düşünme becerilerinin hayata geçirilmesindeki alt yapıyı oluşturmaktadır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (i) karar verme, (ii) problem çözme ve (iii) eleştirel düşünme olmak üzere üç üst düzey düşünme becerisi tanımlanmıştır.

Bir ihtiyaç durumunda karar durumuna ilişkin amacı belirleme, bilgi arama/toplama, olası alternatif önermeler/seçenekler oluşturma, oluşturduğu önermeler/seçenekler üzerinde mantıksal denetleme yapma, ulaşılan yapıya dayalı seçim yapma ve kararın sonuçları üzerinde yansıtma yapma becerisini ifade eder.

KB3.1. Karar Verme Becerisi

Süreç Bileşenleri

KB3.1.SB1. Karar durumuna ilişkin amacı belirlemek
KB3.1.SB2. Karara ilişkin bilgi aramak/toplamak
KB3.1.SB3. Karara ilişkin olası alternatif önermeler/seçenekler oluşturmak
KB3.1.SB4. Alternatif önermeler/seçenekler üzerinde mantıksal denetleme yapmak
KB3.1.SB5. Ulaştığı yapıya dayalı seçim yapmak
KB3.1.SB6. Kararının sonuçları üzerinde yansıtma yapmak

Karşılaşılan sorunlu durumla baş edebilmek için duruma dair yapılandırma, özetleme, gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahmin etme, akıl yürütme, yansıtma/değerlendirmede bulunmayı kapsayan bilişsel işlemleri yürütebilmeyi ifade eder.

KB3.2. Problem Çözme Becerisi

Süreç Bileşenleri

KB3.2.SB1. Problemi yapılandırmak
KB3.2.SB2. Problemi özetlemek
KB3.2.SB3. Problemin çözümüne yönelik gözleme dayalı/mevcut bilgiye/veriye dayalı tahminde bulunmak
KB3.2.SB4. Problemin çözümüne yönelik önermeler üzerinden akıl yürütme
KB3.2.SB5. Problemin çözümüne ilişkin yansıtma/değerlendirmede bulunmak

Karşılaşılan bilgilere ilişkin sorgulama, akıl yürütme ve yansıtma becerisini ifade eder.

KB3.3. Eleştirel Düşünme Becerisi

Süreç Bileşenleri

KB3.3.SB1. Olay/konu/problem veya durumu sorgulamak
KB3.3.SB2. Sorgulanan olay/konu/problem veya durum ile ilgili akıl yürütme
KB3.3.SB3. Akıl yürütmeyle ulaştığı çıkarımları yansıtma

1.4.1.2. Fiziksel Beceriler

Fiziksel beceriler; kol, bacak, gövde ve kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini ifade etmektedir. Bir hareketin gerçekleşmesi sinir sisteminin, kasların ve beynin iletişim hâlinde olup birlikte çalışmalarını gerektirir. Bir başka ifadeyle bir fiziksel beceri; zihinsel, sosyal, duygusal ve eğilim boyutlarını da içeren bütüncül bir akış içerisinde gerçekleşir. Bu doğrultuda fiziksel beceriler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bağlantısal ve bütüncül bir anlayışla tanımlanmış; kavramsal beceriler sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve eğilimlerle etkileşim içinde ele alınmıştır.

Bütüncül gelişimin gerçekleştirilmesi ve sürdürülebilir kılınması sürecinde fiziksel becerilerin gelişimi, programlarda önemli bir yer tutar. Fiziksel becerilerin geliştirilmesi; toplumun her bir ferдинin fiziksel aktivitelerini kendi imkân ve yeteneklerine uygun olarak hayat boyu sürdürebilmeye duyduğu istek, güven, fiziksel yeterlik, bilgi ve anlayışı kapsar.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan tüm ögeler, bütünün mekanik parçaları olmaktan öte birbiriyle ilişkili bir sistemi oluşturur. Fiziksel beceriler esasen hem zihinsel hem kol, bacak, gövde ve kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini gerektiren görevlerdir. Örneğin matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma becerisi, harita becerisi, deney yapma becerisi, konuşma becerisi, yazma becerisi gibi beceriler bir öğrenme çıktısına temel oluşturduğunda eklem-kas gruplarının doğru ve tutarlı hareketlerini kullanmayı gerektirdiği gibi zihinsel becerileri de kullanmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde fiziksel beceriler diğer beceri setlerinden bağımsız olarak ele alınmamaktadır. Buna bağlı olarak program uygulayıcıları, öğretme-öğrenme yaşantılarının ve farklılaştırma sürecinin düzenlenmesinde programın diğer bileşenlerinde olduğu gibi fiziksel becerilerin de programın yapısına nüfuz etmesini sağlar.

1.4.1.3. Eğilimler

Eğilim; kişinin sahip olduğu becerileri gerekli durumlarda niyet, duyarlılık, isteklilik ve değerlendirme ögeleri doğrultusunda nasıl kullandığı ile ilgili zihinsel örüntüleri ifade etmektedir. Bu özellikleri ile eğilimler; kişinin sahip olduğu bilgi, beceri, motivasyon, strateji, hedef, öğrenme yaklaşımları gibi pek çok öğretimsel unsuru içinde barındırmaktadır. İnsanların sahip olduğu eğilimler, becerilerin eyleme dönüştürülme biçimini doğrudan etkiler ve kişinin bir görevi başarıyla tamamlamasına katkı sağlar. Bu nedenle öğrencilerin becerilerini geliştirebilmeleri ve eyleme geçirebilmeleri için eğilimler, öğretim programlarında temel bir bileşen olarak yer almaktadır. Bu kapsamda eğilimler; öğrencilerin kavramsal becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerilerini, okuryazarlık becerilerini, alana özgü becerileri etkili ve verimli bir biçimde kullanmalarını sağlamaktadır. Eğilimler, bu becerileri hem birbirinden bağımsız hem de bütüncül şekilde desteklemektedir. Öğrenmenin niteliği açısından eğilimler, becerileri sergileyebilmek için tetikleyici bir rol üstlenmektedir. Becerilerin eyleme dönüştürülmesinde ihtiyaç duyulan yakınlık olarak da ifade edilebilen eğilimler, öğrenilebilen ve geliştirilebilen davranış örüntüleridir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde eğilimler; **benlik eğilimleri**, **sosyal eğilimler** ve **entelektüel eğilimler** olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmada işlevsellik ve yönetebilme kolaylığı ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Başka bir ifadeyle öğretim programlarındaki becerileri doğrudan ilgilendiren eğilimler belirlenerek eğilimlerin sınırlandırılması ve sınıflandırılması olanaklı hâle getirilmiştir. Ayrıca bu sınıflandırma sayesinde eğilimlerin daha anlaşılabilir ve uygulanabilir hâle getirilmesi, kültürel ve bireysel farklılıkların dikkate alınmasını sağlamıştır. Bununla birlikte eğilimler, öğretim programlarında bağımsız birer öğrenme çıktısı olmak yerine doğası gereği becerilerin öğretme-öğrenme yaşantılarında somut eylemlere dönüştürülmesinde görev almaktadır. Bu nedenle öğretim programlarının uygulanması sürecinde eğilimlerin ortaya çıkmasını ve desteklenmesini sağlayacak öğrenme ortamlarının oluşturulması ve eğilimlerin somut olarak gözlenmesine fırsat sunan öğrenme deneyimlerine yer verilmesi önemli görülmektedir.

İnfoğrafik: Eğilimler

Benlik Eğilimleri (E1)

Bireyin içsel özelliklerini ve kişiliğini, sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (i) merak, (ii) bağımsızlık, (iii) azim ve kararlılık, (iv) öz yeterlilik/kendine inanma ve (v) öz güven/kendine güvenme olmak üzere beş benlik eğilimi tanımlanmıştır.

E1.1. Merak

Yeni ve ilginç bir bilgi veya nesneyle karşılaşıldığında duyulan gözlemlene, araştırma, keşfetme ve anlama arzusunun ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.2. Bağımsızlık

Başka kişi, grup ya da bir otoritenin etkisi ve baskısı olmadan düşünce, ifade ve eylemlerde özgür seçimler yapılarak ifade ve eylemlerin sorumluluğunu alabilmeye ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.3. Azim ve Kararlılık

Bir işi/eylemi yerine getirme konusundaki gayreti ve bu yöndeki kararları her türlü zorluğa karşı yılmaksızın uygulama çabasına yönelik zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik)

Belirlenen hedefleri gerçekleştirme sürecinde gerekli eylemleri planlama ve yürütme becerisine olan kişisel inanca ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E1.5. Kendine Güvenme (Öz Güven)

Belirlenen bir hedefin, işin veya eylemin gerçekleştirebileceğine dair yeteneğe, kapasiteye ve yargılara olan inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

Sosyal Eğilimler (E2)

Bireyin içsel özelliklerini ve kişiliğini sosyal bir ortam içerisinde sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (i) empati, (ii) sorumluluk, (iii) girişkenlik, (iv) güven ve (v) oyunseverlik olmak üzere beş sosyal eğilim tanımlanmıştır.

E2.1. Empati

Çevresindeki kişilerin duygu ve düşüncelerini hissederek içselleştirip dönüt vermesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.2. Sorumluluk

Üstlenilen görev doğru ve zamanında yerine getirilirken verilen kararların ve yerine getirilen eylemlerin sonuçlarını üstlenerek gerektiğinde bu sonuçlarla ilgili hesap verilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.3. Girişkenlik

Diğer bireylerin haklarına saygılı olmak koşuluyla belirli sınırlar içerisinde yapılmak istenileni ve istenilmeyi belirleyebilme gücü ve enerjisine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.4. Güven

Arzulanan bir amaca ulaşmak için karşı tarafın niyet veya davranışlarının ahlaka uygun, adaletli, yapıcı ve fayda sağlaması açısından öngörülebilir olma inancına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E2.5. Oyunseverlik

Bilgi/konu/kavram veya davranışı öğrenme sürecinin keyifli ve eğlenceli hâle getirilebilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

Entelektüel Eğilimler (E3)

Bireyin zihinsel ve düşünsel birikimlerini sergileyeceği becerilere yansıtmasını ifade eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (i) uzmanlaşma, (ii) odaklanma, (iii) yaratıcılık, (iv) gerçeği arama, (v) açık fikirlilik, (vi) analitiklik, (vii) sistematik olma, (viii) merak ettiği soruları sorma, (ix) şüphe duyma, (x) eleştirel bakma ve (xi) özgün düşünme olmak üzere on bir entelektüel eğilim tanımlanmıştır.

E3.1. Uzmanlaşma

Belirli bir alanda verimi artırma, beceri ve bilgilerin söz konusu alana yoğunlaştırılması çabasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.2. Odaklanma

Belirlenen bir hedefe ulaşmak için gereken çabanın, zihinsel ve bedensel enerjinin en iyi düzeyde kullanılmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.3. Yaratıcılık

Farklı açılardan olaylara bakabilme yeteneği ile geçmiş deneyimleri de işe katarak alışlagelmiş kalıpların dışında yeni durumlara uyum sağlayarak özgün ürün, fikir üretilmesine ve problemlere çözümler oluşturulmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.4. Gerçeği Arama

Gerçeği bulmak için nesnel ve dürüstçe bir yaklaşıma sahip olunmasına, sorgulama ve doğruya ulaşmak için kararlılıkla hareket edilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.5.
Açık
Fikirlilik

Olaylar ve durumlara kalıpların dışına çıkarak meraklı, saygılı ve ön yargısız şekilde bakabilmeyi; farklı deneyimler, fikirler ve önerilere açık olabilmeyi içeren zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.6.
Analitik
Düşünme

Problemlerin çözümünde meydana gelebilecek durumları öngörerek nesnel kanıtlar kullanma ve akıl yürütme yoluyla çözüme ulaşılabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.7.
Sistemati Olma

Çeşitli durumların belirli bir yöntemle düzenli, örgütlü, odaklı ve gayretli şekilde ele alınmasına ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.8.
Soru Sorma

Kendisine, çevresine ve evrene dair bilme ve anlama ihtiyacına yönelik öğrenme ve keşfetme arzusu ile özgürce sorgulamalar yapabilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.9.
Şüphe Duyma

Kendisine sunulan bir bilgi karşısında hissettiği emin olamama durumundan hareketle bu bilgiyi en küçük parçalarına kadar bölmesini ve her aşamada işlemlerini kontrol ederek emin olduğu her adımda bir üst basamağa çıkmasını hedefleyen zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.10.
Eleştirel
Bakma

Bir düşünce, argüman ve bilginin doğruluğunun değerlendirilmesine; bilginin etkili bir şekilde elde edilmesine, karşılaştırılmasına ve kullanılmasına; ifadelerin anlaşılmasına, ifadelerin çelişik olup olmadığının yargılanmasına, güvenilir olup olmadığının tespit edilmesine, kesin yargılar ortaya konulup konulmadığının belirlenmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

E3.11.
Özgün Düşünme

Olaylara özgün bir bakış açısıyla bakılabilmesine, sezgilerin ve yaratıcı hayal gücünün kullanılabilmesine ve bu bağlamda ilginç ve farklı fikirler üretilebilmesine ilişkin zihinsel örüntüleri ifade eder.

1.4.1.4. Alan Becerileri

Becerilerin süreç boyunca kullanılması bağlama dayalı bilgi kümelerini gerektirmektedir. Beceri gelişimini modellemede ve anlamlandırmada becerilerin soyutlanması ve bilgi ile birlikte yorumlanması önem taşımaktadır. Alan becerileri; kavramsal becerileri ve/veya alana özgü bütünleşik becerileri kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu yönüyle alan becerileri, kavramsal becerileri ve/veya alana özgü bütünleşik becerileri kapsayan ve bu becerilerin süreç bileşenlerini de içeren yapılardır.

İnfografik: Alan Becerileri

Türkçe Alan Becerileri (TAB)

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Türkçe alan becerileri tüm beceri alanlarının, okuryazarlıkların, eğilimlerin ve değerlerin temel bileşeni olarak ele alınmıştır. Ana dili aracılığıyla iletişim kuran birey, dili anlama ve anlatma amacıyla kullanılmaktadır. Anlama, başkaları tarafından gönderilen görsel ve işitsel uyarıların (ses, yazı, görüntü vb.) birey tarafından anlamlandırılmasıdır. Anlatma ise görsel ve işitsel uyarıların (ses, yazı, görüntü vb.) içerik üretmek üzere birey tarafından kullanılmasına dayanan bir süreçtir. Türkçe alan becerileri; anlama ve anlatma çerçevesinde dinleme/izleme, okuma, yazma ve konuşma becerileri ele alınmıştır. Anlama ve anlatma bütünleşik nitelik taşıyan dil becerileri oldukları için birey iletişim ortamının bileşenlerine uygun olarak dilsel iletişim etkinliğini yönetme, anlam ve içerik oluşturma, üretilen anlamı çözümlenme ve kural uygulama işlemlerini gerçekleştirmektedir. Programda Türkçe alan becerileri olarak yer verilen bu becerilere yönelik uygun süreç bileşenleri de oluşturulmuştur. Bu bileşenlerin bir bölümü kavramsal becerilerden oluşmaktadır. Bunun sebebi söz konusu becerilerin dilden bağımsız düşünülmemeyecek olmasıdır. Dilin anlam ve yapı boyutlarına özgü bilgiler (söz varlığını kullanabilme, yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme vb.) kural uygulama işlemi olarak verilmiştir. Türkçe alanına özgü son işlem olan kendine uyarılma (öz yansıtma becerisi), benlik becerileri arasından alınmış ve alana özgü beceri olarak sunulmuştur. Bu yapılırken ana dili eğitimi sürecinde bireyin dil becerisini geliştirme süreci hakkında düşünmesi, kendini değerlendirmesi ve uyarlayabilmesi; sonunda kendi dinleyici, okuyucu, konuşmacı ve yazar kimliğini oluşturması amaçlanmıştır.

1. Anlama Becerileri

Dinleme/izleme Becerisi (TAB1)

Dinleme/izleme becerisi; "dinlemeyi/izlemeyi yönetme", "anlam oluşturma", "çözümlenme" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB1.1. Dinlemeyi/ İzlemeyi Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB1.1.SB1. Seçim yapmak
	TAB1.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek

TAB1.2. Anlam Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB1.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB1.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB1.2.SB3. Çıkarım yapmak
	TAB1.2.SB4. Karşılaştırmak
	TAB1.2.SB5. Sınıflandırmak
	TAB1.2.SB6. Tepki vermek
TAB1.3. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	TAB1.3.SB1. Parçaları belirlemek
	TAB1.3.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
	TAB1.3.SB3. Parçalar arasındaki etkileşimleri belirlemek
TAB1.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB1.4.SB1. Kendini değerlendirmek
	TAB1.4.SB2. Tepki ortaya koymak

Okuma Becerisi (TAB2)

Okuma becerisi; "okumayı yönetme", "anlam oluşturma", "çözümleme" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB2.1. Okumayı Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB2.1.SB1. İnceleme ve görüş oluşturmak
	TAB2.1.SB2. Seçim yapmak
TAB2.2. Anlam Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB2.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB2.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB2.2.SB3. Çıkarım yapmak
	TAB2.2.SB4. Karşılaştırmak
	TAB2.2.SB5. Sınıflandırmak
	TAB2.2.SB6. Tepki vermek
TAB2.3. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	TAB2.3.SB1. Parçaları belirlemek
	TAB2.3.SB2. Parçalar arası ilişkileri belirlemek
	TAB2.3.SB3. Parçalar arası etkileşimleri belirlemek
TAB2.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB2.4.SB1. Kendini değerlendirmek
	TAB2.4.SB2. Tepki ortaya koymak

2. Anlatma Becerileri

Konuşma Becerisi (TAB3)

Konuşma becerisi; "konuşmayı yönetme", "içerik oluşturma", "kural uygulama" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB3.1. Konuşmayı Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB3.1.SB1. Seçim yapmak
	TAB3.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek
TAB3.2. İçerik Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB3.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB3.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB3.2.SB3. Karşılaştırmak
	TAB3.2.SB4. Sınıflandırmak
	TAB3.2.SB5. Yeniden ifade etmek
	TAB3.2.SB6. Tepki vermek
	TAB3.2.SB7. Sesle anlam oluşturmak
	TAB3.3.SB8. Görselle anlam oluşturmak
	TAB3.2.SB9. Sunmak
TAB3.3. Kural Uygulama	Süreç Bileşenleri
	TAB3.3.SB1. Plan hazırlamak
	TAB3.3.SB2. Düşüncüyü geliştirme yollarını kullanmak
	TAB3.3.SB3. Uygun söz varlığı kullanmak
	TAB3.3.SB4. İletileri açık ve örtük biçimde ifade etmek
	TAB3.3.SB5. Türkçe dil yapılarını uygulamak
	TAB3.3.SB6. Bağdaşıklık öğelerini kullanmak
TAB3.3.SB7. Beden dilini ve mekânı kullanmak	
TAB3.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB3.4.SB1. Kendini değerlendirmek
	TAB3.4.SB2. Tepki ortaya koymak

Yazma Becerisi (TAB4)

Yazma becerisi; "yazmayı yönetme", "içerik oluşturma", "kural uygulama" ve "yansıtma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

TAB4.1. Yazmayı Yönetme	Süreç Bileşenleri
	TAB4.1.SB1. Seçim yapmak TAB4.1.SB2. İlişkiyi sürdürmek
TAB4.2. İçerik Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	TAB4.2.SB1. Ön bilgilerle bağlantı kurmak
	TAB4.2.SB2. Tahmin etmek
	TAB4.2.SB3. Karşılaştırmak
	TAB4.2.SB4. Sınıflandırmak
	TAB4.2.SB5. Yeniden ifade etmek
	TAB4.2.SB6. Tepki vermek
	TAB4.2.SB7. Görselle anlam oluşturmak TAB4.2.SB8. Sunmak
TAB4.3. Kural Uygulama	Süreç Bileşenleri
	TAB4.3.SB1. Plan hazırlamak
	TAB4.3.SB2. Düşünceyi geliştirme yollarını kullanmak
	TAB4.3.SB3. Uygun söz varlığı kullanmak
	TAB4.3.SB4. İletileri açık ve örtük biçimde ifade etmek
	TAB4.3.SB5. Türkçenin dil yapılarını uygulamak
	TAB4.3.SB6. Bağdaşıklık öğelerini kullanmak
	TAB4.3.SB7. Yazım kurallarını uygulamak TAB4.3.SB8. Noktalama kurallarını uygulamak
TAB4.4. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	TAB4.4.SB1. Kendini değerlendirmek TAB4.4.SB2. Tepki ortaya koymak

Matematik Alan Becerileri (MAB)

Matematik alan becerileri ilkökul, ortaokul ve lise düzeyini kapsayan ve süreç bileşenleri ile modellenebilen beceriler dikkate alınarak belirlenmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer verilen beş matematik alan becerisi şunlardır: Matematiksel muhakeme, matematiksel problem çözme, matematiksel temsil, veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme, matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma.

Matematik alan becerileri kavramsal becerilerden bütünlük beceriler üzerine inşa edilmiştir. Bütünlük beceri setinin karşılayamadığı durum veya süreçler için matematiğe özgü bütünlük beceriler tanımlanmıştır. Bu anlamda kavramsal becerilerle matematik alan becerilerinin sıkı bir etkileşimi söz konusu olup bu iki beceri türünün birbirinin gelişimini destekleyen yapısı ön plandadır. Belirlenen bir matematik alan becerisinin süreç bileşenleri oluşturulurken öncelikle kavramsal bütünlük becerilerin tanımları ve süreçleri incelenmiş, bunlardan ilgili alan becerisinin belli bir boyutunu yansıtanlar seçilerek süreçlerin modellenmesine entegre edilmiştir. Örneğin; çözümlenme, yorumlama ve çıkarım yapma bütünlük becerileri içerdikleri süreç bileşenleri göz önünde bulundurularak matematiksel muhakeme becerisinin ardışık ilk üç becerisi olarak belirlenmiştir (Bütüncül bir beceri yapısı oluşturması için yorumlama becerisinin ilk bileşeni alınmamıştır). Bu üç beceri üzerine kurulu bir yapının matematiksel muhakemeyi tam olarak karşılamayacağı görüldüğünden "Matematiksel doğrulama veya ispat yapma" şeklinde alana özgü bir bütünlük beceri süreç bileşenleri ile birlikte dördüncü bileşen olarak tanımlanmıştır. Matematiksel temsil ve veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme becerileri, matematiğe özgü yapıları göz önünde bulundurularak tamamıyla alana özgü bütünlük beceriler üzerine inşa edilmiştir.

Matematiksel Muhakeme Becerisi (MAB1)

Bilgi veya varsayımlar kullanarak mantığa yakın çıkarımlarda bulunma sürecini ifade eder. Matematiksel muhakeme becerisi; "çözümlenme", "yorumlama", "çıkarm yapma" ve "matematiksel doğrulama veya ispat yapma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümlenme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
KB2.10. Çıkarm Yapma	Süreç Bileşenleri
	KB2.10.SB1. Mevcut bilgisi dâhilinde varsayımda bulunmak
	KB2.10.SB2. Örüntüleri listelemek
	KB2.10.SB3. Karşılaştırmak
	KB2.10.SB4. Önerme sunmak
KB2.10.SB5. Değerlendirmek	
MAB1.1. Matematiksel Doğrulama veya İspat Yapma	Süreç Bileşenleri
	MAB1.1.SB1. Matematiksel doğrulama veya ispat yöntemlerini seçerek kullanmak MAB1.1.SB2. Matematiksel ispat veya doğrulamayı değerlendirmek

Matematiksel Problem Çözme Becerisi (MAB2)

Asgari düzeyde matematiksel bir problemi çözebilmek için deneyimlenmesi gereken süreci ifade eder. Matematiksel problem çözme becerisi; "çözümleme", "yorumlama", "matematiksel çözümler geliştirme" ve "yansıtma" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.4. Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek
	KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
MAB2.1. Matematiksel Çözümler Geliştirme	Süreç Bileşenleri
	MAB2.1.SB1. Problemin çözümü için bir strateji oluşturmak
	MAB2.1.SB2. Stratejiyi işe koşarak problemi çözmek
	MAB2.1.SB3. Problemin çözümünü kontrol etmek
KB2.15. Yansıtma	Süreç Bileşenleri
	KB2.15.SB1. Deneyimi gözden geçirmek
	KB2.15.SB2. Deneyime dayalı çıkarım yapmak
	KB2.15.SB3. Ulaşılan çıkarımları değerlendirmek

Matematiksel Temsil Becerisi (MAB3)

Matematik diliyle ifade edilebilir bir durumu, problemi, çözümü ya da ispatı bireyin anlamlandırması ve çevresi ile paylaşarak tartışması için gerekli olan matematiksel süreçleri, olguları ve düşünceleri sergileme araçlarını ifade eder. Matematiksel temsil becerisi, "matematiksel temsillerden yararlanma" ve "matematiksel temsilleri değerlendirme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

MAB3.1. Matematiksel Temsillerden Yararlanma	Süreç Bileşenleri
	MAB3.1.SB1. Matematiksel temsilleri bağlamlarındaki anlamları ile tanımak
	MAB3.1.SB2. Matematiksel temsilleri belirlemek
	MAB3.1.SB3. Matematiksel temsili kullanmak ve/veya oluşturmak
MAB3.2. Matematiksel Temsilleri Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	MAB3.2.SB1. Matematiksel temsili analiz etmek
	MAB3.2.SB2. Matematiksel temsilleri karşılaştırmak
	MAB3.2.SB3. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

Veri ile Çalışma ve Veriye Dayalı Karar Verme Becerisi (MAB4)

İstatistiksel bir problemi çözmek veya bir araştırma sorusuna cevap bulmak için verilerden belirli süreç adımlarını takip ederek anlamlı sonuçlar çıkarmayı ifade eder. Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme becerisi; "istatistiksel problemi belirleme", "verileri toplama ve analize hazırlama", "bulgulara ulaşma" ve "bulguları yorumlama" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

MAB4.1. İstatistiksel Problemi Belirleme	Süreç Bileşenleri
	MAB4.1.SB1. İstatistiksel araştırma gerektiren gerçek yaşam durumunu belirlemek
	MAB4.1.SB2. Bağlam içerisinde veriye dayalı cevaplanabilecek araştırma soruları oluşturmak
MAB4.2. Verileri Toplama ve Analize Hazırlama	Süreç Bileşenleri
	MAB4.2.SB1. Verileri toplamak için plan yapmak
	MAB4.2.SB2. Verileri toplamak ve analize hazırlamak
MAB4.3. Bulgulara Ulaşma	Süreç Bileşenleri
	MAB4.3.SB1. Uygun analiz yöntemlerini seçmek
	MAB4.3.SB2. Verileri analiz etmek
MAB4.4. Bulguları Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	MAB4.4.SB1. Bulgulara ait sonuç çıkarmak
	MAB4.4.SB2. Sonuçları değerlendirmek

Matematiksel Araç ve Teknoloji ile Çalışma Becerisi (MAB5)

Matematiği öğrenirken, matematiksel bir durumu incelerken, bir problemin çözümünü araştırırken, matematiği yazılı, sözlü veya görsel yollarla paylaşırken uygun araç ve teknolojiden yararlanmayı ifade eder. Matematiksel araç ve teknoloji ile çalışma becerisi, "matematiksel araç ve teknolojiden yararlanma" ve "değerlendirme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

MAB5.1. Matematiksel Araç ve Teknolojiden Yararlanma	Süreç Bileşenleri
	MAB5.1.SB1. Matematiksel araç ve teknolojiyi tanımak
	MAB5.1.SB2. Matematiksel bir durumu incelemek veya bir problemi çözmek için gerekli araç ve teknolojiyi belirlemek
	MAB5.1.SB3. Matematiksel araç ve teknolojiyi kullanmak
KB2.17. Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	KB2.17.SB1. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçüt belirlemek
	KB2.17.SB2. Mevcut olay/konu/duruma ilişkin ölçme yapmak
	KB2.17.SB3. Ölçme sonuçlarını belirlediği ölçütlerle karşılaştırmak
	KB2.17.SB4. Karşılaştırmalarına ilişkin yargıda bulunmak

Fen Bilimleri Alan Becerileri (FBAB)

Fen bilimleri eğitimi, bireylerin karşılaştığı problemleri fark edebilmesi, kararlar vermesi ve hayata yönelik faaliyetlerini bu kararlar bağlamında düzenlemesine yönelik deneyim kazanmalarını destekler. Söz konusu deneyimleri kazandırmak için fen öğretimi sürecinde öğrenciler günlük hayattaki olayları ve olguları fen kavramlarıyla anlamlandırırken bilimsel becerileri uygun ve etkili bir şekilde kullanmak durumundadır. Öğrencilerden bilimsel araştırma süreçlerini yürütebilme ve değerlendirebilme, elde edilen kanıtları analiz edebilme, yorumlayabilme ve sonuçları farklı gösterim biçimleri ile temsil edebilme becerisine sahip olmaları beklenmektedir. Bu kapsamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde 13 farklı fen bilimleri alan becerisi tanımlanmıştır. Fen bilimleri alan becerileri; bilimsel gözlem, sınıflandırma, bilimsel gözleme dayalı tahmin, bilimsel veriye dayalı tahmin, operasyonel tanımlama, hipotez oluşturma, deney yapma, bilimsel çıkarım yapma, bilimsel model oluşturma, tümevarımsal akıl yürütme, tümdengelimsel akıl yürütme, kanıt kullanma ve bilimsel sorgulama becerilerinden oluşmaktadır. Fen bilimleri alan becerilerinin tamamı birbiriyle ilişkili olup bazı beceriler ise birden fazla beceriyi kapsayacak biçimde yapılandırılmıştır. Bu bütünleşik yapıda olan alan becerileri süreç bileşenleriyle birlikte kullanılmayı gerektirmektedir.

Bilimsel Gözlem Becerisi (FBAB1)

Bilgiye ulaşmada veya bilgiyi yapılandırmada tüm duyuyla doğrudan ya da dolaylı olarak nesne, olgu, olay ve süreçlerle ilgili veriler toplamayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB1. Bilimsel Gözlem	FBAB1.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB1.SB2. Veri toplamak ve kaydetmek
	FBAB1.SB3. Verileri açıklamak

Sınıflandırma Becerisi (FBAB2)

Bir nesne, canlı, olay ve olguya ait niteliklerin belirlenmesi, benzerliklerinin, farklılıklarının ve aralarındaki (örüntüsel) ilişkilerin belirlenmesi ve bunlara göre gruplandırılması ya da ayrıştırılmasını ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB2. Sınıflandırma	FBAB2.SB1. Nitelikleri tanımlamak ve/veya değişkenleri belirlemek
	FBAB2.SB2. Niteliklerine göre ayrıştırmak
	FBAB2.SB3. Gruplandırmak
	FBAB2.SB4. Etiketlemek

Bilimsel Gözleme Dayalı Tahmin Becerisi (FBAB3)

Mevcut durum/olay ile ilgili ön gözlemlerden veya deneyimlerden yola çıkarak çıkarım yapmayı ve buna ilişkin yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB3. Bilimsel Gözleme Dayalı Tahmin	FBAB3.SB1. Ön bilgi ve deneyimle önerme oluşturmak
	FBAB3.SB2. Gözleme dayalı olan ve olmayan önermeleri karşılaştırmak
	FBAB3.SB3. Tahminlerini temellendirmek için gözlem verilerinden sonuç çıkarmak
	FBAB3.SB4. Gözlemlenmemiş duruma ilişkin tahminde bulunmak
	FBAB3.SB5. Tahminlerin geçerliğini sorgulamak

Bilimsel Veriye Dayalı Tahmin Becerisi (FBAB4)

Mevcut durum/olaya ilişkin eldeki veriler üzerinden hesaplamalar yapılarak yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB4. Bilimsel Veriye Dayalı Tahmin	FBAB4.SB1. Verilere ve/veya ön bilgilere dayalı önerme oluşturmak
	FBAB4.SB2. Veriye dayalı olan ve olmayan önermeleri karşılaştırmak
	FBAB4.SB3. Hesaplama ve tahmin yapmak
	FBAB4.SB4. Tahminlerin geçerliğini sorgulamak

Operasyonel Tanımlama Becerisi (FBAB5)

Örneklerin ilişkilendirilerek veya bir şeyin nasıl çalıştığına dair düşüncelerin paylaşarak bir kavramın anlaşılmasının gösterilmesini ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB5. Operasyonel Tanımlama	FBAB5.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB5.SB2. Ölçüm yapmak
	FBAB5.SB3. Amaca uygun tanım yapmak

Hipotez Oluşturma Becerisi (FBAB6)

Belirlenen bir problemi çözmek amacıyla değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışan bilimsel, basit ve sınanabilir özelliğe sahip önermeleri ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB6. Hipotez Oluşturma	FBAB6.SB1. Problemi tanımlamak
	FBAB6.SB2. Neden-sonuç ilişkilerini belirlemek
	FBAB6.SB3. Değişkenleri belirlemek
	FBAB6.SB4. Değişkenleri kontrol etmek
	FBAB6.SB5. Önerme sunmak

Deney Yapma Becerisi (FBAB7)

Salt gözlemin ötesine geçerek ölçme verileri ve onların analizlerini kullanarak bir sonuca ulaşma sürecini ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB7. Deney Yapma	FBAB7.SB1. Deney tasarlamak
	FBAB7.SB2. Ölçme ve veri analizi yapmak

Bilimsel Çıkarım Yapma Becerisi (FBAB8)

Gözlem verilerine dayanan destekleyici kanıtlara ve geçmiş deneyimlere dayalı bir sonuca ulaşma ve bir yargıda bulunmayı ifade eder.

	Süreç Bileşenleri
FBAB8. Bilimsel Çıkarım Yapma	FBAB8.SB1. Nitelikleri tanımlamak
	FBAB8.SB2. Veri toplamak ve kaydetmek
	FBAB8.SB3. Verileri yorumlamak ve değerlendirmek

Bilimsel Model Oluşturma Becerisi (FBAB9)

Bilişsel ve zihinsel aşamalar içeren bilimsel işlemler bütünü ifade eder.

FBAB9. Bilimsel Model Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	FBAB9.SB1. Açıklamalar için model önermek
	FBAB9.SB2. Yeni kanıtlarla modeli yenilemek

Tümevarımsal Dayalı Akıl Yürütme Becerisi (FBAB10)

Deneyimlere dayalı gözlemlerden veya deneysel olarak çıkarılmış önermelerden genellemelere ulaşmak yani deneyimlerden genelleme yoluyla bilgi üretme yöntemini ifade eder.

FBAB10. Tümevarımsal Akıl Yürütme	Süreç Bileşenleri
	FBAB10.SB1. Örüntü bulmak
	FBAB10.SB2. Genelleme yapmak

Tümdengelimsel Akıl Yürütme Becerisi (FBAB11)

Mantıksal çıkarım adımları izlenerek, genel önermelerden yola çıkılarak özel önermelerin elde edilme sürecini ifade eder.

FBAB11. Tümdengelimsel Akıl Yürütme	Süreç Bileşenleri
	FBAB11.SB1. Kuramsal temele dayalı hipotez kurmak ve test etmek
	FBAB11.SB2. Geçerli hipotezleri yeni durumları açıklamak için kullanmak

Kanıt Kullanma Becerisi (FBAB12)

Bilimsel sorgulama, argümantasyon ve problem çözme süreçlerinin temel becerisini ifade eder.

FBAB12. Kanıt Kullanma	Süreç Bileşenleri
	FBAB12.SB1. Veri toplamak ve kaydetmek
	FBAB12.SB2. Veri setleri oluşturmak
	FBAB12.SB3. Veriye dayalı açıklama yapmak

Bilimsel Sorgulama Becerisi (FBAB13)

Bilim insanlarının gözlemlenebilir bilimsel nitelikteki bir konuyu, sorunu veya olayı anlamak ve kanıtlara dayalı olarak açıklamak için kullandıkları sistematik araştırma yöntemleri ve stratejilerinin bütünü ifade eder.

FBAB13. Bilimsel Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	FBAB13.SB1. Soru veya problemi tanımlamak
	FBAB13.SB2. Sorusunu/problemini cevaplamak/çözüm bulmak için bir model geliştirmek
	FBAB13.SB3. Araştırmayı planlamak ve gerçekleştirmek
	FBAB13.SB4. Verileri analiz etmek ve yorumlamak
	FBAB13.SB5. Kanıta dayalı açıklama yapmak ve çözüm üretmek
	FBAB13.SB6. Bilgiyi değerlendirmek ve paylaşmak

Sosyal Bilimler Alan Becerileri (SBAB)

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sosyal bilimler alan becerileri kapsamında yerli ve yabancı literatür, alanın kendine özgü yapısı ve çağın gereklilikleri göz önünde bulundurularak yirmi birinci yüzyıl becerileri ile de güçlü ilişkileri olan on yedi alan becerisi belirlenmiştir. Bunlar; "Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisi, Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma Becerisi, Tarihsel Empati Becerisi, Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi, Sosyal Katılım Becerisi, Girişimcilik Becerisi, Mekânsal Düşünme Becerisi, Coğrafi Sor-gulama Becerisi, Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışması Becerisi, Harita Becerisi, Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Becerisi, Mantıksal Muhakeme Becerisi, Felsefi Sorgulama Becerisi, Felsefi Muhakeme Beceri-si, Felsefi Düşünce Ortaya Koyma Becerisi, Eleştirel Sosyolojik Düşünme Becerisi, Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi"dir.

Alan becerilerinin kazanılabilmesi noktasında belirli süreçlerin iç içe geçtiği karmaşık bir yapının söz ko-nusu olduğu, bir beceriyi kazanabilmek/uygulayabilmek için birçok alt becerinin yerine getirilmesi zorun-luluğu ve birbirini etkileyen/şekillendiren bütünlüklü bir yapı ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle her becerinin kendi iç dinamiğini detaylandırmak ve hangi çok boyutlu süreçlerden geçilerek o becerinin kazanılabilece-ğini ortaya koymak hedeflenmiştir. Her beceri, kendi içerisinde birbirini etkileyen/şekillendiren ve ardışık olmayan süreçlerin modellenmesiyle açıklanmıştır. Beceriyi kazanma süreçlerinin detaylı bir şekilde orta-ya konulması, sonraki dönemlerde becerinin kazanılıp kazanılmadığını ölçme ve değerlendirme açısından kolaylık sağlayacak, ölçme ve değerlendirme araçları geliştirme boyutunda yol gösterici olacaktır.

Her becerinin kendi içerisinde barındırdığı çok boyutlu ve iç içe geçmiş süreçler yapısı ortaya konulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan, temel düzeyde eylemlerin bir araya gelmesinden oluşan ve süreç modellemesi içeren bütünlük becerilerden sıklıkla yararlanılmıştır. Yine sosyal bilimler alanının gerekli-likleri ve kendine özgü yapısı göz önünde bulundurularak alana özgü bütünlük beceriler de belirlenerek özgün bir süreç modellemesi ortaya konulmuştur. Her bütünlük becerinin ya da alana özgü bütünlük becerinin geliştirilebilmesi için gereken açık ve gözlemlenebilir eylemleri içeren "süreç bileşenleri" de bütünlük becerilerin alt boyutlarında belirlenmiştir.

Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisi (SBAB1)

En temelde tarihsel olay, dönem ve aktörleri zamanın içine yerleştirmeye ve zaman içinde ardışık bir şe-kilde sıralamaya katkı sağlayan; farklı olay ve dönemlerin birbirleriyle ilişkisini tanımayı kolaylaştıran, bir olayın kısa ve uzun süreli sonuçlarını karşılaştırmayı sağlayan bir beceridir.

Zamanı anlama ve kronolojik düşünme becerisi; "karşılaştırma", "dönüştürme", "sıralama" ve "değerlendir-me" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.7. Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek KB2.7.SB2 ve KB2.7.SB3. Benzerlikleri ve farklılıkları belirlemek
SBAB1.1. Dönüştürme	Süreç Bileşenleri
	SBAB1.1.SB1. Zaman kavramlarını hesaplayarak dönüştürmek
SBAB1.2. Sıralama	Süreç Bileşenleri
	SBAB1.2.SB1. Olay/dönem/kavramları kronolojik olarak sıralamak
KB2.17. Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	KB2.17.SB3. Olay/dönem ve kavramları ölçütlerle karşılaştırmak KB2.17.SB4. Karşılaştırmaya ilişkin yargıda bulunmak

Kanıtı Dayalı Sorgulama ve Araştırma Becerisi (SBAB2)

Tarihçilerin araştırma, sorgulama, analiz ve yorumlama süreçlerinin öğrenciye tanıtılmasını ve öğrencide bu süreçlere ilişkin deneyim ve becerilerin oluşturulmasını ve bu süreçlerde tarihsel kaynakların nasıl kullanılacağını ilişkiyi ifade eder. Kanıtı dayalı sorgulama ve araştırma becerisi "meraka dayalı soru sorma", "kaynaklardan bilgi toplama", "kaynağı inceleme", "kaynağı sorgulama", "kaynağı yorumlama", "kanıtı dayalı ürün oluşturma ve paylaşma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB2.1. Meraka Dayalı Soru Sorma	Süreç Bileşenleri SBAB2.1.SB1. Merak ettiği konuyu/problemi belirlemek SBAB2.1.SB2. Merak ettiği konu hakkında sorular sormak (5N1K)
SBAB2.2. Kaynaklardan Bilgi Toplama	Süreç Bileşenleri SBAB2.2.SB1. Araştıracağı/kullanacağı kaynakları belirlemek SBAB2.2.SB2. Belirlediği kaynaklardan ilgili bilgileri bulmak SBAB2.2.SB3. Araştıracağı/kullanacağı kaynakların uygunluğunu açıklamak SBAB2.2.SB4. Kaynaklardan ulaşılan bilgileri kaydetmek
SBAB2.3. Kaynağı İnceleme	Süreç Bileşenleri SBAB2.3.SB1. Kaynağın temel unsurlarını belirlemek SBAB2.3.SB2. Kaynağı sorgularken temel kavramları tanımlamak
SBAB2.4. Kaynağı Sorgulama	Süreç Bileşenleri SBAB2.4.SB1. Kaynağın/kanıtın sınırlılıkları hakkında sorular sormak SBAB2.4.SB2. Kaynaktaki bilgilerin sınırlılıklarını fark ederek çıkarım yapmak
SBAB2.5. Kaynağı Yorumlama	Süreç Bileşenleri SBAB2.5.SB1. Kaynağın içeriğini incelemek SBAB2.5.SB2. Kaynağı bağlamdan kopmadan dönüştürmek SBAB2.5.SB3. Olay/konu/durumu, anlamı değiştirmeyecek şekilde kendi ifadeleriyle yeniden yorumlamak
SBAB2.6. Kanıtı Dayalı Ürün Oluşturma ve Paylaşma	Süreç Bileşenleri SBAB2.6.SB1. Kanıtlara dayanarak çıkarım yapmak SBAB2.6.SB2. Kanıtlardan elde ettiği çıkarım üzerine kişisel görüşünü yansıtan bir ürün oluşturmak SBAB2.6.SB3. Oluşturulan ürünleri paylaşmak

Tarihsel Empati Becerisi (SBAB3)

Tarihteki kişileri/olayları ya da tarihsel kişiliklerin faaliyetlerini/davranışlarını kendi zamanının eşsiz şartları içinde değerlendirmeyi ifade eder. Tarihsel empati becerisi "yorumlama", "tarihsel bağlamsallaştırma" ve "yapılandırma" bütünlüklük becerilerden oluşmaktadır.

KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu nesnel, doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
SBAB3.1. Tarihsel Bağlamsallaştırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB3.1.SB1. Tarihsel aktör/olay/durumu, kanıtlara dayalı analiz etmek
	SBAB3.1.SB2. Dönemin/zamanın/ mekânın koşullarını fark etmek
	SBAB3.1.SB3. Tarihsel aktör/olay/durumu, günümüz koşullarıyla karşılaştırmak
	SBAB3.1.SB4. Tarihsel aktör/olay/durumu ait olduğu dönemin koşulları içerisinde açıklamak
KB2.13. Yapılandırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.13.SB1. Mevcut olay/konu/durumu inceleyerek çıkarım yapmak KB2.13.SB2. Mevcut olay/konu/durumla ilgili kendi öz bilgisi ile elde ettiği çıkarım üzerine öznel ifadelerde bulunmak

Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisi (SBAB4)

Tarihin herhangi bir döneminde bazı şeylerin devam ettiğini ve bazılarının ise nasıl değiştiğini açıklayabilme, zaman içindeki değişimi ilerleme-gelişme veya gerileme-bozulma şeklinde değerlendirebilmeyi ifade eder. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi "karşılaştırma", "sıralama", "değişim ve sürekliliği neden ve sonuçlarıyla yorumlama", "sentezleme" ve "değişim ve sürekliliğin geleceğine yönelik kanıt, gözleme ve/veya deneyime dayalı öngöründe bulunma" bütünlüklük becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.7. Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	KB2.7.SB1. Birden fazla kavram veya duruma ilişkin özellikleri belirlemek
	KB2.7.SB2. Belirlenen özelliklere ilişkin benzerlikleri listelemek KB2.7.SB3. Belirlenen özelliklere ilişkin farklılıkları listelemek
SBAB4.1. Sıralama	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.1.SB1. Olay/dönem/kavramları kronolojik olarak sıralamak
SBAB4.2. Değişim ve Sürekliliği Neden ve Sonuçlarıyla Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.2.SB1. Değişim ve sürekliliğe neden olan unsurları incelemek
	SBAB4.2.SB2. Değişim ve sürekliliğin etkilediği unsurları incelemek
	SBAB4.2.SB3. Değişim ve sürekliliğin etkilerinin niteliğini sorgulamak SBAB4.2.SB4. Değişim ve sürekliliğin nedenlerini ve sonuçlarını bağlamından kopmadan yeniden ifade etmek

KB2.20. Sentezleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.20.SB1. Parçalar arası ilişki kurmak KB2.20.SB2. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak
SBAB4.3. Değişim ve Sürekliliğin Geleceğine Yönelik Kanıt, Gözleme ve/veya Deneyime Dayalı Öngöründe Bulunma	Süreç Bileşenleri
	SBAB4.3.SB1. Mevcut olay/konu/durumla kanıt, gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek SBAB4.3.SB2. Mevcut olay/konu/durumu kanıt/gözlem ve/veya deneyimle ilişkilendirerek geleceğe yönelik çıkarım yapmak

Sosyal Katılım Becerisi (SBAB5)

Öğrencilerin hem kendini hem de yakın çevresini etkileyen konularla ilgili bilgi sahibi olmasının yanında ihtiyaçların giderilmesinde sosyal grup çatısına dâhil olarak fikir üretmekten eyleme geçilme sürecini ifade eder. Üretilen fikrin çevredekilere iletilmesi; fikirle ilgili görüşme, tartışma ve planlama yapılması; uzlaşmaya varılması ve eylemde bulunulması faaliyetlerini kapsar. Sosyal katılım becerisi; "sorgulama", "sosyal temas oluşturma", "grup dinamiğini sağlama", "fikir üretme", "müzakere etme" ve "fikri eyleme dönüştürme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.8. Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak KB2.8.SB4. ve KB2.8.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
SBAB5.1. Sosyal Temas Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.1.SB1. Grup iletişimini başlatmak
	SBAB5.1.SB2. Grup etkileşimine katılmak
	SBAB5.1.SB3. Grup iletişimine katkıda bulunmak SBAB5.1.SB4. Grup iletişimini değerlendirmek
SBAB5.2. Grup Dinamiğini Sağlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.2.SB1. Görev paylaşımı yapmak
	SBAB5.2.SB2. Gruba/Ekibe katkı sağlamak SBAB5.2.SB3. Yardımlaşmak
SBAB5.3. Fikir Üretme	Süreç Bileşenleri
	SBAB5.3.SB1. Konu/sorun/durumu fark etmek
	SBAB5.3.SB2. Konu/sorun/duruma dair benzer deneyimleri incelemek SBAB5.3.SB3. Konu/sorun/duruma ilişkin fikir/çözüm üretmek

	Süreç Bileşenleri
SBAB5.4. Müzakere Etme	SBAB5.4.SB1. Ayrışmayı fark etmek
	SBAB5.4.SB2. Görüşleri karşılaştırmak
	SBAB5.4.SB3. Çözüm aramak
	SBAB5.4.SB4. Görüşünü düzenlemek
	SBAB5.4.SB5. Yansıtma
	Süreç Bileşenleri
SBAB5.5. Fikri Eyleme Dönüştürme	SBAB5.5.SB1. Plan yapmak
	SBAB5.5.SB2. Planı uygulamak
	SBAB5.5.SB3. Planı değerlendirmek

Girişimcilik Becerisi (SBAB6)

İnsanlarla ilişkilerde uyum gösterebilme ve onlarla empati yapabilme, risk olarak toplumda ihtiyaç duyulan herhangi bir alanda bir ürüne olan ihtiyacı sezme, ürünle ilgili planlama yapma, ürün üretme ve pazarlama süreçlerini kapsayan temel bir beceri alanını ifade eder. Girişimcilik becerisi; "sorgulama", "gözleme dayalı tahmin etme", "riskleri değerlendirerek karar verme", "kaynakları yönetme" ve "fikri sonuçlandırma" bütünlükli becerilerinden oluşmaktadır.

	Süreç Bileşenleri
KB2.8. Sorgulama	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak
	KB2.8.SB4 ve KB2.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirerek çıkarım yapmak
	Süreç Bileşenleri
KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme	KB2.11.SB1. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin ön gözlem ve/veya deneyimi ilişkilendirmek
	KB2.11.SB2. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin çıkarım yapmak
	KB2.11.SB3. Mevcut olay/konu/sorun/duruma ilişkin yargıda bulunmak
	Süreç Bileşenleri
SBAB6.1. Riskleri Değerlendirerek Karar Verme	SBAB6.1.SB1. Olası problemleri/belirsizlikleri/ fırsatları belirlemek
	SBAB6.1.SB2. Olası problemleri/belirsizlikleri/ fırsatları analiz etmek
	SBAB6.1.SB3. Riskleri derecelendirmek ve alınacak tedbirlere ilişkin öneride bulunmak
	SBAB6.1.SB4. Gerekçeli yargıda bulunmak
	SBAB6.1.SB5. Olası problemleri/belirsizlikleri/fırsatları gözden geçirmek

SBAB6.2. Kaynakları Yönetme	Süreç Bileşenleri
	SBAB6.2.SB1. Kaynakları belirlemek
	SBAB6.2.SB2. Kaynakları temin etmek ve etkin kullanmak
SBAB6.3. Fikri Sonuçlandırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB6.3.SB1. Ürün oluşturmak
	SBAB6.3.SB2. Ürünü tanıtmak
	SBAB6.3.SB3. Fikrin sonuçlarını değerlendirmek

Mekânsal Düşünme Becerisi (SBAB7)

Mekân kavramlarını bilme, temsil araçlarını kullanma ve akıl yürütme süreçlerini uygulama şeklinde üç unsurun yapıcı bir bileşimini ifade eder. Bu beceri; insanların dünyayı modellemek (gerçek ve teorik), problemleri yapılandırmak, yapılandırdıkları problemlere cevap ve çözümler bulmak için mekânı kullanmalarını sağlar. Mekânsal düşünme becerisi; "konum algılama", "mekânın coğrafi koşullarını tanımlama", "mekânsal bağlantıları çözümlenme", "mekânları karşılaştırma", "mekânsal etkiyi sorgulama", "mekânsal bölge belirleme/çizme", "mekânsal hiyerarşiyi çözümlenme", "mekânsal geçiş ile ilgili çıkarımda bulunma", "mekânsal analogi yapma", "mekânsal deseni algılama" ve "mekânda desenlenen farklı coğrafi olay, olgu, konu veya mekânları çözümlenme" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB7.1. Konum Algılama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.1.SB1. Olay, konu, durum veya mekânların konumunu belirlemek
	SBAB7.1.SB2. Coğrafi olay, olgu, konu ve mekânların konumsal görselleştirmesini yapmak
	SBAB7.1.SB3. Mekânın konumsal özelliklerini özetlemek
SBAB7.2. Mekânın Coğrafi Koşullarını Tanımlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.2.SB1. Mekânın coğrafi koşullarını ayırt etmek
	SBAB7.2.SB2. Mekânın coğrafi koşulları ile ilgili bilgi toplamak
	SBAB7.2.SB3. Mekânın coğrafi koşullarını sınıflandırmak
	SBAB7.2.SB4. Mekânın coğrafi koşullarını görselleştirmek
SBAB7.3. Mekânsal Bağlantıları Çözümlenme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.3.SB1. Mekânın diğer mekânlarla sahip olduğu bağlantıları (doğal ve beşeri) belirler.
	SBAB7.3.SB2. Mekânın diğer mekânlarla sahip olduğu bağlantı (doğal ve beşeri) ilişkilerini belirler.
SBAB7.4. Mekânları Karşılaştırma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.4.SB1. Mekânların koşullarını tanımlamak
	SBAB7.4.SB2. Mekânların benzer koşullarını listelemek
	SBAB7.4.SB3. Mekânların farklı koşullarını listelemek

SBAB7.5. Mekânsal Etkiyi Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.5.SB1. Mekânın aynı çevrede bulunan diğer mekânlar üzerindeki etkisini sorgulamak
	SBAB7.5.SB2. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili bilgi toplamak
	SBAB7.5.SB3. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili elde ettiği bilgileri düzenlemek
	SBAB7.5.SB4. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisini çözümllemek
SBAB7.3.SB5. Mekânın diğer mekânlar üzerindeki etkisi ile ilgili çıkarımda bulunmak	
SBAB7.6. Mekânsal Bölge Belirleme/Çizme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.6.SB1. Benzer özellikler gösteren mekânların dağılışını belirlemek
SBAB7.6.SB2. Benzer özellikler gösteren mekânların sınırlarını çizmek	
SBAB7.7. Mekânsal Hiyerarşiyi Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.7.SB1. Bir mekânda yer alan olay, olgu, durum veya mekânların hiyerarşik özelliklerini belirlemek
SBAB7.7.SB2. Hiyerarşik yapı unsurlarının birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemek	
SBAB7.8. Mekânsal Geçiş İle İlgili Çıkarımda Bulunma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.8.SB1. Koşulları bilinen mekânlar arasındaki geçişin nasıl gerçekleştiğini (kademeli veya aniden) belirlemek
	SBAB7.8.SB2. Mekânsal geçişte yer alan coğrafi özellikler ile mekânsal geçişe komşu coğrafi özellikleri karşılaştırmak
	SBAB7.8.SB3. Mekânsal geçişle ilgili önermede bulunmak
SBAB7.8.SB4. Mekânsal geçişi değerlendirmek	
SBAB7.9. Mekânsal Analoji Yapma	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.9.SB1. Birden fazla mekânı gözlemlemek
	SBAB7.9.SB2. Birden fazla mekânın niteliklerini tespit etmek
SBAB7.9.SB3. Birden fazla mekânın benzerliklerinden çıkarım yapmak	
SBAB7.10. Mekânsal Deseni Algılama	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.10.SB.1. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânları belirlemek
	SBAB7.10.SB.2. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânları incelemek
SBAB7.10.SB.3. Bir mekândaki olay, olgu, konu veya mekânların düzenlenme şekillerini belirlemek	
SBAB7.11. Mekânda Desenlenen Farklı Coğrafi Olay, Olgu, Konu veya Mekânları Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB7.11.SB1. Mekândaki farklı olay, olgu, konu veya mekânları belirlemek
SBAB7.11.SB2. Mekânda desenlenen farklı olay, olgu, konu veya mekânlar arasındaki ilişkileri belirlemek	

Coğrafi Sorgulama Becerisi (SBAB8)

Merak edilen coğrafi olay/olgu ve mekânlar hakkında bilgi sahibi olmak için sorular sorma, doğru kaynaklardan veri toplama, bu verileri coğrafyanın temel ilkeleri çerçevesinde düzenleme, görselleştirme, analiz ederek inceleme ve ilgili verilerden sonuçlar çıkarma şeklinde gerçekleşen beceriyi ifade eder. Bu beceri; tespit edilen problemlerle ilgili coğrafya biliminin yöntem, teknik ve donanımlarından yararlanılarak çözüm önerileri geliştirilmesi ve bunların çeşitli temsiller ile sunulması şeklinde de ifade edilebilir. Coğrafi sorgulama becerisi; "coğrafi sorular sorma", "coğrafi bilgi toplama", "coğrafi bilgileri düzenleme", "coğrafi bilgileri çözümlenme", "coğrafi sonuçlara ulaşma ve bunları paylaşma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB8.1. Coğrafi Sorular Sorma	Süreç Bileşenleri
	SBAB8.1.SB1. Merak ettiği coğrafi olay/olgu ve mekânları tanımlamak SBAB8.1.SB2. Merak ettiği coğrafi olay/olgu ve mekânlar ile ilgili sorular sormak (5N1K)
SBAB8.2. Coğrafi Bilgi Toplama	Süreç Bileşenleri
	SBAB8.2.SB1. İstenen bilgiye ulaşmak için kullanacağı araçları belirlemek
	SBAB8.2.SB2. Belirlediği aracı kullanarak olay, olgu, konu ve mekân hakkındaki bilgileri bulmak
	SBAB8.2.SB3. Olay, olgu, konu ve mekânla ilgili ulaştığı bilgileri doğrulamak SBAB8.2.SB4. Olay, olgu, konu ve mekân hakkında ulaştığı bilgileri kaydetmek
SBAB8.3. Coğrafi Bilgileri Düzenleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB8.3.SB1. Coğrafi bilgileri sınıflandırmak
	SBAB8.3.SB2. Coğrafi bilgileri görselleştirmek
	SBAB8.3.SB3. Coğrafi bilgileri birleştirmek SBAB8.3.SB4. Elde ettiği bilgilerin coğrafi sorgulama açısından yeterliliğini değerlendirmek
SBAB8.4. Coğrafi Bilgileri Çözümleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB8.4.SB1. Parçaları belirlemek SBAB8.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek
SBAB8.5. Coğrafi Sonuçlara Ulaşma ve Bunları Paylaşma	Süreç Bileşenleri
	SBAB8.5.SB1. Coğrafi bilgilerden örüntüler bulmak
	SBAB8.5.SB2. Örüntülere dayalı önermelerde bulunmak
	SBAB8.5.SB3. Önermeleri karşılaştırmak
	SBAB8.5.SB4. Coğrafi soruları cevaplamak
	SBAB8.5.SB5. Alternatif çözüm önerileri sunmak
	SBAB8.5.SB6. Elde ettiği bilgilerden geleceğe yönelik tahminde bulunmak SBAB8.5.SB7. Elde ettiği bilgileri paylaşmak

Coğrafi Gözlem ve Saha Çalışması Becerisi (SBAB9)

Coğrafi gözlem; coğrafi bir olay, olgu, konu ve mekân hakkında bilgi ve görüş edinmek amacıyla planlı ve sistemli bir biçimde duyu organları veya gözlem araçları yardımıyla yapılan incelemeyi ifade eder. Coğrafya biliminin dolayısıyla coğrafyacının laboratuvarı arazidir. Coğrafi saha çalışması; olayların meydana geldiği mekânlara giderek gözlem yapmak, yerinde değerlendirmelerde bulunmak ve olaylar arası korelasyonları tespit etmek şeklinde gerçekleşir. Coğrafi gözlem ve saha çalışması, coğrafi süreçlerin ve coğrafi sorgulamanın anlaşılmasını kolaylaştıran önemli becerilerden biridir.

Coğrafi gözlem ve saha çalışması becerisi; "coğrafi gözlem ve çalışma sahası için hazırlık yapma", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasında uygulama", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasından elde edilen bilgileri düzenleme", "coğrafi gözlem ve çalışma sahasından elde edilen bilgileri çözümleme", "coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerine dayalı tahminde bulunma" ve "coğrafi gözlem sahasından elde edilen bilgileri raporlama" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB9.1. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahası İçin Hazırlık Yapma	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.1.SB1. Coğrafi sorular sormak
	SBAB9.1.SB2. Gözlem ve çalışma sahası ile ilgili ön bilgi toplamak
	SBAB9.1.SB3. Gezi güzergâhı çalışma planını ve iş akışını belirlemek
	SBAB9.1.SB4. Gözlem ve çalışma sahasında kullanacağı malzemeleri temin etmek
	SBAB9.1.SB5. Gözlem ve çalışma sahası ile ilgili güvenlik ve sağlık risklerini analiz etmek
SBAB9.1.SB6. İlgili kişi ve yerlerden gerekli izinleri almak	
SBAB9.2. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahasında Uygulama	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.2.SB1. Gözlem ve çalışma sahasında çalışma planına ve iş akışına uymak
	SBAB9.2.SB2. Gözlem ve çalışma sahasında coğrafi olay, konu, durum veya mekânları ayırt etmek
	SBAB9.2.SB3. Gözlem ve çalışma sahasında uygun veri araçları ile bilgi toplamak
	SBAB9.2.SB4. Gözlem ve çalışma sahasında harita kullanmak
SBAB9.2.SB5. Gözlem ve çalışma sahasında çevreye duyarlı olmak	
SBAB9.3. Coğrafi Gözlem ve Çalışma Sahasından Elde Edilen Bilgileri Düzenleme	Süreç Bileşenleri
	SBAB9.3.SB1. Verileri sınıflandırmak
	SBAB9.3.SB2. Verileri görselleştirmek
SBAB9.3.SB3. Bilgileri birleştirmek	

SBAB9.4.
Coğrafi Gözlem
ve Çalışma
Sahasından
Elde Edilen
Bilgileri
Çözümleme

Süreç Bileşenleri

SBAB9.4.SB1. Parçaları belirlemek

SBAB9.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

SBAB9.5.
Coğrafi Gözlem
ve Saha Çalışması
Verilerine Dayalı
Tahminde
Bulunma

Süreç Bileşenleri

SBAB9.5.SB1. Coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerinden çıkarım yapmak

SBAB9.5.SB2. Coğrafi gözlem ve saha çalışması verilerine ilişkin yargıda bulunmak

SBAB9.6.
Coğrafi Gözlem
ve Saha
Çalışmasından
Elde Edilen
Bilgileri
Raporlama

Süreç Bileşenleri

SBAB9.6.SB1. Gözlem ve saha çalışmasından elde ettiği bilgilerden ürün oluşturmak

SBAB9.6.SB2. Çalışma sonuçlarını paylaşmak

Harita Becerisi (SBAB10)

Haritalar, mekânsal bilgiyi görselleştirmek için kullanılan araçlar arasında yer almaktadır. Harita kullanma becerisi sayesinde yaşanan bölge ve yerküre hakkındaki uzamsal bilgiler daha doğru şekilde yorumlanır. Harita becerisi; "harita okuma", "haritayı çözümleme", "haritadan çıkarım yapma" ve "harita oluşturma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB10.1.
Harita
Okuma

Süreç Bileşenleri

SBAB10.1.SB1. Haritanın başlığından anlam çıkarmak

SBAB10.1.SB2. Haritadaki sembol ve renkleri tespit etmek/ayırt etmek

SBAB10.1.SB3. Harita kenar bilgilerini ve harita kenar bilgilerindeki sembolleri anlamlandırmak

SBAB10.1.SB4. Konum terimleri, sistemleri ve araçlarını tanımak/kullanmak

SBAB10.1.SB5. Harita unsurlarından yararlanarak haritayı/harita türünü çözmek

SBAB10.2.
Haritayı
Çözümleme

Süreç Bileşenleri

SBAB10.2.SB1. Haritada yer alan olay, olgu ve/veya mekânlara ilişkin özellikleri belirlemek

SBAB10.2.SB2. Haritada yer alan olay, olgu ve/veya mekânlar arasındaki ilişkileri belirlemek

SBAB10.3. Haritadan Çıkarım Yapma	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.3.SB1. Haritada yer alan olay, olgu veya mekânların özellikleri, konumları, dağılımları, ilişkileri, değişimi ve/veya harita türü ile ilgili çıkarım yapmak
SBAB10.4. Harita Oluşturma	Süreç Bileşenleri
	SBAB10.4.SB1. Oluşturacağı haritanın amacını belirlemek
	SBAB10.4.SB2. Harita oluşturmak için gerekli olan yöntemi, araç gereci seçmek ve kullanmak
	SBAB10.4.SB3. Haritaya ekleyeceği verileri toplamak
	SBAB10.4.SB4. Veriye ve haritası yapılacak alana uygun harita türü, ölçek, coğrafi koordinat sistemi ve projeksiyon türünden kullanacaklarını belirlemek
	SBAB10.4.SB5. Verileri haritaya işlemek ve haritanın bileşenlerini oluşturmak
	SBAB10.4.SB6. Haritayı amaca uygun biçimde kullanmak
SBAB10.4.SB7. Haritaları geri çağırma/hatırlamak	

Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Becerisi (SBAB11)

Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerisi ve bu becerinin bileşenleri ile tanınması; bu beceriye ait değişkenler arası ilişkiler, eğilimler, modeller, değişimler, sıralamalar ve bağlantıların belirlenmesi, bunlardan sonuç çıkarılması ve bu sonuçların karşılaştırılması; tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlamak için veri toplanması, verilerin sınıflandırılması ve uygun formlar yoluyla görselleştirilmesi beklenir. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram becerisi; "tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram okuma ve yorumlama" ve "tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlama" bütünlük becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB11.1. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Okuma ve Yorumlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB11.1.SB1. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram temsillerini bileşenleri ile tanımak ve anlamlandırmak
	SBAB11.1.SB2. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramı çözümlmek
	SBAB11.1.SB3. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramdan sonuç çıkarmak
SBAB11.2. Tablo, Grafik, Şekil ve/veya Diyagram Hazırlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB11.2.SB1. Oluşturacağı tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramın amacını belirlemek
	SBAB11.2.SB2. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramın türünü ve kullanacağı araç gereci belirlemek
	SBAB11.2.SB3. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagram hazırlamak için veri toplamak
	SBAB11.2.SB4. Verileri sınıflandırmak
	SBAB11.2.SB5. Verileri görselleştirmek
SBAB11.2.SB6. Tablo, grafik, şekil ve/veya diyagramları kullanmak	

Mantıksal Muhakeme Becerisi (SBAB12)

Hayatın tüm unsurlarıyla farkında olabilme, bu farkındalık ile bir bakış, tutum, duruş kazanma ve bunları davranışa, eyleme dökebilme olanağını ifade eder. Mantıksal muhakeme becerisi; "yorumlama", "akıl yürütme biçimlerini uygulama" ve "mantıksal denetleme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

KB2.14. Yorumlama	Süreç Bileşenleri	
	KB2.14.SB1.	Mevcut olay/konu/durumu incelemek
	KB2.14.SB2.	Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	KB2.14.SB3.	Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu, nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek
SBAB12.1. Akıl Yürütme Biçimlerini Uygulama	Süreç Bileşenleri	
	SBAB12.1.SB1.	Parçadan bütüne ilişki kurarak sonuca varmak
	SBAB12.1.SB2.	Genelden genele ilişki kurarak akıl yürütmek
	SBAB12.1.SB3.	Genelden özele ilişki kurarak akıl yürütmek
SBAB12.1.SB4.	Özelden özele ilişki kurarak akıl yürütmek	
KB2.19. Mantıksal Denetleme	Süreç Bileşenleri	
	KB2.19.SB1.	Önermeleri dönüştürmek
	KB2.19.SB2.	Ölçüt bağlamında kuralları uygulamak
	KB2.19.SB3.	Ölçüt bağlamında yargıda bulunmak

Felsefi Sorgulama Becerisi (SBAB13)

İnsan, evren ve hayata yönelik olarak sistemli, ardışık, bütüncül, refleksif nitelikte soru sorma sürecinin gerçekleşmesini ifade eder. Felsefi sorgulama becerisi; "felsefi merak etme ve şüphe duyma", "felsefi derinlemesine düşünme", "felsefi soru sorma", "eleştirel tavır alma" ve "tartışma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB13.1. Felsefi Merak Etme ve Şüphe Duyma	Süreç Bileşenleri	
	SBAB13.1.SB1.	Merak etmek
	SBAB13.1.SB2.	Şüphe ile yaklaşmak
	SBAB13.1.SB3.	Peşin hükümden kaçınmak
SBAB13.1.SB4.	Şüpheyi araç olarak kullanmak	
SBAB13.2. Felsefi Derinlemesine Düşünme	Süreç Bileşenleri	
	SBAB13.2.SB1.	Düşüncelerin olası olumlu ve olumsuz sonuçlarını incelemek
	SBAB13.2.SB2.	Düşünceleri farklı açılardan analiz etmek
	SBAB13.2.SB3.	Düşüncelerini açık fikirlilikle değerlendirmek
	SBAB13.2.SB4.	Alternatif düşünce sistemlerini, iddia ve çıkarımları analiz etmek
SBAB13.2.SB5.	Düşüncelerini gerektiğinde değiştirmek	

SBAB13.3. Felsefi Soru Sorma	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.3.SB.1. Felsefi bir konu, soru, problem, düşünce üzerine soru yöneltmek
	SBAB13.3.SB.2. Bütüncül bakmak
	SBAB13.3.SB.3. Refleksif olmak
	SBAB13.3.SB.4. Sistemli olarak Sokratik yaklaşmak
SBAB13.3.SB.5. Yığılımlı ilerlemek	
SBAB13.4. Eleştirel Tavır Alma	Süreç Bileşenleri
	SBAB13.4.SB1. Bir kavram, konu, soru, problem veya düşünce üzerine eleştiriye açık olmak
	SBAB13.4.SB2. Bir konu, soru, problem veya düşünceye ilişkin güçlü ve zayıf yönleri tespit etmek
	SBAB13.4.SB3. İrdelenmek
SBAB13.4.SB4. Değerlendirmek	
KB2.18. Tartışma	Süreç Bileşenleri
	KB2.18.SB1. Mantıksal temellendirme yapmak
	KB2.18.SB2. Mantıksal çelişkileri, tutarsızlıkları ve/veya geçersizlikleri tespit etmek
KB2.18.SB3. Çürütmek veya kabul etmek	

Felsefi Muhakeme Becerisi (SBAB14)

Geçmişten günümüze akli düşünmeye sevk eden sorular ve bu sorular karşısında felsefi değer kazanmış cevaplarla karşılaşma, düşünme ve sorgulama becerilerini kullanabilmeyi ifade eder. Felsefi muhakeme becerisi; "felsefi problemleri anlama", "felsefi düşünce ve argümanları değerlendirme", "yorumlama" ve "felsefi metin inceleme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB14.1. Felsefi Problemleri Anlama	Süreç Bileşenleri
	SBAB14.1.SB1. Soru ve problemlerin ortaya çıkış sebeplerini açıklamak
	SBAB14.1.SB2. Soru ve problemleri yaşam ile ilişkilendirerek değerlendirmek
SBAB14.2. Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	SBAB14.2.SB1. Felsefi düşünce ve argümanları ifade etmek
	SBAB14.2.SB2. İlişki kurmak
	SBAB14.2.SB3. Felsefi düşünce ve argümanları sorgulamak
	SBAB14.2.SB4. Tutarlılık ve geçerliliği incelemek
SBAB14.2.SB5. Felsefi düşünce ve argümanları karşılaştırmak	

	Süreç Bileşenleri
KB2.14. Yorumlama	KB2.14.SB1. Mevcut olay/konu/durumu incelemek
	KB2.14.SB2. Mevcut olay/konu/durumu bağlamdan kopmadan dönüştürmek
	KB2.14.SB3. Kendi ifadeleriyle olay/konu/durumu, nesnel ve doğru anlamı değiştirmeyecek bir şekilde yeniden ifade etmek

	Süreç Bileşenleri
SBAB14.3. Felsefi Metin İnceleme	SBAB14.3.SB1. Bir metindeki kavram, soru ve problemleri tespit etmek
	SBAB14.3.SB2. Bir metinde savunulan düşünce ve argümanları tespit etmek
	SBAB14.3.SB3. Metni değerlendirmek

Felsefi Düşünce Ortaya Koyma Becerisi (SBAB15)

Veriye dayalı bilgileri kullanarak mantıksal çıkarımlarda bulunma ve alternatif görüş üretme sürecini ifade eder. Felsefi düşünce ortaya koyma becerisi; "çözümleme", "felsefi metin inceleme" ve "özgün felsefi görüş sunma ve felsefi metin yazma" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

	Süreç Bileşenleri
KB2.4. Çözümleme	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek
	KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

	Süreç Bileşenleri
SBAB15.1. Felsefi Argümantasyon Oluşturma	SBAB15.1.SB1. Felsefi iddia ileri sürmek
	SBAB15.1.SB2. İddiaya dayanak oluşturacak verileri tespit etmek
	KB2.15. Yansıtma

	Süreç Bileşenleri
SBAB15.2. Özgün Felsefi Görüş Sunma ve Felsefi Metin Yazma	SBAB15.2.SB1. Özgün düşünmek
	SBAB15.2.SB2. Felsefi düşünceyi kurgulamak
	SBAB15.2.SB3. Felsefi metin yazmak

Eleştirel Sosyolojik Düşünme Becerisi (SBAB16)

Bir sorunu veya argümanı, onu etkileyen sosyal güçlerin ve içinde şekillendiği toplumsal bağlamın bilinciyle ve duyarlılığıyla sağduyulu bir şekilde değerlendirme becerisini ifade eder. Eleştirel sosyolojik düşünme becerisi; "çözümleme", "sorgulama", "sentezleme" ve "eleştirel düşünme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

	Süreç Bileşenleri
KB2.4. Çözümleme	KB2.4.SB1. Nesne, olgu ve olaylara ilişkin parçaları belirlemek
	KB2.4.SB2. Parçalar arasındaki ilişkileri belirlemek

KB2.8. Sorgulama	Süreç Bileşenleri
	KB2.8.SB1. Merak ettiği konuyu tanımlamak
	KB2.8.SB2. İlgili konu hakkında sorular sormak (5N1K)
	KB2.8.SB3. İlgili konu hakkında bilgi toplamak
	KB2.8.SB4. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek
KB2.8.SB5. Toplanan bilgilerin doğruluğunu değerlendirerek çıkarım yapmak	
KB2.20. Sentezleme	Süreç Bileşenleri
	KB2.20.SB1. Parçaları belirlemek
	KB2.20.SB2. Parçalar arası ilişki kurmak
	KB2.20.SB3. Parçaları birleştirerek özgün bir bütün oluşturmak
KB3.3. Eleştirel Düşünme	Süreç Bileşenleri
	KB3.3.SB1. Olay/olgu/problem veya durumu sorgulamak
	KB3.3.SB2. Sorgulanan olay/olgu/problem veya durum ile ilgili sonuç çıkarmak
KB3.3.SB3. Akıl yürütmeye ulaştığı çıkarımları yansıtmak	

Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi (SBAB17)

Geçmişteki bir sorunu tarihsel bağlamında ve olayı yaşayan insanların gözünden değerlendirerek dönemin şartları içinde neler yapılabileceğini analiz etme ve karar verme becerisini ifade eder. Tarihsel sorun analizi ve karar verme becerisi; " tarihsel sorunu belirleme ve çözümlenme" ve " tarihsel soruna alternatif çözüm üretme ve değerlendirme" bütünleşik becerilerinden oluşmaktadır.

SBAB17.1. Tarihsel Sorunu Belirleme ve Çözümlenme	Süreç Bileşenleri
	SBAB17.1.SB1. Tarihsel bir sorunu tanımlamak
	SBAB17.1.SB2. Tarihsel bir soruna ilişkin tarafların çıkar, değer ve bakış açılarını çözümlenmek
	SBAB17.1.SB3. Tarihsel bir sorunun çözümü için yapılan uygulamaları ve alınan kararları değerlendirmek
SBAB17.1.SB4. Tarihsel bir sorunun çözümü için yapılan uygulamaların ve alınan kararların güncel sorunların meydana gelmesine etkilerini belirlemek	
SBAB17.2. Tarihsel Soruna Alternatif Çözüm Üretme ve Değerlendirme	Süreç Bileşenleri
	SBAB17.2.SB1. Tarihsel bir sorunu çözmeye yönelik alternatif öneriler geliştirmek
SBAB17.2.SB2. Tarihsel bir sorunu çözmeye yönelik geliştirdikleri alternatif önerilerin olası sonuçlarını geçmişte yaşayan insanların yaptıkları uygulamalar ve aldıkları kararların sonuçlarıyla karşılaştırarak değerlendirmek	

Bunlara ek olarak sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri ve eğilimlerin olgunlaştırılmasında ilgili içerik bağlam olarak kabul edilmektedir. Bu bütüncül yapının işlevselliğini sağlamak için öğretim programlarında disiplin alanının özelliklerine göre bilgi kümeleri oluşturulmuş ve bu kümeler arasında ilişkiler kurularak ilgili ünitenin/temanın içerik çerçevesi yapılandırılmıştır. Öğretim programlarında oluşturulan bilgi kümeleri; disipline özgü, disiplinler arası, epistemik ve işlemsel bilgi olarak belirlenmiştir. Disipline özgü bilgi, öğrencilerin dünyayı anlamasına ve diğer bilgi türlerini içselleştirmesine olanak sağlayan; disipline özgü genelleme, ilke ve anahtar kavramlara yönelik geliştirilen derin bir anlayışı kapsamaktadır. Disipline özgü bilgi, diğer bilgi türlerinin öğrenilmesi için sağlam bir zemin sunmaktadır. Böylece öğrenciler, edindikleri bilgiyi farklı disiplinlerle ilişkilendirerek bilginin farklı durumlardaki kullanımını deneyimlemiş olmaktadır. Disiplinler arası bilgi, bir disiplinin konu ve kavramlarını farklı disiplinlerin konu ve kavramları ile ilişkilendirmeyi ifade etmektedir. Böylece öğrenciler, bilgi ve becerilerini farklı disiplinlere transfer edebilmekte ve kurulan bu disiplinler arası bağlantılar öğretim programlarına hakim olan bütüncül eğitim anlayışına hizmet etmektedir. Epistemik bilgi, disiplin uzmanlarının nasıl çalıştığını ve düşündüğünü anlamaya yardımcı olan bilgi kümesidir. Bu bilgi kümesi ile öğrencilerin öğrenmenin amacını bulmalarını, öğrenme uygulamalarını anlamalarını, disipline özgü bilgilerini genişletmelerini ve öğrenmeyi derinleştirmelerini sağlamak amaçlanmaktadır. İşlemsel bilgi, bir şeyin yapıma sürecini, bir hedefe ulaşmak için gerçekleştirilen eylem adımlarını anlamayı sağlayan bilgi türüdür. Bazı işlemsel bilgiler alana özgüdür, bazıları ise farklı disiplinlerde kullanılabilir yapıdadır. Bu bağlamda, bilgi kümeleri, öğretim programlarında ilgili ünitenin/ temanın içerik çerçevesi ve öğretme-öğrenme yaşantılarında, ayrı bir başlık altında verilmeden, sınıflamanın dayandığı kuramsal temeller ışığında yapılandırılmıştır.

1.4.4. PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Programlar arası bileşenler, insanın kişisel, sosyal, entelektüel ve ahlaki açıdan bütüncül gelişimini sağlamayı hedefleyen yapısıyla öğretim programlarının tamamlayıcısı niteliğindedir. Bu yönüyle toplumsal hayatın ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri kapsayan geniş perspektifli öğretim programlarının özünü oluşturmaktadır. Öğretim programlarında yer verilen programlar arası bileşenler, öğretim sürecinin dinamik bir yapıda ilerlemesini sağlamakta ve aynı zamanda eğitimin örtük hedeflerini özetlemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde her yaşta insanın sahip olması gereken sistem okuryazarlığı bağlamında farklı okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasını, gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütüncül yönünü yansıtan sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimini ve toplumun millî ve manevî değerlerinin öğrenciler tarafından içselleştirilmesini amaçlayan programlar arası bileşenler güçlü, çeşitli ve kapsayıcıdır. Programlar arası bileşenler, hangi derste yer aldığı fark etmeksizin bütün alan becerileri ve kavramsal becerilerin gerçek hayata transferini kolaylaştıran ve destekleyen boyutlardır. Bu kapsamda programlar arası bileşenler, sarmal bir düzende tüm eğitim kademeleri boyunca geliştirilmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde üç farklı programlar arası bileşen tanımlanmaktadır. Bu bileşenler şunlardır:

1. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri
2. Ahlaki pusula olarak millî ve manevî değerlerimiz: Erdem-Değer-Eylem Modeli
3. Öğretim programlarını zenginleştiren sistem okuryazarlığı

1.4.4.1. Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

Eğitimin insanları karşılaştıkları zorluklarla baş edebilecek şekilde yetiştirmesinin yanı sıra geleceğin hayat koşullarına da hazırlaması gerektiği bilinmektedir. Geçmişin "öğrenen insan" modeli bugünün dünyasında "öğrenmeyi öğrenen, sorgulayan, yeni durumlara kolaylıkla uyum sağlayan, sadece bilişsel değil sosyal ve duygusal yönden de gelişen insan" profiline karşılık gelmektedir. Bu nedenle sosyal-duygusal öğrenme becerileri, öğrencilerin okul içi ve okul dışı hayatlarında başarılı olmaları için onları destekleyecek bir yeterlik kümesi olarak ele alınmaktadır. Nitekim "sosyal-duygusal öğrenme becerileri" kavramında geçen "öğrenme" kelimesi, becerilerin öğrenme yaşantıları sonucunda geliştiğini göstermektedir. Bu bakış açısıyla oluşturulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sosyal-duygusal öğrenme becerileri, ayrı bir içerik veya öğrenme hedefi olarak değil öğretim programlarının tamamına nüfuz eden ve bu yönüyle öğretim programında yer alan diğer becerilerin gelişimini destekleyen bir beceri seti olarak

işlev görmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli sosyal-duygusal öğrenme becerilerini alan becerileri ve kavramsal beceriler ile işe koşmayı amaçlayan ve öğrencilerin öğrenme hedefine ulaşmasını sağlarken sosyal-duygusal yönden de bütüncül gelişimini destekleyen bir yapıdadır. Bu yapı, aynı zamanda dinamik niteliğiyle öğrencilerin bireysel farklılıklarına, okul ve çevrenin koşullarına, zamanın ruhuna ve geleceğin beklentilerine uyarlanabilir özelliktedir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, sürdürülebilir olması için tüm eğitim kademelerinde sarmal bir yapıda geliştirilmektedir. Nitekim sosyal-duygusal öğrenme becerileri; yaşantılar yoluyla öğrenilebilir, öğretilebilir, gelişebilir ve değişebilir yapıdadır. Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin bu yapısı, modelde yer alan gelişim sürecinin tamamlayıcı ve bütünsel yönünü yansıtmaktadır. Sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim uygulamaları; öğretmenleri, öğrencileri, okul yöneticilerini, velileri ve diğer paydaşları kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Bir sistemin düzenli ve verimli işlemesi için sistemde yer alan bütün unsurların uyum içerisinde olması önemlidir. Süreçteki tüm paydaşların sosyal-duygusal öğrenme becerilerine sahip olmalarının yanı sıra davranışlarıyla rol modeli olmaları ve bütüncül öğretim programlarının uygulanmasında diğer paydaşlarla dayanışma içinde olmaları gerekmektedir.

İnfoğrafik: Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri

Benlik Becerileri (SDB1)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ilk bileşeni benlik becerileridir. Benlik becerileri, bireyin ihtiyacı olan kişisel kaynakları geliştirerek kullanabilmesini ifade etmektedir ve bu açıdan bireyin kendiliği ve kişiliği ile ilgili süreçleri yakından ilgilendirmektedir. Öğretim programlarında (i) öz farkındalık/kendini tanıma, (ii) öz düzenleme/kendini düzenleme ve (iii) öz yansıtma/kendine uyarlama olmak üzere üç benlik becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Kendi özelliklerinin ve bu özelliklerin duygu, düşünce ve davranışlara yansımalarının bilincinde olunmasını ifade eder.

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi)

Süreç Bileşenleri

- SDB1.1.SB1. Öğreneceği yeni konu/kavram veya bilgiyi nasıl öğrendiğini belirlemek
- SDB1.1.SB2. Olaylar/durumlar karşısında hangi duyguları yaşadığını fark etmek
- SDB1.1.SB3. Kendi duygularına ilişkin farkındalığını artırmaya yönelik çalışmalar yapmak

Kişisel hedeflerine ulaşabilmek için kendi duygularını, davranışlarını ve bilişsel stratejileri izleyerek, değerlendirerek ve pekiştirerek kontrol edebilmesini ifade eder.

SDB1.2.
Kendini Düzenleme
(Öz Düzenleme
Becerisi)

Süreç Bileşenleri	
SDB1.2.SB1.	İhtiyaçlarını karşılamaya yönelik hedef belirlemek
SDB1.2.SB2.	Motivasyonunu ayarlamak
SDB1.2.SB3.	Bir hedefi gerçekleştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışlarını izlemek ve yönetmek
SDB1.2.SB4.	Bir hedefi gerçekleştirebilme sürecinde kendini değerlendirmek
SDB1.2.SB5.	Kendi öğrenme durumunu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak

Duygu, düşünce ve davranışlarını dönüştürmek ve geliştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışları üzerinde değerlendirmeler yapma ve bu değerlendirmelere dayalı tepkiler oluşturmayı ifade eder.

SDB1.3.
Kendine Uyarılama
(Öz Yansıtma
Becerisi)

Süreç Bileşenleri	
SDB1.3.SB1.	Kendini değerlendirmek
SDB1.3.SB2.	Duygu/düşünce/davranışlarını dönüştürmek

Sosyal Yaşam Becerileri (SDB2)

Sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin ikinci bileşeni sosyal yaşam becerileri bileşenidir. Sosyal yaşam becerileri, bireyin toplumsal hayata etkin olarak katılabilmek ve günlük hayatta karşılaştığı problemlerin üstesinden gelebilmek için kullandığı becerileri ifade etmektedir ve bu açıdan bireyin toplumsal yönü ile ilişkilidir. Öğretim programlarında (i) iletişim, (ii) iş birliği ve (iii) sosyal farkındalık olmak üzere üç sosyal yaşam becerisi tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Duygu, düşünce veya bilgilerin sözlü ya da sözsüz olarak başkalarına iletilmesini ifade eder.

SDB2.1.
İletişim
Becerisi

Süreç Bileşenleri	
SDB2.1.SB1.	Başkalarını etkin şekilde dinlemek
SDB2.1.SB2.	Duygu ve düşüncelerini ifade etmek
SDB2.1.SB3.	Sözlü ya da sözsüz olarak etkileşim sağlamak
SDB2.1.SB4.	Grup iletişimine katılmak
SDB2.1.SB5.	İletişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak

Ortak bir hedefe ulaşmak için iki veya daha fazla kişinin birlikte çalışabilmesini ifade eder.

SDB2.2.

**İş Birliği
Becerisi**

Süreç Bileşenleri

SDB2.2.SB1. Kişi ve gruplarla iş birliği yapmak

SDB2.2.SB2. Düşüncelerini başkalarıyla tartışmak/müzakere etmek

SDB2.2.SB3. Farklı düşünceler üzerinde uzlaşma sağlayıp ortaklıklar kurmak

SDB2.2.SB4. Ekip (takım) çalışması yapmak ve yardımlaşmak

SDB2.2.SB5. Sosyal etkileşimlerle elde edilen çıktıları eyleme dönüştürmek

Farklı geçmiş, kültür ve şartlardan gelen bireyler de dâhil olmak üzere başkalarının bakış açılarını anlama ve onlarla hemhâl olmayı ifade eder.

SDB2.3.

**Sosyal Farkındalık
Becerisi**

Süreç Bileşenleri

SDB2.3.SB1. Sosyal ipuçlarını dikkate almak

SDB2.3.SB2. Başkalarının duygularını, düşüncelerini ve bakış açılarını anlamak

SDB2.3.SB3. Başkalarına karşı anlayış geliştirerek saygı göstermek

SDB2.3.SB4. Toplumsal normlar hakkında bir anlayış geliştirmek

Ortak/Birleşik Beceriler (SDB3)

Öğretim programlarında alan yazındaki diğer sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin kavramsallaştırılmasından farklı biçimde özgün ortak/birleşik beceriler olarak ifade edilen bir beceri seti de tanımlanmıştır. Ortak/birleşik beceriler, modelde ortaya konulan sosyal-duygusal öğrenme becerilerini kavramsallaştırmanın üçüncü bileşenini ifade etmektedir. Bu noktada ortak/birleşik beceriler, benlik becerileri ve sosyal yaşam becerileri ile birlikte sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin yapısını oluşturmaktadır. Ortak/birleşik beceriler, modelde benlik becerileri ile sosyal yaşam becerilerinin kesişim noktasında yer almaktadır. Bu yönüyle bireyin hem kişisel hem de toplumsal yönünden beslenmektedir. Öğretim programlarında (i) uyum, (ii) esneklik ve (iii) sorumlu karar verme olmak üzere üç ortak/birleşik beceri tanımlanmıştır. Aşağıda bu becerilerin ilgili süreç bileşenleri sunulmuştur.

Hem benliği hem de çevresi ile dengeli bir ilişki kurup bu ilişkiyi sürdürülebilirliğini ifade eder.

SDB3.1.

**Uyum
Becerisi**

Süreç Bileşenleri

SDB3.1.SB1. Yeni, değişen ve belirsiz durumları anlamak

SDB3.1.SB2. Yeni, değişen ve belirsiz durumlar karşısında değişime açık ve istekli olmak

SDB3.1.SB3. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarla başa çıkmak için düşünce biçimini ayarlamak

SDB3.1.SB4. Yeni, değişen ve belirsiz durumlarda davranış veya eylemin doğasını, seviyesini ve derecesini ayarlamak

SDB3.1.SB5. Yeni, değişen ve belirsiz bir çevreyle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için duygusal tepkileri ayarlamak

SDB3.2. Esneklik Becerisi

Ortaya çıkan yeni bir duruma uyum sağlanabilmeyi, mevcut çözümleri güncelleyerek farklı çözümler üretilebilmeyi ifade eder.

Süreç Bileşenleri

SDB3.2.SB1. Zor durumlara farklı çözümler bulmak

SDB3.2.SB2. Yeni durumlara uyum sağlamak

SDB3.3. Sorumlu Karar Verme Becerisi

Çeşitli durumlarda ahlaki sorumluluk çerçevesinde kişisel davranış ve sosyal etkileşimler hakkında özenli ve yapıcı seçimler yapılabilmesini ifade eder.

Süreç Bileşenleri

SDB3.3.SB1. Problemleri tanımlayıp çözmek

SDB3.3.SB2. Eylemlerinin sonuçlarını öngörmek

SDB3.3.SB3. Gerekçeli yargıda bulunmak

SDB3.3.SB4. Alınan kararların ahlaki olarak uygunluğunu değerlendirmek

SDB3.3.SB5. Derinlemesine düşünmek

1.4.4.2. Erdem-Değer-Eylem Modeli

Sağlıklı bir kişilik yapısı; insanın kişisel anlamda tekâmülü, sosyal açıdan yaşadığı topluma uyumu ve fiziksel çevresiyle etkileşimi ile doğrudan ilişkilidir. Bu noktada kişilik yapısının temel taşlarından biri olan değer; insanın hem kendisi hem de çevresiyle ilişkilerinde duyu, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir. Değer; kişinin bir açıdan varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve böylece tekâmülüne hizmet eder. Diğer yandan ise içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder. İnsanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre açısından gerekli bir yapıdır.

Öğretim programlarında değerler "Erdem-Değer-Eylem Modeli" bağlamında kavramsallaştırılmaktadır. Erdemler, eğitim-öğretim etkinlikleri sonucunda bireye kazandırılması hedeflenen kişiliğin güçlü yanlarını ifade etmektedir. Bu erdemlere ise kişiler yaşantıları sonucu geliştirdikleri değerler aracılığıyla ulaşabilmektedir. Bireyin sahip olduğu değerler ise eylemlerinde kendini göstermektedir. Bu bakış açısı ile tutarlı olarak Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde kişiyi erdemlere ulaştıran ve dahası eylemleri aracılığıyla gözlemlenebilen değerler Erdem-Değer-Eylem Modeli ile kavramsallaştırılmaktadır. Modelde yer alan değerlerin temel dayanağını kendi medeniyet dünyamızın referansları olan millî ve manevî değerlerimiz oluşturmuş, değerlerin evrensel boyutu da göz ardı edilmemiştir. Modelin ana hedefi; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan "Huzurlu Aile ve Toplum" ile "Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan" a ulaşmaktır.

Erdem-Değer-Eylem modelinde çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır. Çatı değerler diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet çatı değerler olarak yer almaktadır. Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insan; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevre; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevre alanlarında yer almaktadır. Değerlerin hangi alanla ilgili olduğuna karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Erdem-Değer-Eylem Modeli; eğitim öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade, değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı, kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları erdemli insanı yetiştirmek için erdemlerin alt boyutları olan değerleri ve eylemlerini programlar arası bileşenler olarak ele almaktadır. Böylece değerler programın diğer öğelerinden, becerilerden ve alan içeriğinden ayrı bir şekilde değil programa kaynaşık olarak işlenmektedir.

İnfografik: Erdem-Değer-Eylem Modeli

Bu yolla değerlerin bağlama uygun olarak desteklenmesi ve içselleştirilmesinin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu noktada değerler ünite/tema ile tutarlı biçimde öğretme-öğrenme yaşantılarında ele alınmaktadır. Değerler programın dikey düzleminde hiyerarşik bir yapıda değil, öğrencilerin gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak birikimli bir yapıda desteklenmektedir. Nihayetinde, programın diğer bileşenleri ile bütüncül bir şekilde ve öğretim sürecinin doğasına uygun olarak bireylerin sahip olduğu değerlerin gelişimine ve içselleştirilmesine katkı sağlanmaktadır.

1.4.4.3. Sistem Okuryazarlığı

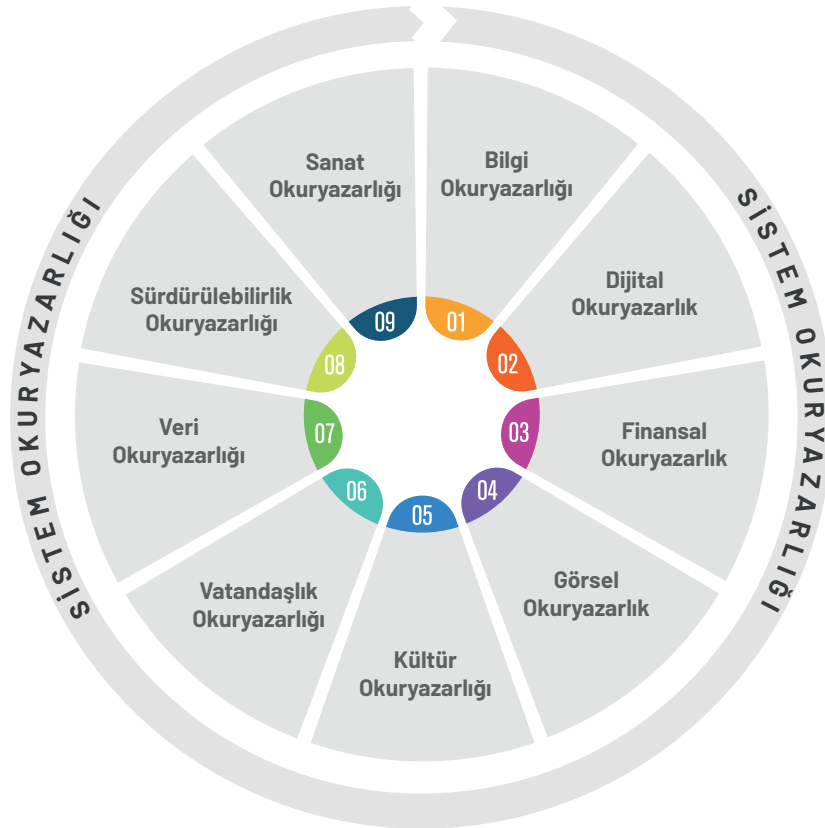
İnsanların yeni durumlara kendilerini uyarlayabilmeleri, değişimi fark edebilmeleri, kendi kendilerine öğrenebilmeleri ve gelişen teknolojilerle birlikte bu yenilikleri uygulayabilmeleri için alandan bağımsız okuryazarlığın bir beceri olarak öğrencilere kazandırılması Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öncelikli amaçlarından biridir. Okuryazarlık becerileri; bütün derslerin farklı içerik formları ile beslenmesi, öğretim programlarının çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi gibi işlemlere sahiptir. Öğretim programlarındaki okuryazarlık becerileri, öğrenme hedefinde vurgulanmayan örtük bir yapıda ele alınmaktadır. Öğretim programları çerçevesinde belirlenen okuryazarlık türlerinin bütüncül modelde okul öncesinden başlanarak sarmal bir yapı içerisinde kazandırılması amaçlanmaktadır.

Okuryazarlık becerilerinin bir sistem yapısı içerisinde ele alınması önemlidir. Öğrencilerin sistem okuryazarı olarak yetiştirilmesi, günümüz eğitim anlayışlarının oldukça önemli bir parçası hâline gelmiştir.

Sistem okuryazarlığı ile geliştirilmek istenen sistem düşüncesi, dört temel durumun anlaşılmasını amaçlamaktadır. Bu durumlar; sistemin farkında olunması, sistemi oluşturan parçaların bilinmesi, sistemi oluşturan parçalar arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve sistemin amacının ve işlevinin anlaşılmasıdır. Eğitim sürecinde sistem düşünme becerisinin sistem okuryazarlığı ile geliştirilmesi, öğrencilerde geliştirilmeye çalışılan birçok okuryazarlığın temel hedeflerine bütüncül olarak ulaşılmasını sağlamaktadır.

Öğretim programı kapsamında belirlenen okuryazarlık türleri yapısal olarak bütünlük becerilerden ve süreç bileşenlerinden oluşmaktadır. Okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılması için süreç bileşenlerinin öğretme-öğrenme sürecinde yapılan etkinliklere bütünlükleştirilerek kullanılması gerekmektedir. Bütüncül modelde yer alan okuryazarlık becerilerine ait süreç bileşenleri üç düzeyde öğrencilere kazandırılmak üzere kurgulanmıştır. Bu üç düzey; okuryazarlık türünde geçen temel bilgileri, terimleri, kavramları, olguları tanımlama, anlama, bunların farkında olma ve duyarlılık göstermeye yönelik farkındalık düzeyi; öğrencilerin bu bilgi, terim, kavram ve olgulara yönelik bütünsel ilişkiyi fark etmelerine yönelik işlevsellik düzeyi ve edinilen bilgilere yönelik öğrencilerin eyleme geçeceği eylemsellik düzeyidir. Bu düzeyler, gelişime uygun ve sarmal bir yapıda kurgulanmıştır. Bu sarmal süreç farkındalık ile başlayıp eylemselliğe kadar devam edebildiği gibi bazı durumlarda işlevsellik düzeyinde de kalabilir. Bu sürecin nihai olarak eylemsellikle tamamlanması gerekmemektedir. İşlevsellikten tekrar daha ileri düzey bir farkındalığa dönüşüp eylemsellikle de tamamlanabilir.

İnfografik: Sistem Düşüncesi

Öğretim programı kapsamında bilgi, kültür, vatandaşlık, veri, sürdürülebilirlik, sanat, dijital, finansal, görsel okuryazarlık türlerine yer verilmiştir. Bu nedenle program kapsamında belirlenen öğrenme hedefine yönelik sınıf içinde ve dışında yapılacak olan tüm etkinliklerde uygun yerlere okuryazarlık süreç bileşenleri nüfuz ettirilerek okuryazarlık becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Öğretim programlarında farklı okuryazarlık becerileri öğrenme yaşantılarına yansıtılırken bir sistem yapısı içerisinde hareket edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda sunulan "İnfografik", öğretim programlarında yer verilen okuryazarlık türlerinin bütünlük becerilerini sistem okuryazarlığı bütünlük becerileri ile birlikte ele alarak öğrenme yaşantılarına nasıl entegre edileceğine rehberlik etmektedir.

İnfoğrafik: Sistem Düşüncesi Entegrasyonu

FARKINDALIK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgi İhtiyacını Fark Etme

Dijital Okuryazarlık

- Dijital Bilgiye Ulaşma ve Dijital Bilgiyi Tanıma
- Dijital İletişimi Anlama

Finansal Okuryazarlık

- Geliri Anlama

Görsel Okuryazarlık

- Görseli Anlama

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürü Kavrama

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlığı Anlama

Veri Okuryazarlığı

- Sorular Sorma ve Olası Sonuçları Düşünme

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilirliği ve Sürdürülebilir Kalkınmayı Anlama
- Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Anlama

Sanat Okuryazarlığı

- Sanat Türlerini ve Tekniklerini Anlama

İŞLEVSELLİK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgiyi Toplama
- Bilgiyi Özetleme

Dijital Okuryazarlık

- Fikirî Mülkiyet Haklarına Uygun Davranma
- Dijital Bilgiyi Anlamlandırma
- Dijital Ortamlar İçin İçerik Oluşturma ve Paylaşma

Finansal Okuryazarlık

- Geliri Anlama
- Para Yönetimini Sağlama
- Finansal Teknolojileri Anlamlandırma
- Bilinçli Harcama Yapma ve Borçlanma

Görsel Okuryazarlık

- Görseli Yorumlama
- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürel Etkileşim

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Sorgulama

Veri Okuryazarlığı

- Veri Oluşturma
- Verileri Sayısallaştırma ve Ölçme
- Verileri Düzenleme ve İşleme
- Verileri Görselleştirme

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilirliğin ve Sürdürülebilir Kalkınmanın Bileşenlerini Çözümleme
- Sürdürülebilir ve Sürdürülebilir Olmayan Sistemleri Yapılandırma
- Sürdürülebilir Olmayan Sistemlere Yönelik Problemleri ve Sorunları Tartışma

Sanat Okuryazarlığı

- Sanat Eseri İnceleme
- Sanatı Kültürel, Tarihi ve Sosyal Bağlamda Anlama

EYLEMSELLİK**Bilgi Okuryazarlığı**

- Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme
- Bilgiyi Sentezleme

Dijital Okuryazarlık

- İletişim Kurma ve Paylaşma
- Dijital Araçlarla İş Görme
- E-Güvenlik Önlemleri Alma
- Dijital Bilgiyi Kullanarak Eleştirel Düşünme

Finansal Okuryazarlık

- Bilinçli Harcama Yapma ve Borçlanma
- Düzenli Tasarruf Yapma ve Yatırımları Yönetme

Görsel Okuryazarlık

- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma
- Görsel Hakkında Eleştirel Düşünme
- Görsel İletişim Uygulamaları Oluşturma

Kültür Okuryazarlığı

- Kültürü Sürdürme

Vatandaşlık Okuryazarlığı

- Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarını Sorgulama
- Hak Arama

Veri Okuryazarlığı

- Verileri Basitleştirme ve Dönüştürme
- Örneklere Betimleme ve Analiz Etme
- Bilgiye Ulaşma İçin Veriyi Yorumlama
- Yeni Bilgiyi Kullanma ve Yapılandırma

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

- Sürdürülebilir Sistem Davranışlarını Tahmin Eden Araçları Oluşturma/Seçme/Kullanma
- Sistemlerin Sürdürülebilirliğini Etkileyen Problemleri Çözme
- Sistemlerin Sürdürülebilirliği İçin Geliştirdiği Çözüm Önerilerini Eyleme Dönüştürme

Sanat Okuryazarlığı

- Sanatsal Pratik Geliştirme